

JELENTÉS

A NEMZETGAZDASÁG 2022. ÉVI MUNKAVÉDELMI HELYZETÉRŐL

Összeállította: Gazdaságfejlesztési Minisztérium
Munkavédelmi Irányítási Főosztály

Melléklet:

Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Budapest, 2023. szeptember „26.”

Jóváhagyom:

Nagy Márton
gazdaságfejlesztési miniszter

Tartalom

1. Bevezetés	6
2. A munkabalesetek alakulása	6
2.1. A munkabalesetek számának alakulása.....	6
2.1.1. A munkabalesetek megyék szerinti alakulása	8
2.1.2. A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása	10
2.1.3. A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók.....	11
2.1.4. A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása	12
2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok.....	14
3. A foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek kivizsgálása és alakulása	15
3.1. A munkavédelmi hatósághoz bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanú és fokozott expozíciós esetek.....	15
3.2. Az elfogadott és nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések, és a fokozott expozíciós esetek összefoglaló adatai	15
3.3. Halálos kimenetelű és tömeges foglalkozási megbetegedések és tömeges fokozott expozíciós esetek.....	20
3.3.1. Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések	20
3.3.2. COVID-19 okozta foglalkozási megbetegedések.....	20
3.3.3. Tömeges foglalkozási megbetegedések.....	23
3.3.4. Fokozott expozíciós esetek.....	23
3.3.4.1. Zaj okozta fokozott expozíciós esetek	26
3.3.4.2. Vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek	28
3.3.4.3. Fémek okozta fokozott expozíciós esetek	29
3.3.4.4. Szerves oldószerek okozta fokozott expozíciós esetek	29
4. Foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok és szakellátó helyek 2022. évi tevékenysége	30
5. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály és a munkavédelmi hatóságok tevékenysége	36
5.1. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály főbb feladatai a munkavédelmi hatóság szakmai irányításában.....	36
5.2. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály további feladatai.....	36
5.3. Munkavédelmi Irányítási Főosztály jogszabály-előkészítési tevékenysége.....	37
5.3.1. Törvényi szintű szabályozás	37
5.3.2. Rendeleti szintű szabályozás	39
5.3.3. Egyéb szabályozás, iránymutatás	40
5.4. A munkavédelmi hatóságok hatósági tevékenysége	40
5.4.1. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása	41
5.4.2. Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések	42
5.4.3. A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása	44
5.4.4. Utóellenőrzések	45
5.4.5. Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai	50
5.4.6. A hatósági ellenőrzések egyéb tapasztalatai.....	50
5.4.6.1. A munkavédelmi szaktevékenység ellátása	50
5.4.6.2. A foglalkozás-egészségügyi alapellátás	51
5.4.6.3. Munkavédelmi képviselők	53
5.4.6.4. A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek	54
6. Az ellenőrzések fő ágazati tapasztalatai	56
6.1. Építőipar	56
6.1.1. Azbesztmentesítési tevékenység.....	58
6.1.2. Építőanyag-ipar	59

6.2.	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás	59
6.2.1.	Mezőgazdaság	60
6.2.2.	Erdőgazdálkodás.....	62
6.2.3.	Halászat, halgazdálkodás	62
6.3.	Feldolgozóipar.....	63
6.3.1.	Fafeldolgozó-ipar, bútoripar	63
6.3.2.	Vegyipar és vegyi anyag gyártás	65
6.3.3.	Gumi-, és műanyagtermék gyártása	66
6.3.4.	Gyógyszergyártás	67
6.3.5.	Élelmiszeripar	68
6.4.	Gépipar	69
6.5.	Szolgáltatóipar.....	72
6.5.1.	Kereskedelem, járműjavítás.....	72
6.5.2.	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	74
6.5.3.	Szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika.....	75
6.5.4.	Energiaellátás, vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	78
6.6.	Egészségügyi, szociális ellátás	80
6.7.	Oktatás.....	82
7.	Az egyéni védőeszköz ellátás és használat	82
8.	A Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály által végzett munkavédelmi kutatás és tudományos munka	84
9.	A Munkavédelmi tanácsadási tevékenység	85
10.	Nemzetközi kapcsolatok	86
11.	A Munkavédelem Nemzeti Politikája	89
12.	Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója	95
12.1.	Belügyminisztérium	95
12.2.	Belügyminisztérium (egészségügyi ágazat)	98
12.3.	Honvédelmi Minisztérium.....	100
12.4.	Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Országos Bányakapitányság.....	101
12.4.1.	A munkafeltételek alakulása.....	101
12.4.2.	A munkabalesetek számának alakulása a bányafelügyelet munkavédelmi hatáskörébe tartozó területen	104
12.4.3.	Munkavédelmi ellenőrzések	107
12.4.4.	Munkavédelmi kerekasztal	109
12.5.	Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkáltatói Oldalának véleménye a nemzetgazdaság 2022. évi munkavédelmi helyzetéről	110
12.6.	Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldalának véleménye a nemzetgazdaság 2022. évi munkavédelmi helyzetéről	111
12.6.1.	A Munkavállalói Oldal munkavédelmi érdekvédelmi tevékenysége, a munkavédelmi érdekegyeztetés.....	111
12.6.2.	A Munkavállalói Oldal munkahelyek munkavédelmi helyzetével kapcsolatos tapasztalatai	112

Ábrajegyzék

1. számú ábra - Az összes munkabaleset számának alakulása	7
2. számú ábra - A halálos és súlyos munkabalesetek száma	7
3. számú ábra - A 2022. évi összes munkabaleset számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva	8
4. számú ábra - A 2022. évi halálos munkabalesetek számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva	9
5. számú ábra - Munkabalesetek megoszlása	10
6. számú ábra - Munkabaleseti ráta (1 000 főre) és halálos munkabaleseti ráta (100 000 főre)	12
7. számú ábra - A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása	13
8. számú ábra - A halálos munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása	13
9. számú ábra - A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek számának alakulása, 2007-2022	16
10. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek nemenkénti megoszlása, 2022	17
11. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása az egyes korcsoportokban	17
12. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)	18
13. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)	19
14. számú ábra - Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések, 2022	20
15. számú ábra - A COVID-19 által okozott foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása, 2022.	20
16. számú ábra - A COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása az egyes korcsoportokban	21
17. számú ábra - A COVID-19 foglalkozási megbetegedések területi eloszlása, 2022	21
18. számú ábra - A foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján.)	22
19. számú ábra - Halálos kimenetelű COVID-19 foglalkozási megbetegedések, 2022	23
20. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek nemek szerinti megoszlása, 2022	24
21. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám vármegyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)	25
22. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma kóroki tényezők szerint, 2014-2022 ...	26
23. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma nemenként, 2022	26
24. számú ábra - A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma és aránya a fokozott expozíciós esetek között, 2005-2022	27
25. számú ábra - A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma területi bontásban 2013-2022	27

26. számú ábra - A vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek száma és aránya a fokozott expozíciós eseteken belül, 2004-2022.....	28
27. számú ábra - A vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek száma és megoszlása, 2022.....	28
28. számú ábra - Fokozott expozíciós esetek száma és aránya, 2022	30
29. számú ábra - Az ellátott gazdasági egységek létszám kategória szerinti megoszlása.....	31
30. számú ábra - Az ellátott foglalkoztatottak megoszlása foglalkozás-egészségi osztályok szerint	31
31. számú ábra - Munkahelyi kóroki tényezők	32
32. számú ábra - Munkaköri alkalmassági vizsgálatok szerkezete	33
33. számú ábra – A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok 2022. év	44
34. számú ábra - A közérdekű bejelentések és panaszok számának alakulása 2018- 2022	45
35. számú ábra – Utóellenőrzések száma 2018-2022	46
36. számú ábra – Utóellenőrzések aránya 2018-2022.....	47
37. számú ábra – Eljárási bírságok száma 2018-2022	48
38. számú ábra – Eljárási bírságok összege 2018-2022	49
39. számú ábra - A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek.....	54
40. számú ábra – A munkavédelmi tanácsadási tevékenység, 2022	86
41 számú ábra - Foglalkozással összefüggő események esetszámának alakulása	98
42. számú ábra - Foglalkozással összefüggő események igazolt keresőképtelen napjainak száma	99
43. számú ábra - Foglalkozással összefüggő igazolt keresőképtelen napjainak átlaga.....	99
44. számú ábra - Az üzemi balesetek, illetve a foglalkozási megbetegedések számának alakulása 2016-2022.....	100
45. számú ábra – A bejelentett munkabalesetek számának alakulása 2006-2022	104
46. számú ábra - A bányafelügyelethez 2022. évben bejelentett munkabalesetek szakterületek szerinti megoszlása.....	105
47. számú ábra - munkabalesetek megoszlása szakterületek szerint	106
48. számú ábra - halálos bányászati munkabalesetek 2006-2022	107

1. Bevezetés

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 14. § (1) bekezdés e) pontja és (4) bekezdése értelmében a munkavédelem irányításának keretében állami feladat a nemzetgazdaság munkavédelmi helyzetének évenkénti áttekintése és a megállapítások nyilvánosságra hozatala a tárgyévet követő év szeptember 30. napjáig. Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 6. § a) pontja szerint a miniszter látja el az Mvt. 14. §-ában meghatározott állami irányítási feladatokat.

A jelentés tartalmazza a 2022. évre vonatkozóan az előző évekkal összehasonlítva a gazdasági környezet és a munkafeltételek alakulását a Gazdaságfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: GFM) Munkavédelmi Irányítási Főosztálya (a továbbiakban: Munkavédelmi Irányítási Főosztály) és a kormányhivatalok – munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó – munkavédelmi ellenőrzési osztályainak (a továbbiakban: munkavédelmi hatóság) tapasztalatai alapján.

A jelentés 3.2., 3.3. és 4. alfejezete a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály részjelentése alapján került összeállításra. Az egyes nemzetgazdasági ágazatokért felelős minisztériumok és önálló szervezetek részjelentéseit a jelentés melléklete tartalmazza.

2. A munkabalesetek alakulása

2.1. A munkabalesetek számának alakulása

A munkavédelmi helyzet értékelésének egyik legfontosabb mutatója a munkabalesetek számának alakulása.

A Munkavédelmi Irányítási Főosztály által készített munkabaleseti nyilvántartás alapja a munkáltatók tárgyévre vonatkozó 3 munkanapot meghaladó keresőképtelenséggel járó munkabalesetek munkabaleseti jegyzőkönyvön történő bejelentése. A munkáltatók a munkabaleset helyszíne szerinti, területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz küldik meg a munkabaleseti jegyzőkönyveket, amelyek feldolgozása alapján történik a munkabalesetek statisztikai elemzése.

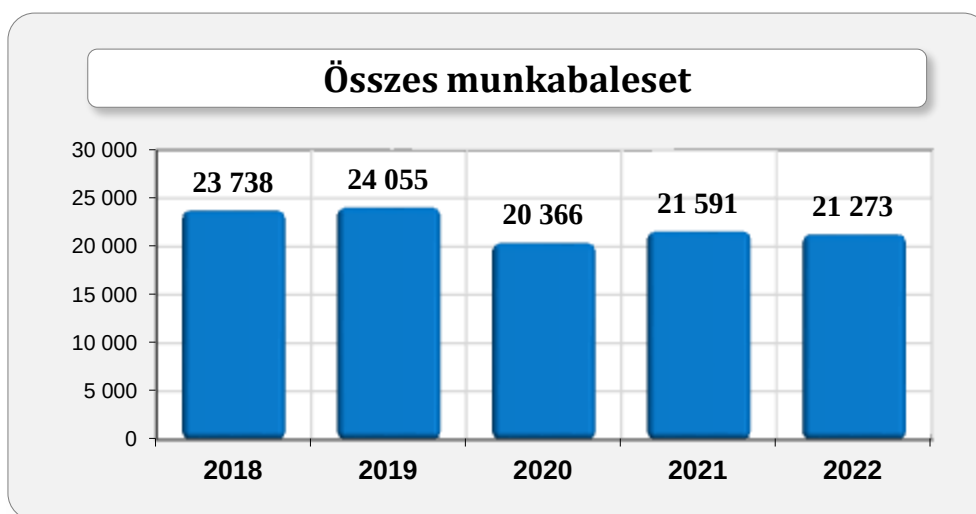
A beérkezett és feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek adatai alapján a bejelentett munkabalesetek száma 2017-től 2019-ig emelkedő tendenciát mutat, melyben szerepe van a 2016-os Mvt. módosításoknak. Ez alapján minden munkabaleset kivizsgálása munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül, a munkavédelmi képviselők választása már alacsonyabb létszámnál is kötelező lett, ezáltal megduplázódott Magyarországon a (balesetvizsgálatokban is résztvevő) munkavédelmi képviselők száma, továbbá megnyílt a munkabalesetek eltitkolása esetén történő szankcionálhatóság a szabályszegő természetes személyek (elsősorban a munkavállalók) közigazgatási bírságolási lehetőségével. Ezen módosítások a munkabalesetek eltitkolási arányának csökkenése irányába hatottak.

A munkabalesetek számának 2020-ban mutatkozó csökkenésében az új típusú koronavírus - SARS-CoV-2 (a továbbiakban: COVID-19, koronavírus) járványhelyzet miatti részleges leállások is szerepet játszottak.

A munkabalesetek száma 2021-ben ismét növekedést mutatott az előző évi adatokhoz képest, melyben közrejátszott a Covid-19 járványhelyzetből (pandémia) való kilábalás utáni gazdasági fellendülés is.

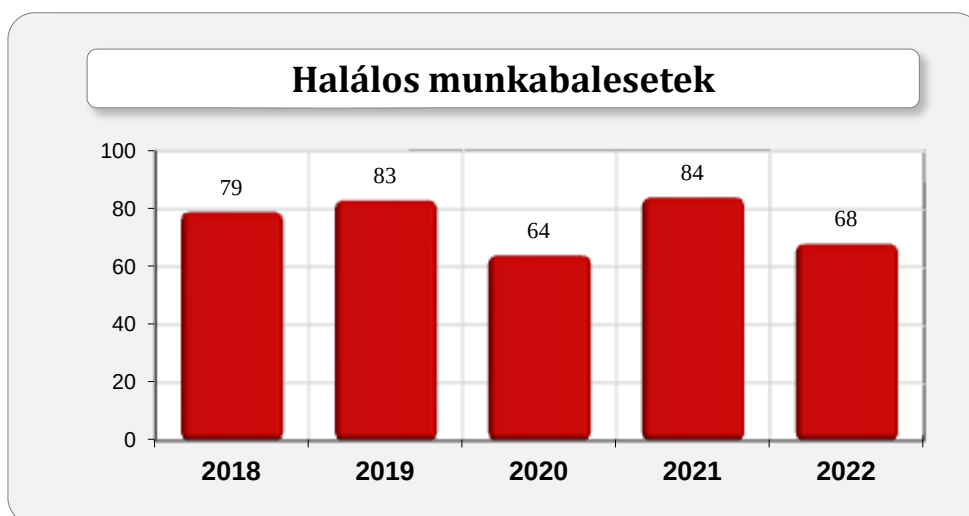
2022-ben csökkent a munkabalesetek és a halálos munkabalesetek száma Magyarországon.

Az összes munkabaleset számának alakulását az *1. számú ábra* mutatja.

1. számú ábra - Az összes munkabaleset számának alakulása

A halálos és súlyos munkabalesetek számát a *2. számú ábra* mutatja.

2. számú ábra - A halálos és súlyos munkabalesetek száma

2.1.1. A munkabalesetek megyék szerinti alakulása

A munkabalesetek és halálos munkabalesetek megyék szerinti számainak változásait, a 3. és 4. számú ábrák mutatják. (Növekedés: ↗; Csökkenés: ↘; Változatlan: ↔)

Összes munkabaleset

Megye	A 2022. évi összes munkabaleset számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva			
	2018-hoz képest	2019-hez képest	2020-hoz képest	2021-hez képest
Budapest	↘	↘	↗	↘
Baranya	↘	↘	↘	↘
Bács-Kiskun	↘	↘	↘	↘
Békés	↘	↘	↗	↗
Borsod-Abaúj-Zemplén	↘	↘	↗	↗
Csongrád-Csanád	↘	↘	↘	↗
Fejér	↘	↘	↘	↘
Győr-Moson-Sopron	↘	↘	↘	↘
Hajdú-Bihar	↗	↘	↗	↗
Heves	↘	↘	↘	↘
Komárom-Esztergom	↗	↘	↗	↗
Nógrád	↘	↘	↗	↘
Pest	↗	↗	↗	↗
Somogy	↘	↘	↗	↗
Szabolcs-Szatmár-Bereg	↘	↘	↘	↘
Jász-Nagykun-Szolnok	↘	↘	↘	↘
Tolna	↘	↘	↘	↘
Vas	↘	↘	↘	↘
Veszprém	↘	↘	↗	↗
Zala	↘	↘	↗	↘
Külföld	↘	↘	↗	↘
Összesen	↘	↘	↗	↘

3. számú ábra - A 2022. évi összes munkabaleset számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva

Halálos munkabalesetek

Megye	A 2022. évi halálos munkabalesetek számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva			
	2018-hoz képest	2019-hez képest	2020-hoz képest	2021-hez képest
Budapest	↗	↗	↗	↗
Baranya	↘	↘	↘	↘
Bács-Kiskun	↔	↗	↗	↘
Békés	↘	↘	↘	↘
Borsod-Abaúj-Zemplén	↗	↗	↘	↔
Csongrád-Csanád	↗	↗	↗	↗
Fejér	↘	↘	↘	↘
Győr-Moson-Sopron	↘	↘	↘	↘
Hajdú-Bihar	↔	↘	↗	↗
Heves	↘	↘	↘	↘
Komárom-Esztergom	↘	↘	↘	↗
Nógrád	↘	↔	↘	↘
Pest	↗	↘	↘	↗
Somogy	↗	↘	↔	↘
Szabolcs-Szatmár-Bereg	↘	↘	↘	↘
Jász-Nagykun-Szolnok	↘	↗	↘	↘
Tolna	↘	↗	↗	↗
Vas	↗	↔	↗	↗
Veszprém	↔	↗	↘	↘
Zala	↘	↗	↗	↗
Külföld	↘	↗	↔	↔
Összesen	↘	↘	↗	↘

4. számú ábra - A 2022. évi halálos munkabalesetek számának megyék szerinti változása a korábbi évekhez viszonyítva

A munkabalesetek alakulása területi bontását az 5. számú ábra tartalmazza.

Terület	Munkabalesetek megoszlása					
	Összes munkabaleset	Az összes munkabalesetből				
		Halálos	Súlyos csonkulás	Egyéb súlyos	Súlyos összesen	Csonkulásos összesen
Budapest	3412	11	4	9	24	17
Baranya	809	1	0	5	6	7
Bács-Kiskun	981	7	0	5	12	12
Békés	559	2	0	3	5	5
Borsod-Abaúj-Zemplén	1309	5	1	3	9	11
Csongrád-Csanád	783	7	2	4	13	8
Fejér	1257	2	1	1	4	13
Győr-Moson-Sopron	1281	1	2	1	4	9
Hajdú-Bihar	1051	5	2	2	9	12
Heves	703	0	0	2	2	7
Komárom-Esztergom	1032	1	1	2	4	9
Nógrád	422	0	0	1	1	4
Pest	2723	9	4	12	25	21
Somogy	697	1	2	3	6	8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	967	0	2	0	2	10
Jász-Nagykun-Szolnok	819	2	1	5	8	11
Tolna	406	2	0	1	3	0
Vas	627	3	2	2	7	8
Veszprém	757	2	0	0	2	10
Zala	446	3	0	2	5	4
Külföld	232	4	0	2	6	5
Összesen	21273	68	24	65	157	191

5. számú ábra - Munkabalesetek megoszlása

2.1.2. A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása

2022-ben az alábbi nemzetgazdasági ágazatokban történt a **legtöbb munkabaleset**

- "C" - Feldolgozóipar (7876), a
- "H" - Szállítás, raktározás (2945) és a
- "G" - Kereskedelem, gépjárműjavítás (2504)

2022-ben az alábbi nemzetgazdasági ágazatokban történtek a legtöbb **súlyos és halálos munkabalesetek**

- "F" - Építőipar (súlyos: 49, ebből halálos: 21), a
- "C" - Feldolgozóipar (súlyos: 41, ebből halálos: 10), a
- "H" - Szállítás, raktározás (súlyos: 16, ebből halálos: 8), az
- "A" - Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (súlyos: 16, ebből halálos: 9), és a

- "G" - Kereskedelem, gépjárműjavítás (súlyos: 11, ebből halálos: 5) ágazataiban következtek be.

2022. évben a **munkabalesetek 87%-a az alábbi ágazatokban** történt:

- "C" - Feldolgozóipar: 37%,
- "H" - Szállítás, raktározás: 14%,
- "G" - Kereskedelem, gépjárműjavítás: 12%,
- "Q" - Humán-egészségügyi, szociális ellátás: 7%
- "F" - Építőipar: 5%,
- "E" - Vízellátás; Szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvezérlésmentesítés 4%,
- "P" - Oktatás: 4%,
- "O" - Közigazgatás, védelem: 4%,

2022-ben a **halálos kimenetelű munkabalesetek 87%-a az alábbi ágazatokban** történt:

- "F" - Építőiparban (31%) és az
- "C" - Feldolgozóiparban (15%),
- "A" - Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat: (13%),
- "H" - Szállítás, raktározásban (12%),
- "N" - Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység: (9%),
- "G" - Kereskedelem, gépjárműjavítás (7%),

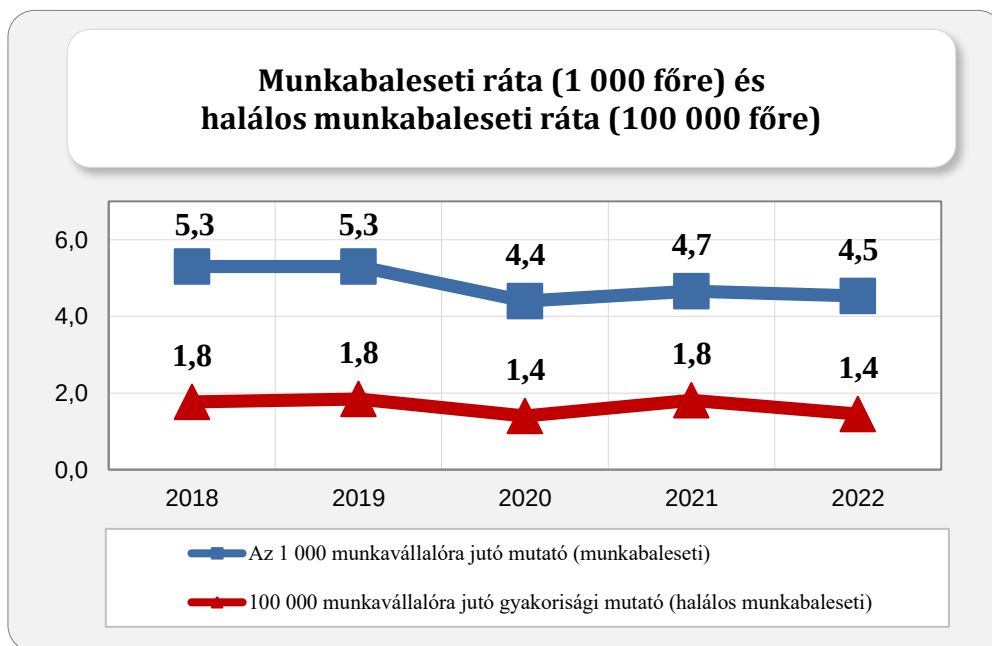
Ezeket az ágazatokat a munkavédelmi hatóság kiemelten ellenőrzi.

2.1.3. A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók

A munkabalesetek abszolút számai mellett indokolt a foglalkoztatottakra vetített **munkabaleseti mutatókat** (rátákat) is értékelni. A viszonyítási alap az összes munkabaleset esetében 1000 fő munkavállaló, a halálos munkabalesetek esetében 100 000 fő munkavállaló.

A munkabaleseti ráta és a halálos munkabaleseti ráta a 2018-2022 közötti időszakban csökkenő tendenciát mutat.

A 6. számú ábra adatai a munkabaleseti ráták tendenciáját mutatja.

6. számú ábra - Munkabaleseti ráta (1 000 főre) és halálos munkabaleseti ráta (100 000 főre)

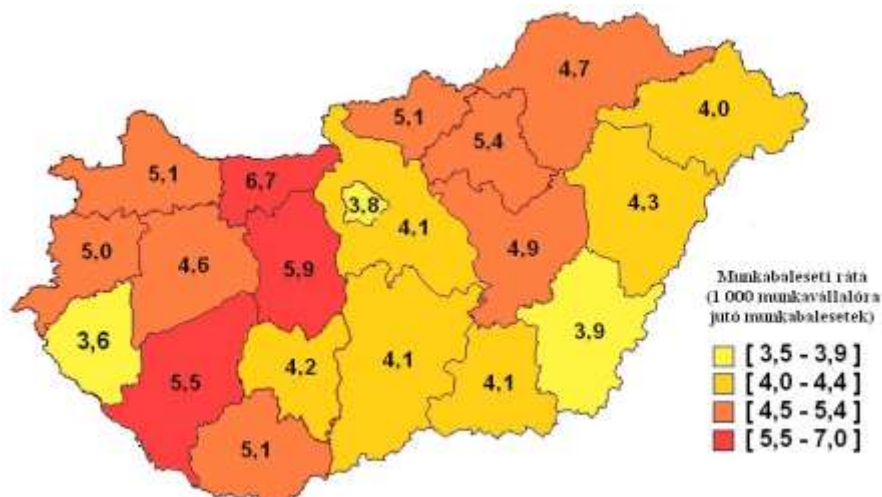
2.1.4. A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása

A munkabalesetek megyék szerinti alakulását tekintve 2022-ben az 1 000 főre jutó munkabaleseti ráta

- Komárom-Esztergom megyében (6,7),
- Fejér megyében (5,9),
- Somogy megyében (5,5),
- Heves megyében (5,4),
- Nógrád megyében (5,1),
- Győr-Moson-Sopron megyében (5,1),
- Baranya megyében (5,1), és
- Vas megyében (5,0) volt a legmagasabb

A legalacsonyabb munkabaleseti ráta

- Zala megyében (3,6),
- Fővárosban (3,8),
- Békés megyében (3,9),
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (4,0),
- Pest megyében (4,1),
- Csongrád-Csanád megyében (4,1),
- Bács-Kiskun megyében (4,1),
- Tolna megyében (4,2), és
- Hajdú-Bihar megyében (4,3) fordult elő.

7. számú ábra - A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása

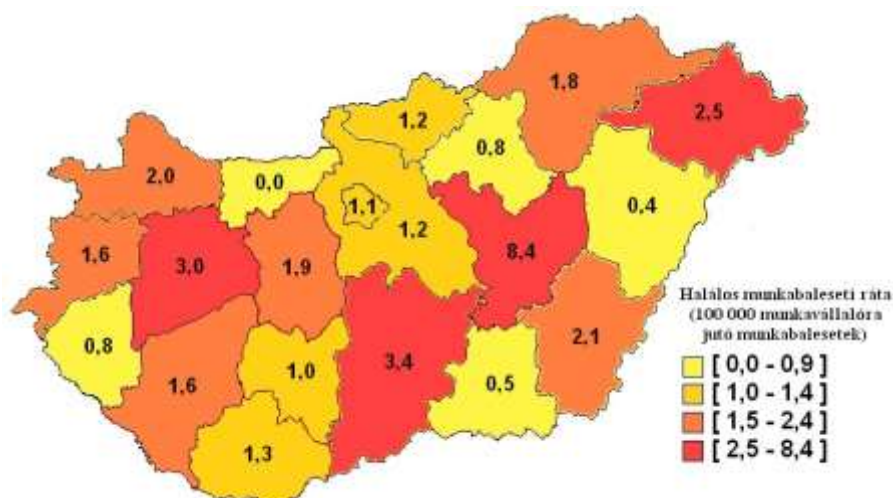
A 100 000 főre jutó halálos munkabaleseti ráta a legmagasabb

- Jász-Nagykun-Szolnok megyében (8,4),
- Bács-Kiskun megyében (3,4),
- Veszprém megyében (3,0), és
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (2,5),

a legalacsonyabb

- Komárom-Esztergom megyében (0,0),
- Hajdú-Bihar megyében (0,4),
- Csongrád-Csanád megyében (0,5),
- Heves megyében (0,8), és
- Zala megyében (0,8) volt.

A halálos munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulását a 8. számú ábra mutatja.

8. számú ábra - A halálos munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása

2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok

A beérkezett és feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján megállapítható, hogy **a balesetvizsgálatok jellemzően az Mvt. alapján munkavédelmi szaktevékenység keretében történtek.** Elmondható azonban, hogy a balesetvizsgálat eredményeként, a **baleset okaként legtöbbször a balesetet szenvedett munkavállaló figyelmetlenségét vagy mulasztását állapították meg.** A munkabaleset kivizsgálásokra az a jellemző, hogy a munkáltató, illetőleg az általa megbízott balesetet vizsgáló a sérülést szenvedett munkavállaló mulasztásainak feltárására fektette a hangsúlyt, valamint **a balesetvizsgálat a munkaeszközök, védőberendezések és a munkakörülmények szerepét nem teljes körűen vette figyelembe.**

A munkavédelmi hatóság helyszíni ellenőrzése során szinte mindig megállapítható volt, hogy az eseményt nem vizsgálták teljes körűen, ezért a munkabaleseti jegyzőkönyv olyan adatokat tartalmazott, amelyek **elfedték, csökkentették a munkáltatói felelősséget.**

A munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozása alapján a munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásának hiányosságai az alábbiak szerint összegezhető:

- a baleset leírása vagy nem elég részletes, vagy a balesettel nem összefüggő adatokat sorol fel, amelyből **nehéz a baleset valódi okát megállapítani;**
- a sérült és a baleset **tanúinak meghallgatása többször elmarad;**
- a baleset bekövetkezéséért a munkáltató **a sérültre próbálja áthárítani a felelősséget,** ezáltal igyekszik a saját felelősségét csökkenteni;
- a munkáltató által **a megelőzés érdekében megtett intézkedések nem megfelelőek és főleg a megfelelő műszaki intézkedések maradnak el.**

Az eltitkolt munkabalesetekről a munkavédelmi hatóság panasz, kérelem, a rendőrség, vagy a fővárosi és vármegyei kormányhivatal egészségbiztosítási pénztári feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatalának megkeresése kapcsán szerez tudomást.

3. A foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek kivizsgálása és alakulása

3.1. A munkavédelmi hatósághoz bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanú és fokozott expozíciós esetek

Jelen fejezet a munkavédelmi hatóság vizsgálati tapasztalatait tartalmazza.

2022. január 1-jétől 2022. december 31. napjáig a munkavédelmi hatósághoz 17 720 foglalkozási megbetegedés gyanút jelentettek be, ebből 77 eset volt nem COVID-19 miatti bejelentés, és a munkáltatók 419 fokozott expozíciós eset kivizsgálásáról értesítették a munkavédelmi hatóságot. A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet szerint a kivizsgált foglalkozási megbetegedés gyanújával érkezett bejelentéseket a vizsgálati dokumentációval együtt a kormányhivatalok továbbították a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály részére a bejelentés teljeskörűségének és szakmai megalapozottságának elbírálása céljából. A fokozott expozíciós eseteket a munkáltatók vizsgálják ki, az elkészült dokumentációt a területileg illetékes kormányhivatalnak küldik meg, ahol értékelik a munkáltatói kivizsgálás szakszerűségét, és megküldik a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály részére szakmai felülvizsgálat, elfogadás, nyilvántartásba vétel, és elemzés céljából.

2022. évben a bejelentett foglalkozási betegség gyanús esetek száma a tavalyi évhez viszonyítva kismértékű csökkenést mutat (2021-ben 20815, 2020. évben 11393 esetet jelentettek, még 2019-ben 211-et), melyet az új típusú koronavírus (SARS-CoV-2) járvány lassú visszaszorulása okozott.

2022. évben a legtöbb foglalkozási megbetegedés gyanús eset - az összes bejelentett eset 64.9%-a - a humán-egészségügyi és szociális ellátás területéről érkezett, mely a már említett új típusú koronavírus (SARS-CoV-2) fertőzés tömeges bejelentéséből adódott. 2021. évben is ebből az ágazatból érkezett a legtöbb bejelentés (60.47%), de az egészségügyi és szociális ágazaton kívül egyéb ágazatokból (döntően oktatási és nevelési intézményekből) is sok bejelentés érkezett (2022. évben ez a bejelentések 34.7%-t adta).

A bejelentések döntő többsége (99.6%) biológiai kóroki tényezők által okozott foglalkozási megbetegedések gyanúja miatt érkezett, egyéb kóroki tényező miatt alig érkezett bejelentés.

Az elfogadott és nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések és fokozott expozíciós esetek részletes elemzése a 3.2. és 3.3 pontban található.

3.2. Az elfogadott és nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések, és a fokozott expozíciós esetek összefoglaló adatai

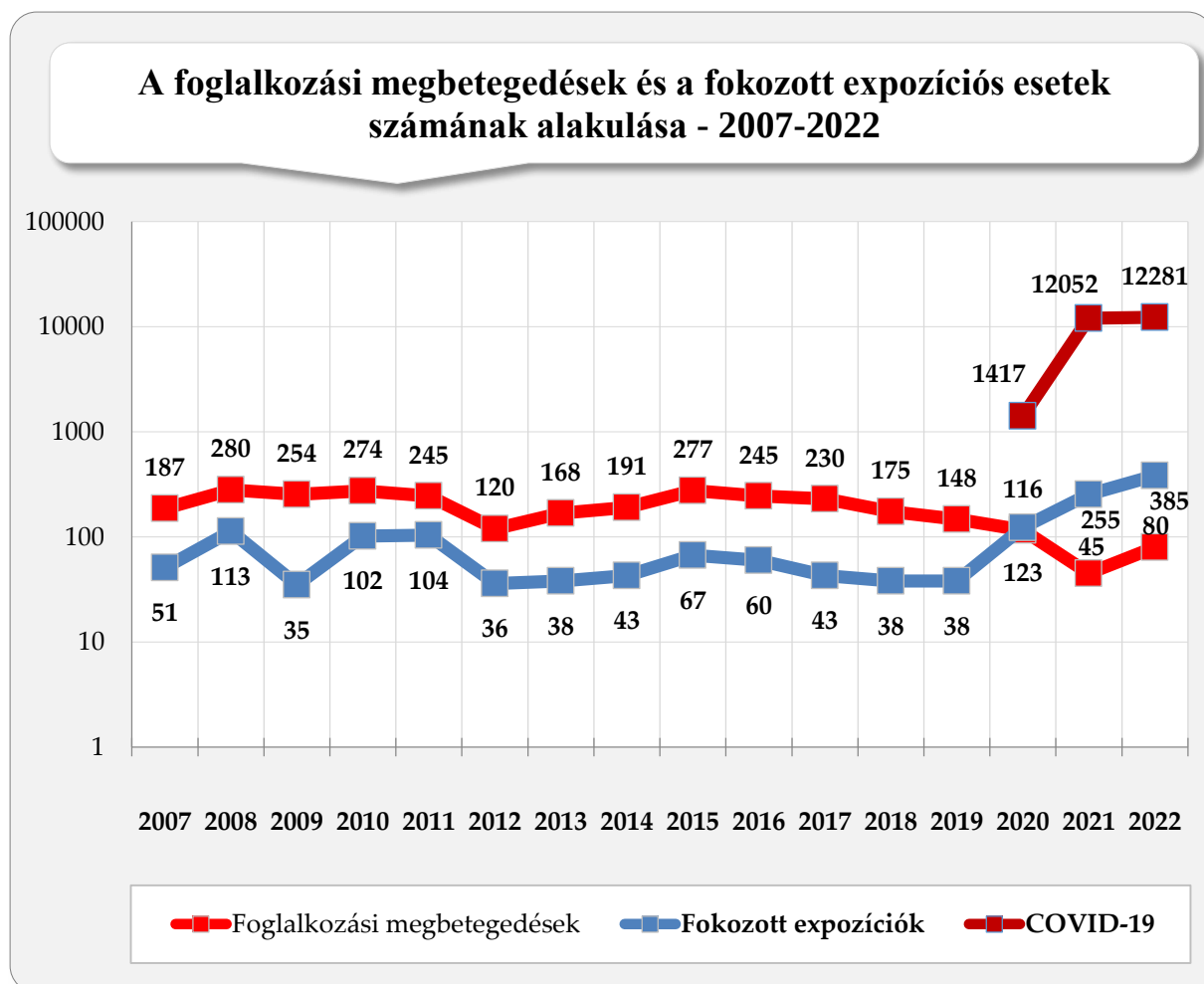
A munkavédelmi hatóság által kivizsgált és a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya által a 2022. évben elfogadott esetek elemzése.

A 2022. évben összesen 12361 foglalkozási megbetegedést (mérgezést) vettünk nyilvántartásba, ami 2%-os emelkedést jelent a 2021. évi értékhez (12097 eset) képest. A 12361 esetből 80 eset nem az új típusú koronavírus (SARS CoV-2) által okozott megbetegedés. Ez a szám a múlt évi érték (45 eset) közel kétszerese, így is jelentősen elmarad azonban a korábbi évek esetszámaitól.

Az összes megbetegedés 91%-a járt keresőképtelenséggel (2021-ben 77,5%).

A regisztrált fokozott expozíciós esetek száma 385, ami az előző évi értéknél (255 eset) 50%-kal több (9. ábra).

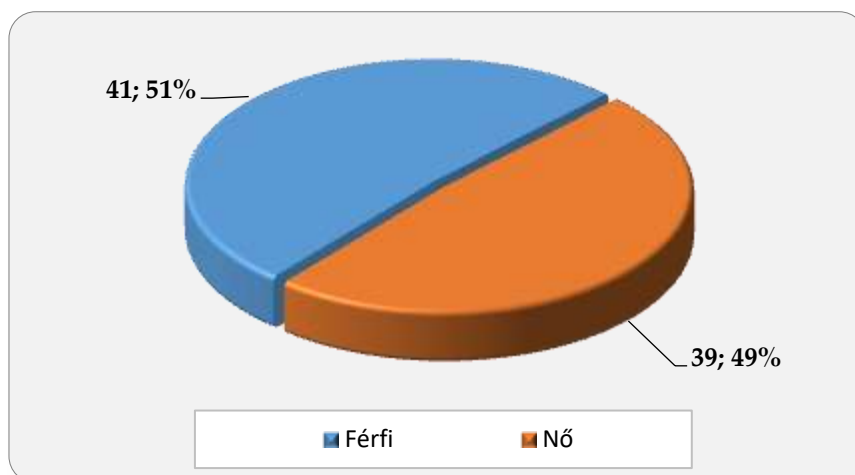
Az alábbiakban az új típusú koronavírus által okozott és a más kóroki tényezők kiváltotta foglalkozási megbetegedések külön kerülnek részletezésre.

9. számú ábra - A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek számának alakulása, 2007-2022

A nem az új típusú koronavírus (SARS-CoV-2) által okozott foglalkozási megbetegedéssel regisztráltak (80 eset) között a nemek aránya kiegyenlített volt (41 férfi, 39 nő) (lásd a 10. ábrát).

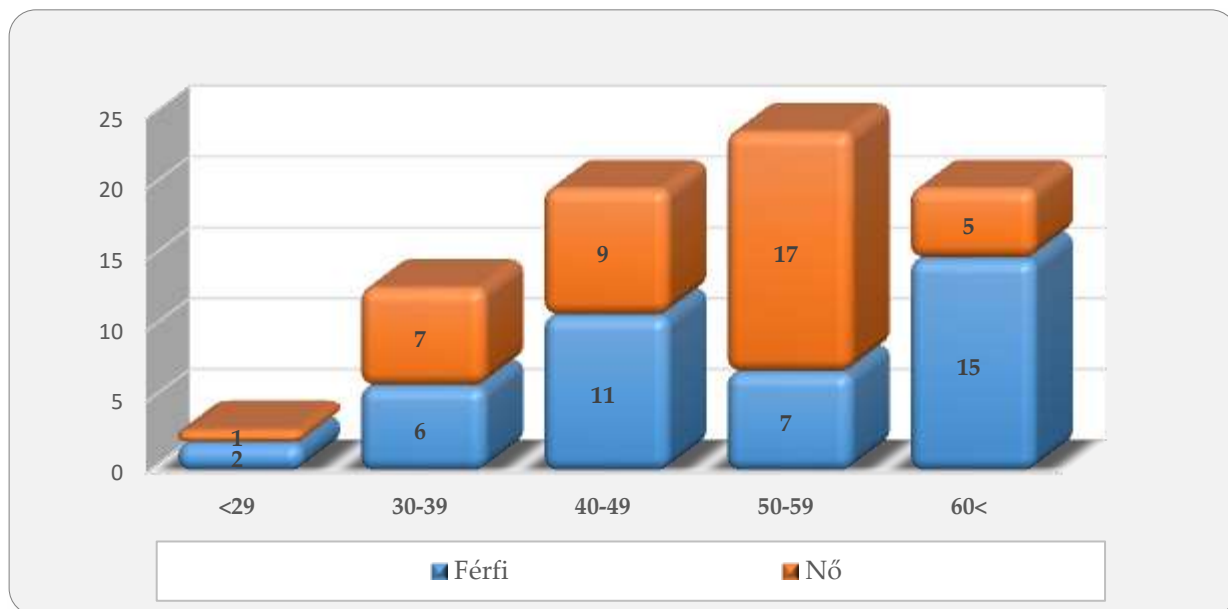
A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek nemenkénti megoszlása, 2022.

10. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek nemenkénti megoszlása, 2022.

A legtöbb nem COVID-19 foglalkozási megbetegedés tárgyévben Budapesten fordult elő (17 eset, 21%), megelőzve Baranya vármegyét (15 eset, 19%) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét (9 eset, 11%) és Csongrád-Csanád vármegyét (8 eset, 10%). Ebben az évben Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar, Nógrád, Veszprém vármegyéből nem regisztráltak foglalkozási megbetegedést.

A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlását az egyes korcsoportokban a 11. ábra mutatja be.

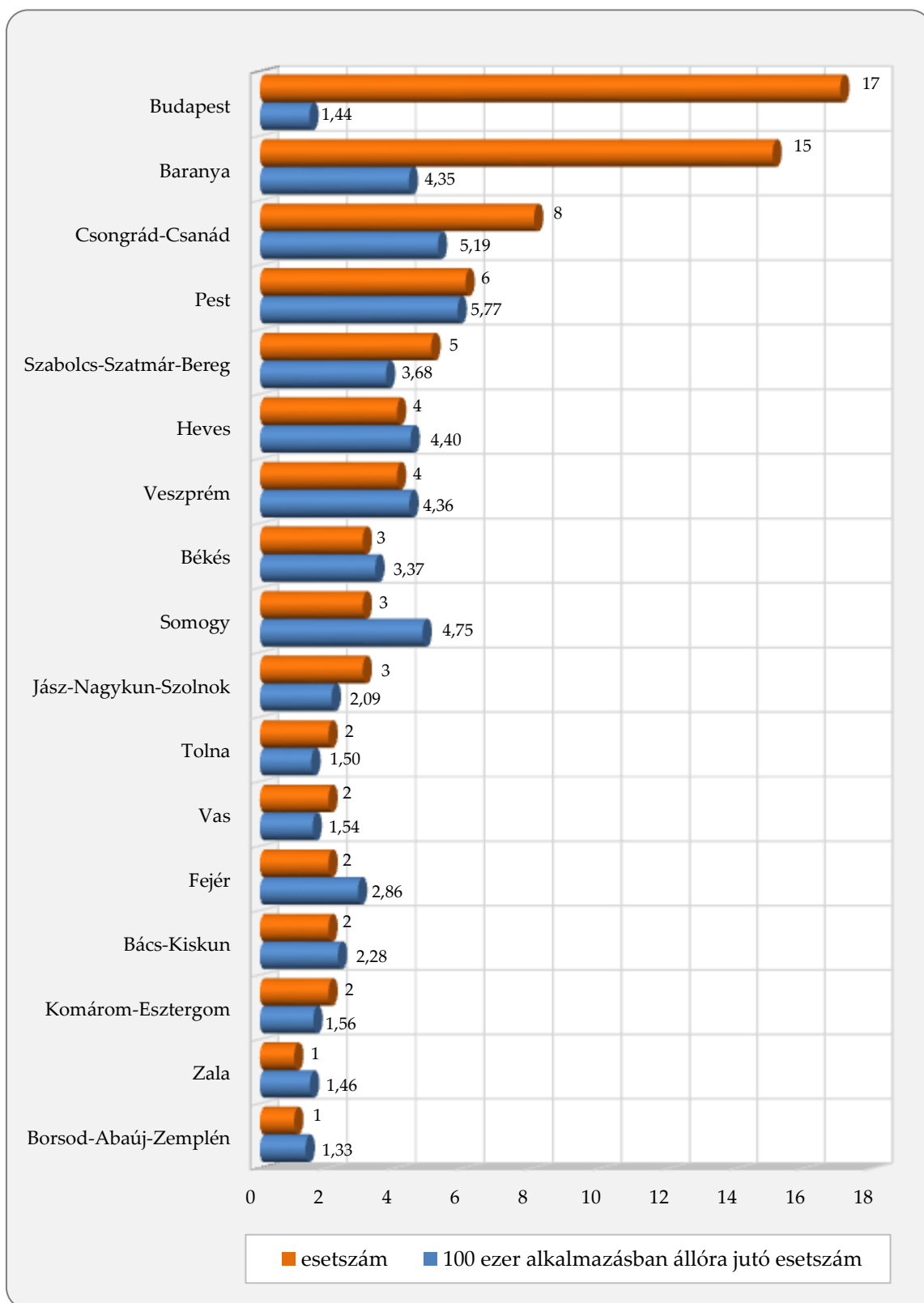

11. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása az egyes korcsoportokban

A 12. számú ábra mutatja a nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)

12. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)

*Forrás: Központi Statisztikai Hivatal: Fókuszban a vármegyék – 2022. I–IV. negyedév.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/224/index.html> (Letöltve: 2023.04.20.)*

13. számú ábra - A nem COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal: Fókuszban a vármegyék – 2022. I–IV. negyedév.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/224/index.html> (Letöltve: 2023.04.20.)

3.3. Halálos kimenetelű és tömeges foglalkozási megbetegedések és tömeges fokozott expozíciós esetek

3.3.1. Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések

A 2022. évben 5 halálos kimenetelű nem COVID-19 foglalkozási megbetegedést vettek nyilvántartásba (lásd a 13. számú ábra), a 2021. évben 1 fő esetét.

Esetszám	Diagnózis	Foglalkozás
1 férfi	A78	Bányászati technikus
1 nő	A81	Pénzügyi ügyintéző (a pénzügyi ügyintéző kivételével)
1 férfi	B8	Cement-, kő- és egyéb ásványianyag-feldolgozó gép kezelője
1 férfi	B8	Szilárdásvány-kitermelő gép kezelője (szén, kő)
1 férfi	B8	Szilárdásvány-kitermelő gép kezelője (szén, kő)

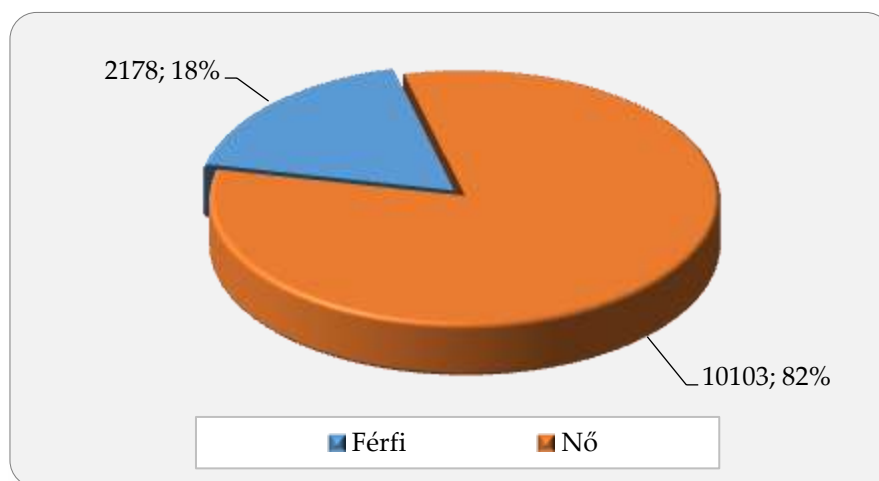
14. számú ábra - Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések, 2022

Tömeges (egy időben, azonos munkahelyen, legalább 5 fő munkavállalót érintő) foglalkozási megbetegedés tárgyévben nem került regisztrálásra.

3.3.2. COVID-19 okozta foglalkozási megbetegedések

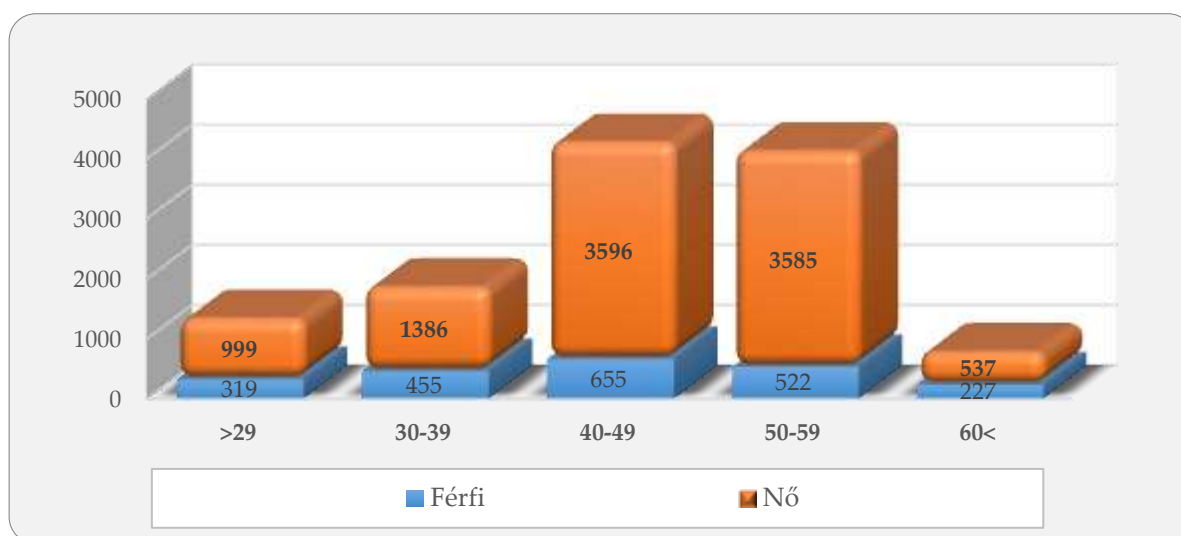
2022-ban 12281 új típusú koronavírus (SARS-CoV-2) által okozott foglalkozási megbetegedést (mérgezést) vettek nyilvántartásba, nagyságrendileg annyit, mint a 2021. évben (12052 eset).

A COVID-19 foglalkozási megbetegedéssel nyilvántartásba vettek között nagy többségben voltak a nők (10103 fő, 82%) a férfakkal (2178 fő, 18%) szemben (14. számú ábra). Ennek oka a leginkább érintett ágazatok (egészségügy és szociális ellátás, oktatás) nemi eloszlása.

15. számú ábra - A COVID-19 által okozott foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása, 2022.

A COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlását az egyes korcsoportokban a 15. ábra mutatja be.

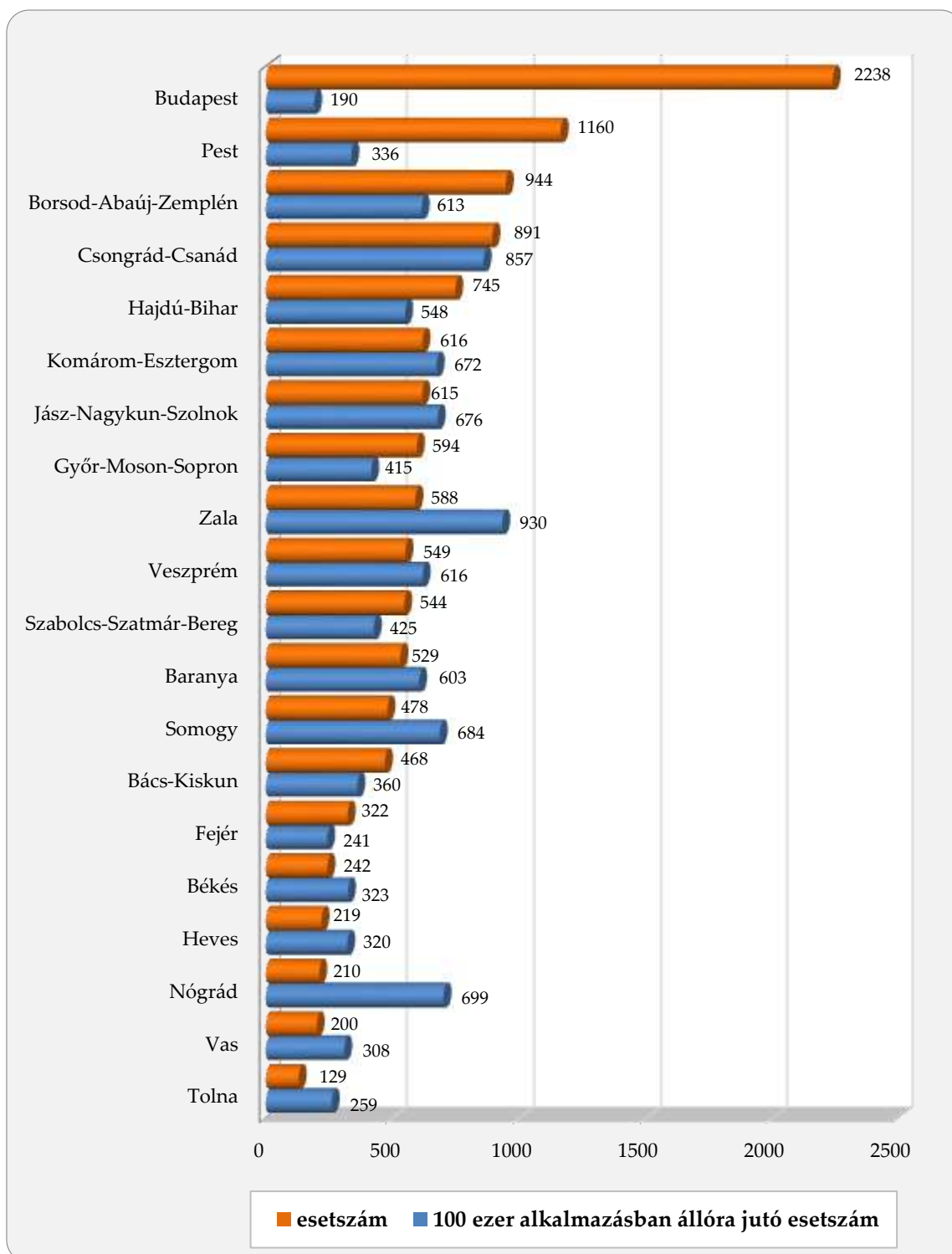
16. számú ábra - A COVID-19 foglalkozási megbetegedések nemenkénti megoszlása az egyes korcsoportokban

A legtöbb COVID-19 foglalkozási megbetegedés tárgyévben Budapesten (2238 eset, 18,2%), Pest vármegyében (1160 eset, 9,4%) és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében (943 eset, 7,7%) fordult elő (lásd a 16. számú ábra).

Vármegye	Esetszám	%
Budapest	2238	18,2
Pest	1160	9,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	943	7,7
Csongrád-Csanád	891	7,3
Hajdú-Bihar	745	6,1
Komárom-Esztergom	616	5,0
Jász-Nagykun-Szolnok	615	5,0
Győr-Moson-Sopron	595	4,8
Zala	587	4,8
Veszprém	549	4,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	544	4,4
Baranya	529	4,3
Somogy	478	3,9
Bács-Kiskun	468	3,8
Fejér	322	2,6
Békés	242	2,0
Heves	220	1,8
Nógrád	210	1,7
Vas	200	1,6
Tolna	129	1,1

17. számú ábra - A COVID-19 foglalkozási megbetegedések területi eloszlása, 2022

A COVID-19 foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján.)

18. számú ábra - A foglalkozási megbetegedések száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján.)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal: Fókuszban a vármegyék – 2022. I-IV. negyedév.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/224/index.html> (Letöltve: 2023.04.20.)

2022. évben 13 halálos kimenetelű COVID-19 foglalkozási megbetegedés fordult elő. A 2021. évben 27, az új típusú koronavírus által okozott halálos kimenetelű megbetegedést vettek nyilvántartásba (lásd a 18. számú ábra).

Esetszám	Diagnózis	Foglalkozás
1 nő	C21	Egészségügyi tevékenységet folytató egység vezetője
1 nő	C21	Szakorvos
1 férfi	C21	Középiskolai tanár
3 nő	C21	Általános iskolai tanár, tanító
1 nő	C21	Csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus
1 nő	C21	Ápoló, szakápoló
1 nő	C21	Általános egészségügyi asszisztens
1 férfi	C21	Orvosi képzőképző diagnosztikai és terápiás berendezések kezelője
1 nő	C21	Szociális gondozó, szakgondozó
1 férfi	C21	Segédápoló, műtősegéd
1 férfi	C21	Pulzfeltöltő, árufeltöltő

19. számú ábra - Halálos kimenetelű COVID-19 foglalkozási megbetegedések, 2022

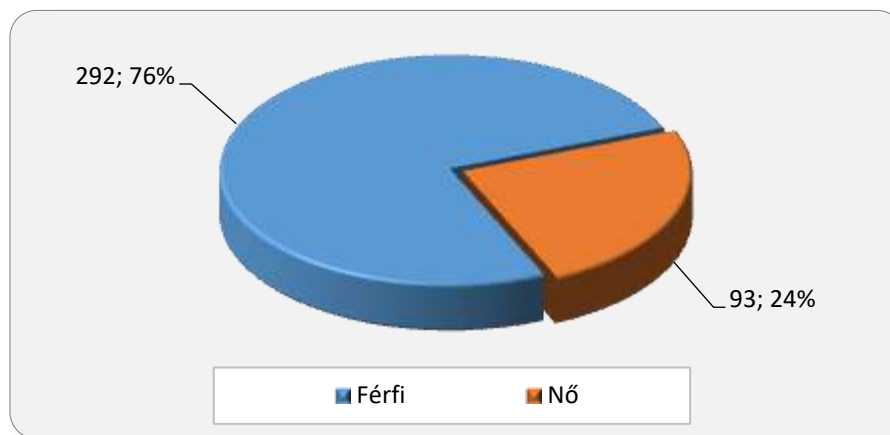
3.3.3. Tömeges foglalkozási megbetegedések

Tömeges (egy időben, azonos munkahelyen, legalább 5 fő munkavállalót érintő) foglalkozási megbetegedést (a COVID-19 okozta, tömeges előfordulású megbetegedéseken kívül) tárgyévben nem regisztráltak.

3.3.4. Fokozott expozíciós esetek

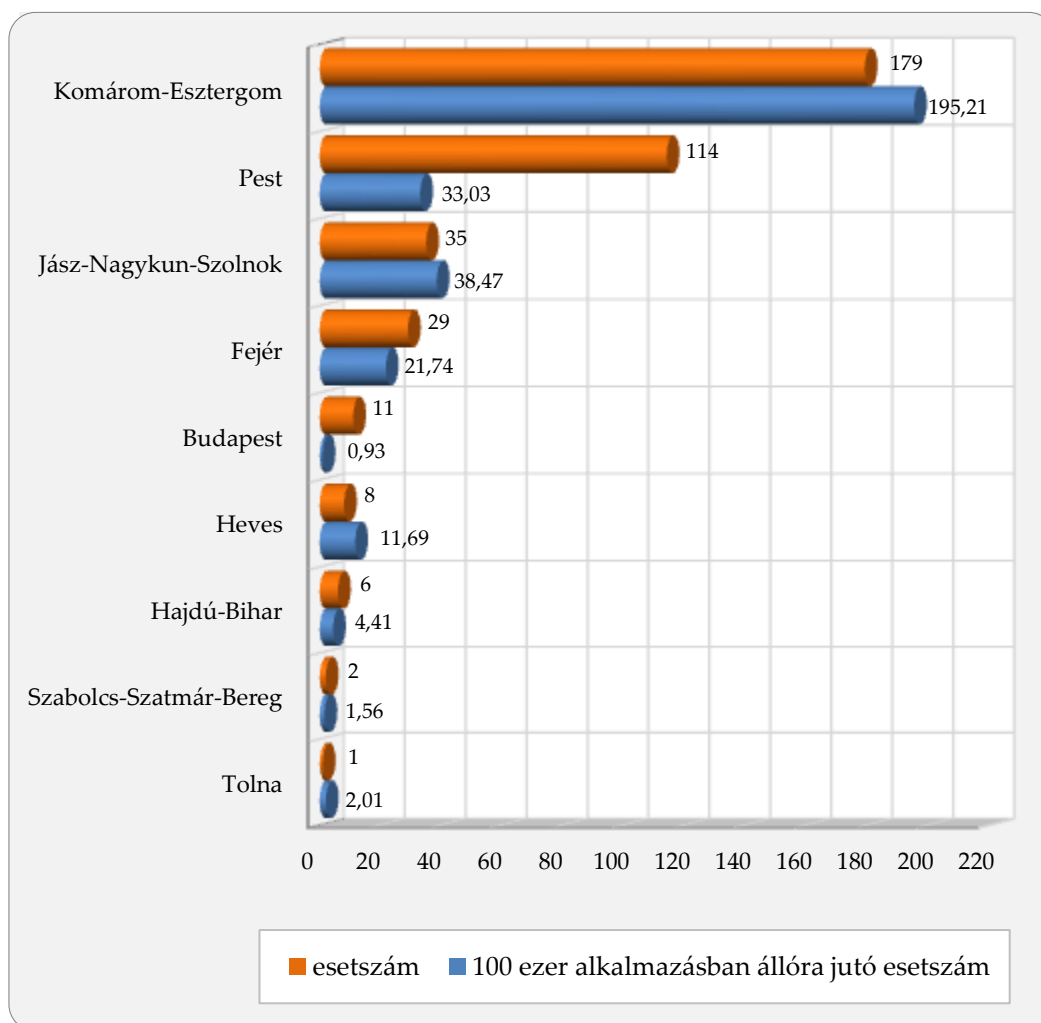
2022-ben 385 fokozott expozíciós esetet vettek nyilvántartásba, 50%-kal többet, mint 2021-ben (255 eset). A legtöbb eset a 20-39 éves korcsoportot (58%) és döntően a férfiakat (76%) érintette. Valamennyi esetet kémiai kóroki tényezők okozták. A kémiai kóroki tényezők okozta fokozott expozíciós esetek száma az előző évhez képest (253 eset) több mint 50%-os emelkedést mutat.

A fokozott expozícióval érintett munkavállalók túlnyomó többsége férfi volt (19. számú ábra), a nemek aránya: 292 férfi (76%), 93 nő (24%).

20. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek nemek szerinti megoszlása, 2022

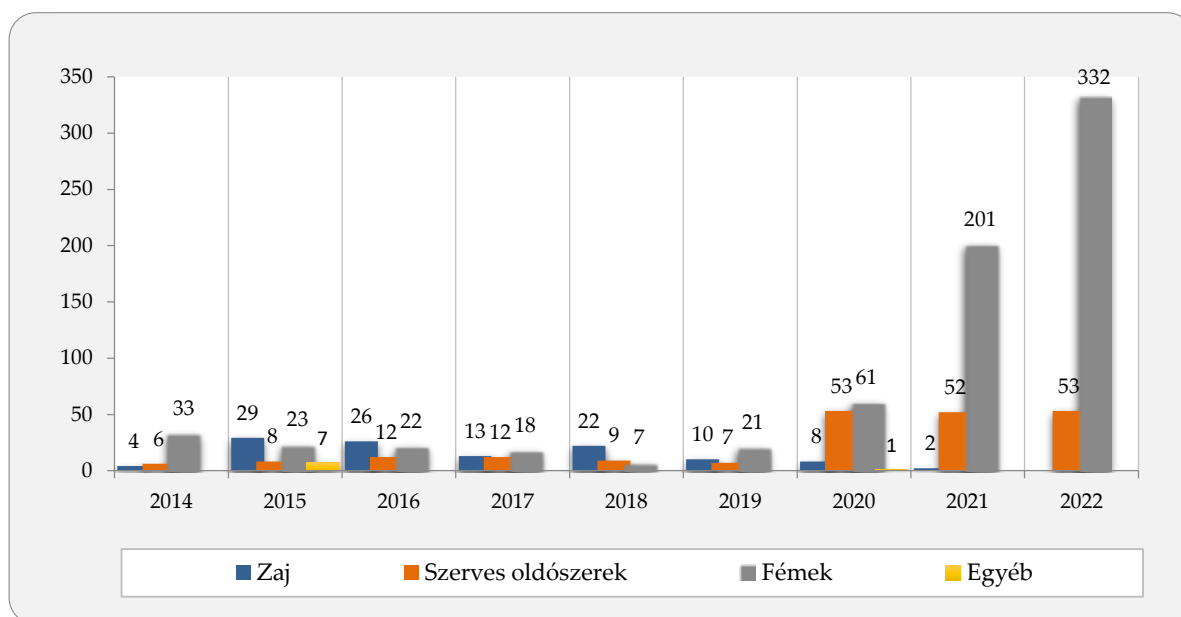
A fokozott expozíciós esetek közül a legtöbb bejelentés Komárom-Esztergom vármegyéből (179 eset, 46,5%) érkezett. A további esetek Pest vármegyében (114 eset, 29,6%), Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében (35 eset, 9,1%), Fejér vármegyében (29 eset, 7,5%), Budapesten (10 eset, 2,6%), Heves vármegyében (9 eset, 2,3%), Hajdú-Bihar vármegyében (6 eset, 1,6%), Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében (2 eset, 0,5%) Tolna vármegyében (1 eset, 0,3%) fordultak elő. 11 vármegyéből (Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Győr-Moson-Sopron, Nógrád, Somogy, Zala, Vas, Veszprém) nem történt bejelentés (20. ábra).

21. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma és a 100 ezer alkalmazásban állóra jutó esetszám vármegyénként, 2022 (2022. I-IV. negyedévében alkalmazásban állók száma alapján)

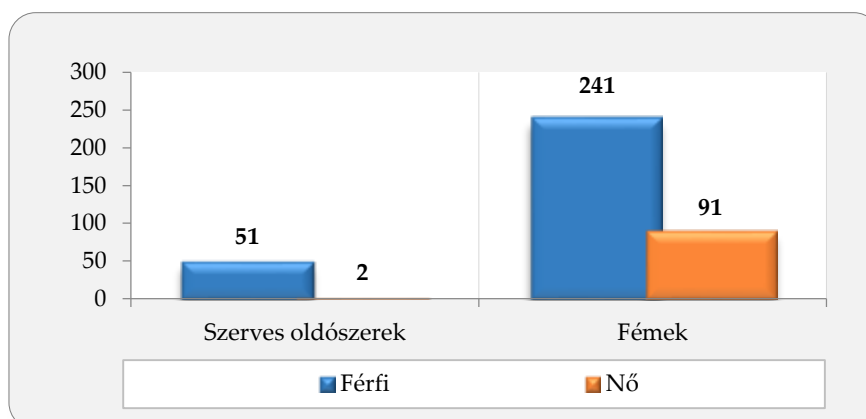
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal: Fókuszban a vármegyék – 2022. I–IV. negyedév.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/224/index.html> (Letöltve: 2023.04.20.)

A fokozott expozíciós esetek száma kóroki tényezők szerint, 2014-2022

22. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma kóroki tényezők szerint, 2014-2022

A fokozott expozíciós esetek száma nemenként, 2022

23. számú ábra - A fokozott expozíciós esetek száma nemenként, 2022

3.3.4.1. Zaj okozta fokozott expozíciós esetek

2022-ben fokozott zajexpozíciós esetet nem vettek nyilvántartásba (2021. évben 2 esetet regisztráltak). A kormányhivataloktól nyilvántartásba vétel céljából megküldött, 14 eset dokumentációjának áttekintése során megállapítást nyert, hogy a munkáltatók által kivizsgált esetek közül 7 fő esetében teljesülnek a foglalkozási megbetegedés (B3: Zaj által okozott halláskárosodások) kritériumai (ezeket az eseteket a munkavédelmi hatóság felé be kell jelenteni), 6 fő esetében nem igazolható a fokozott zajexpozíció, 1 fő esetében adatpótlás kérésére került sor.

A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma és aránya a fokozott expozíciós esetek között, 2005-2022 látható a 23. számú ábrán.

Év	Szám	%
2005	179	72,2
2006	111	67,7
2007	18	35,3
2008	31	27,4
2009	19	54,3
2010	25	24,5
2011	15	14,4
2012	7	19,4
2013	13	34,2
2014	4	9,3
2015	29	43,3
2016	26	43,3
2017	13	30,2
2018	22	57,9
2019	10	26,3
2020	8	6,5
2021	2	0,8
2022	0	0

24. számú ábra - A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma és aránya a fokozott expozíciós esetek között, 2005-2022

A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma területi bontásban 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Budapest	–	–	–	1	1	–	–	–	-	-
Baranya	–	–	1	–	–	14	–	–	-	-
Bács-Kiskun	–	–	5	–	–	–	–	–	-	-
Békés	–	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Borsod-Abaúj–	10	–	–	5	–	–	–	–	-	-
Csongrád-Csanád	–	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Fejér	1	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Győr-Moson-Sopron	2	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Hajdú-Bihar	–	1	–	–	–	1	2	–	-	-
Heves	–	–	7	–	1	–	–	–	-	-
Komárom-Esztergom	1	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Nógrád	–	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Pest	–	–	–	–	–	–	–	5	2	-
Somogy	–	–	11	1	–	–	–	–	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg	–	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Jász-Nagykun-Szolnok	–	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Tolna	–	–	1	2	1	–	–	–	-	-
Vas	1	–	–	–	–	–	–	–	-	-
Veszprém	–	–	4	–	–	–	–	–	-	-
Zala	1	–	–	17	10	7	8	3	-	-
Összesen	13	4	29	26	13	22	10	8	2	0

25. számú ábra - A zaj okozta fokozott expozíciós esetek száma területi bontásban 2013-2022

3.3.4.2. Vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek

2022-ban 385 fokozott vegyi expozíciós esetet regisztráltak (valamennyi nyilvántartásba vett eset vegyi expozíció volt), míg a 2021. évben 253 esetet (25. számú ábra).

Év	Szám	%
2004	151	28,5
2005	69	27,8
2006	53	32,3
2007	33	64,7
2008	82	72,6
2009	16	45,7
2010	77	75,5
2011	89	85,6
2012	29	80,6
2013	25	65,8
2014	39	90,7
2015	38	56,7
2016	34	56,7
2017	30	69,8
2018	16	42,1
2019	28	73,7
2020	115	93,5
2021	253	99
2022	385	100

26. számú ábra - A vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek száma és aránya a fokozott expozíciós eseteken belül, 2004-2022

A kémiai kóroki tényezők okozta fokozott expozíciós esetek 86%-át (332 eset) fémek, 14%-át (53 eset) szerves oldószerek okozták (26. számú ábra)

27. számú ábra - A vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek száma és megoszlása, 2022

3.3.4.3. Fémek okozta fokozott expozíciós esetek

A fémek által okozott fokozott expozíciós esetek száma 2022-ban 332, 60%-kal több, mint a 2021. évi esetszám (201 eset). A fokozott fémexpozíciók az összes fokozott expozíciós eset 86%-át teszik ki.

Nikkel: 2022-ben összesen 297 fő munkavállaló fokozott nikkelexpozíciós esetét regisztrálták (a fokozott fémexpozíciós esetek 89%-a). A bejelentések Pest (15 nő, 98 férfi), Komárom-Esztergom (70 nő, 88 férfi), Hajdú-Bihar (2 nő, 4 férfi), Heves (1 nő, 4 férfi), Jász-Nagykun-Szolnok (4 férfi), Fejér (1 nő, 3 férfi), Szabolcs-Szatmár-Bereg (2 férfi) és Tolna (1 férfi) vármegyéből, illetve Budapestről (4 férfi) történtek.

Ólom: 2022-ben összesen 35 fő munkavállaló fokozott ólomexpozíciós esetét regisztráltak (a fokozott fémexpozíciós esetek 11%-a). A bejelentések Jász-Nagykun-Szolnok (31 férfi), Heves (2 nő, 1 férfi) vármegyéből és Budapestről (1 férfi) történtek.

3.3.4.4. Szerves oldószerek okozta fokozott expozíciós esetek

2022-ban 53 szerves oldószerek által okozott fokozott expozíciós eset került rögzítésre, ez 1 esettel több, mint a 2021. évi érték (52 eset). Az 53 eset döntő része n-hexán (24 eset, 45 %) és dimetilformamid (19 eset, 36%), kisebb része toluol (3 eset, 6%), benzol (1 eset, 2%) és sztirol (1 eset, 2%) expozíció volt.

n-Hexán: 2022-ben 24 n-hexán okozta fokozott expozíciós esetet (24 férfi) vettek nyilvántartásba, ami az összes fokozott expozíciós eset 6%-a. Az esetek mindegyikét Fejér vármegyéből jelentették be.

Dimetilformamid: 2022-ben 19 dimetilformamid által okozott fokozott expozíciós esetet regisztráltak (19 férfi). Ez az összes fokozott expozíciós eset 5%-a. Az esetek Komárom-Esztergom vármegyéből kerültek bejelentésre.

Toluol: 2022-ben 3 toluol okozta fokozott expozíciós esetet (3 férfi) vettek nyilvántartásba, ami az összes fokozott expozíciós eset 0,8%-a. Területi megoszlás szerint az eseteket Budapestről (2 férfi), illetve Fejér (1 férfi) vármegyéből jelentették be.

Benzol: 2022-ben 1 benzol okozta fokozott expozíciós esetet (1 férfi) vettek nyilvántartásba, Pest vármegyéből. Ez az összes fokozott expozíciós eset 0,3%-a.

Sztirol: 2022-ben 1 sztirol okozta fokozott expozíciós esetet (1 férfi) vettek nyilvántartásba, ami az összes fokozott expozíciós eset 0,3%-a. Az esetet Komárom-Esztergom vármegyéből jelentették be.

Izopropil-alkohol: 2022-ben 4 izopropil-alkohol okozta fokozott expozíciós esetet vettek nyilvántartásba, Budapestről (1 nő, 3 férfi). Ez az összes fokozott expozíciós eset 1%-a.

Aceton: 2022-ben 1 aceton okozta fokozott expozíciós esetet (1 nő) vettek nyilvántartásba, ami az összes fokozott expozíciós eset 0,3%-a. Az eset Komárom-Esztergom vármegyéből került bejelentésre.

Fokozott expozíciós esetek száma és aránya, 2022

Csoport	Megnevezés	Esetszám	Összes fokozott expozíciós esethez viszonyítva (%)	
Fém	Nikkel	297	77,1	86,2
Fém	Ólom	35	9,1	
Szerves oldószer	n-Hexán	24	6,2	13,8
Szerves oldószer	Dimetilformamid	19	4,9	
Szerves oldószer	Toluol	3	0,8	
Szerves oldószer	Benzol	1	0,3	
Szerves oldószer	Sztirol	1	0,3	
Szerves oldószer	Izopropil-alkohol	4	1	
Szerves oldószer	Aceton	1	0,3	

28. számú ábra - Fokozott expozíciós esetek száma és aránya, 2022

4. Foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok és szakellátó helyek 2022. évi tevékenysége

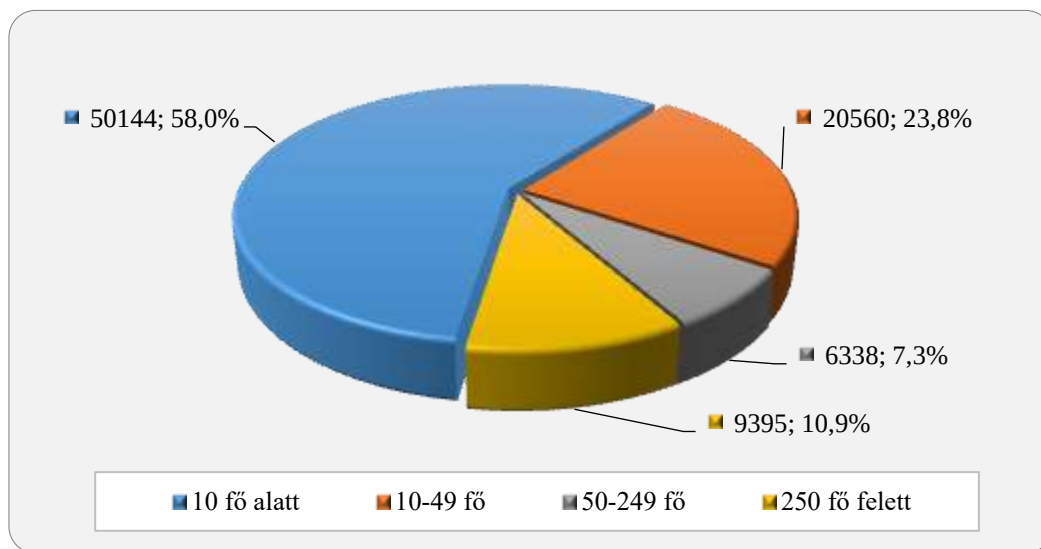
Foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban dolgozó orvosok száma 2022-ben összesen 2.097 fő volt, amely elegendő a szervezett munkavégzésben dolgozók teljeskörű ellátására. A foglalkozás-egészségügyi orvosok közül 695 fő kizárólag foglalkozás-egészségügyi tevékenységet folytatott, 1.402 fő pedig részállásban látta el ezt a feladatot.

Az orvosok 89,2%-a foglalkozás-orvostan szakorvos, amely Uniós viszonyokban kiemelkedő, 10,8% szakorvos felügyelete mellett végzi ezt a tevékenységet. Az alapszolgálatokban tevékenykedő egészségügyi szakdolgozók száma 2.622 fő volt. (Egy praxis 1 orvostól és 1 nővérből áll. Az adatok szerint ez az arány is kedvező). Ebből foglalkozás-egészségügyi szakápoló 1.758 fő volt.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok által ellátott, szervezett munkavégzésben dolgozó munkavállalók száma 2.258.056 (2021-ben 2.197.476) fő volt, ami 2,7%-os növekedést mutat az előző évhez viszonyítva.

Az ellátott gazdasági egységek száma 7,9%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva, 86.437 (2021-ben 80.084) volt. Ezen egységek létszámkategória (mikro-, kis-, közepes-, nagy vállalkozások) szerinti számát és megoszlását az 28. számú ábra mutatja.

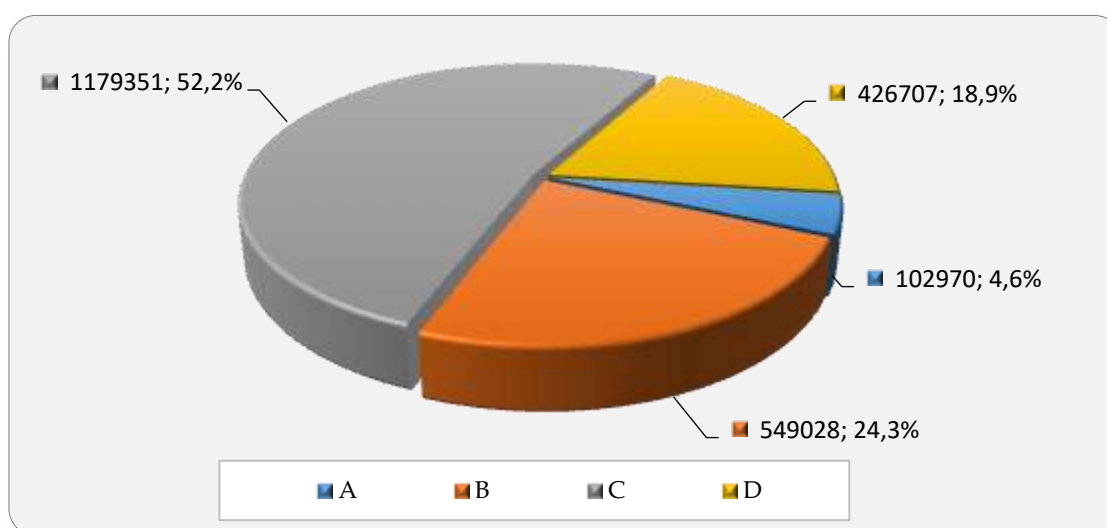

29. számú ábra - Az ellátott gazdasági egységek létszám kategória szerinti megoszlása

2022-ben 10 főnél kevesebb munkavállalót 50.144 (2021-ben 52.642) mikrovállalkozás foglalkoztatott, 10-49 főt foglalkoztató kisvállalkozások száma 20.560 (2021-ben 19.985), 50-249 fő foglalkoztatásával működő közepes vállalkozás 6.338 (2021-ben 5.964), 250 vagy több főt foglalkoztató nagyvállalkozás 9.395 (2021-ben 1.493) volt.

A fenti adatokból látható, hogy minden létszámkategórián belül növekedés figyelhető meg a cégek számában.

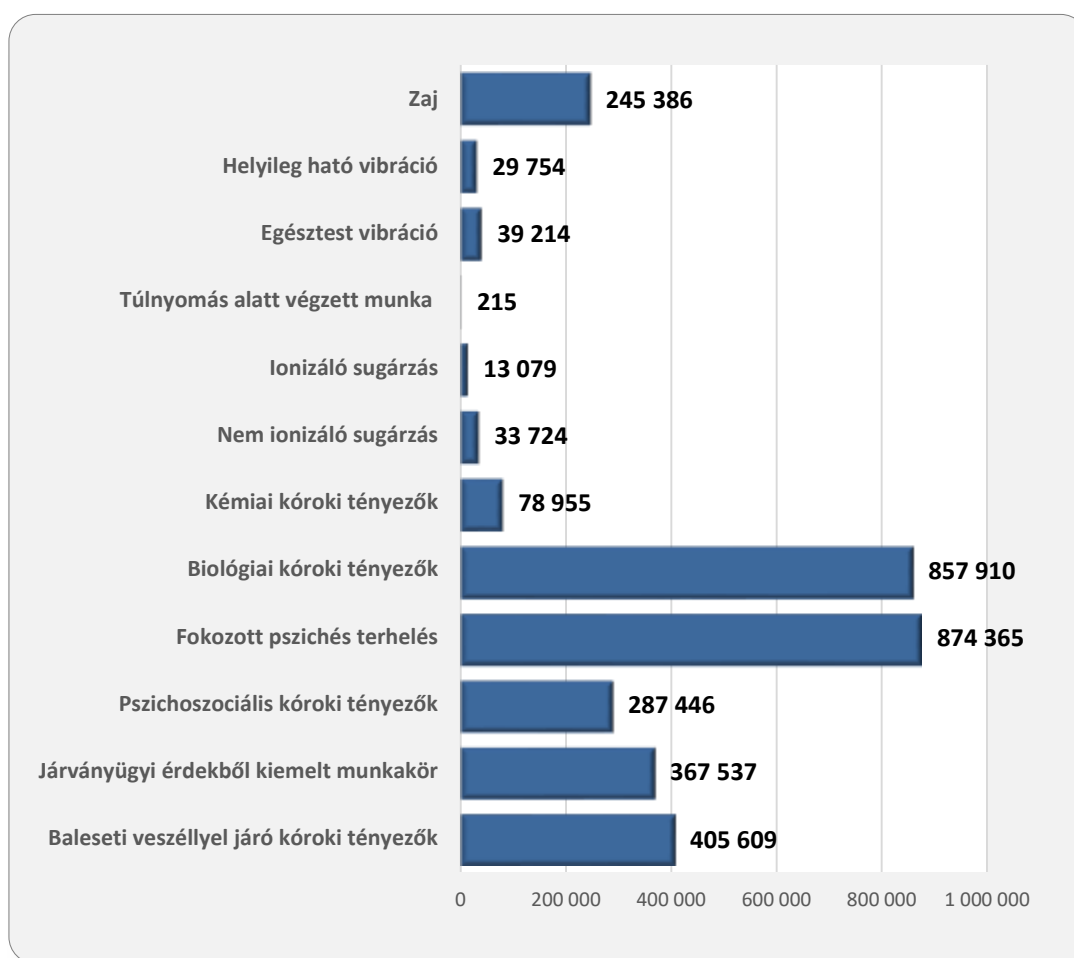
Az ellátott munkavállalók foglalkozás-egészségi osztályok szerinti megoszlását a 29. számú ábra mutatja be.

30. számú ábra - Az ellátott foglalkoztatottak megoszlása foglalkozás-egészségi osztályok szerint

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok munkaegészségügyi szaktevékenységei közül a legfontosabb a munkahelyi kockázatbecslésben való közreműködés, valamint a munkaegészségügyi vizsgálatok során regisztrált munkavégzésből és munkakörnyezetből eredő egészségre ártalmas kockázati tényezők regisztrálása. 2022-ben összesen 458.944 helyszíni munkaegészségügyi vizsgálatot végeztek a szolgálatok.

A munkaegészségügyi vizsgálat során 3.233.194 kóroki tényezőnek kitett munkavállalót regisztráltak a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok. A munkahelyi kóroki tényezők hatásának kitettek számát és azok megoszlását a 30. számú ábra mutatja.

31. számú ábra - Munkahelyi kóroki tényezők

Kiemelkedően magas volt a biológiai kóroki tényezők hatásának (857.910) kitettek száma. Ez az összes expozíció 26,5%-a. Ez azt tükrözi, hogy a SARS-COV-2 okozta járvánnyal számos ágazatban számoltak fokozott kockázatként.

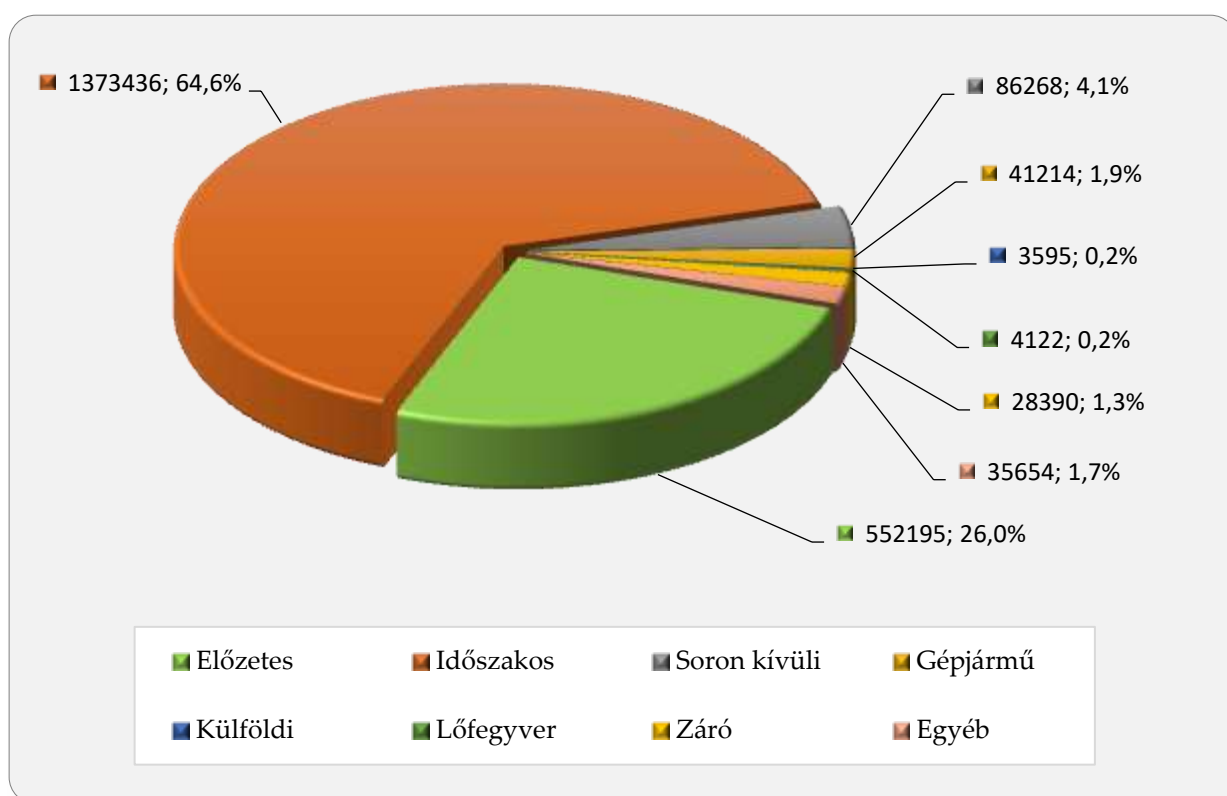
Igen magas a pszichés/pszichoszociális terhelésnek 874.365 fő kitettek száma, amely az összes expozíció 27%-át teszi ki. Ez felhívja a figyelmet a foglalkozás-egészségügyi pszichológia jelentőségére.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok jelentős, olyan tevékenységet végeztek el, ami a hatályos rendeletek szerint alapvetően a munkavédelmi hatóság feladata lett volna. 2022-ben a COVID-19 miatt bejelentett foglalkozási megbetegedések munkaegészségügyi körülményeinek kivizsgálását a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat orvosainak kellett elvégeznie.

Emellett 24.702 esetben a munkáltatók kezdeményezésére végeztek helyszíni vizsgálatot az alapszolgálatok, illetve jelentős számban adtak tanácsot 313.875 esetben foglalkozás-egészségügyi, biztonságtechnikai, ergonómiai és higiénés ügyekben. Ez közel azonos az előző évhez viszonyítva. Ez a munkaegészségügyi tevékenység 68,4%-át teszi ki.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok orvosai a járvány ellenére folyamatosan végeztek személyes megjelenést kívánó munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokat. 2022-ben összesen 2.124.874 (2021-ben 2.048.349) munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat történt az alapszolgálatokban, amely 3,7%-os emelkedést jelent az előző évhez viszonyítva. Online orvos-páciens kapcsolattartás nem volt. A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok valamennyi alapfeladatukat folyamatosan ellátták és biztosították a munkáltatók számára a pandémia elleni megelőzés, védekezés munkahelyi orvos-szakmai bázisát is.

A munkaköri alkalmassági vizsgálatok keretében végzett egyes vizsgálatok megoszlását a 31. számú ábra mutatja be.

32. számú ábra - Munkaköri alkalmassági vizsgálatok szerkezete

2022-ben a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok gondozási esetszáma 433.676 (2021-ben 362.744) volt, amely az előző évhez viszonyítva 19,5%-os emelkedést jelent. A

gondozottak leggyakrabban szív- és érrendszeri, a diabetes, és a mentális betegségek (post covid szindróma) betegcsoportjaiba tartoztak.

Térítés nélküli, új, nagy volumenű feladatot jelentett, hogy 2021-ben rendeletileg kötelezték a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokat, hogy szervezzék meg az egészségügyi dolgozók morbilli szerológiai szűrővizsgálatát, amely munka 2022-ban is folytatódott.

Egyéb népegészségügyi jelentőségű szűrővizsgálatot (elsősorban szájüregi daganatot, szív-érrendszeri betegségeket) 272.644 (2021-ben 262.247) esetben végeztek a szolgálatok, amely 4%-os emelkedést mutat az előző évhez viszonyítva.

Az alapszolgálatok által végzett egészségmegőrző tevékenységet az elmúlt évben 44.337 (2021-ben 32.100) esetben végeztek, amely elsősorban a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat során nyújtott munkahigiénés felvilágosító tevékenység volt. Ez 38,1%-os emelkedést mutat.

Emellett a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok orvosai 5.607 (2021-ben 5.465) egészségmegőrző előadást és programot terveztek megtartani, amelyből 4.952 (2021-ben 4.044) került megtartásra.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok rendszeresen adnak be védőoltásokat.

A munkakörhöz kötött védőoltások száma 68.080, ebből legtöbb az influenza elleni védőoltás volt, 31.279. A nem munkakörhöz kötött védőoltások száma 26.692 volt.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok éves összes forgalma 2022-ben 3.127.779 (2021-ben 3.037.826) volt, amely 3%-os növekedést mutat az előző évi forgalmi adatokhoz viszonyítva.

Az összes forgalom a következő elvégzett tevékenységekből adódik össze:

- összes munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat száma (2.124.874),
- gondozási esetszám (325.932),
- védőoltások száma (94.772), munkabalesetek száma (12.762),
- súlyos munkabaleset kivizsgálásának száma (335),
- bejelentett foglalkozási megbetegedések száma (12 703),
- bejelentett fokozott expozíciós esetek száma (423), sürgősségi ellátás (27 320),
- népegészségügyi szűrővizsgálatok száma (272.644),
- egyéb gyógyító ellátás (256.014).

Foglalkozás-egészségügyi Szakellátó Helyek 2022. évi munkája:

A foglalkozás-egészségügy II. progresszivitási szintje a Foglalkozás-egészségügyi szakellátó hely.

A foglalkozás-egészségügy szolgáltatás keretében az alapellátás mellett 161 foglalkozás-egészségügyi szakellátó hely is beszámolt munkájáról.

2022-ben a foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyek összes forgalma 201.357 (2021-ben 103.799) eset volt. Forgalmukban jelentős, 93,9%-os emelkedés látható.

A forgalmat 18,1%-ban az induló szakképzésekhez előírt előzetes szakmai orvosi alkalmassági vizsgálatok, 54,8%-ban a közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztathatósági szakvéleményhez végzett vizsgálatok tették ki.

5. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály és a munkavédelmi hatóságok tevékenysége

5.1. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály főbb feladatai a munkavédelmi hatóság szakmai irányításában

- törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági ellenőrzések lefolytatása: 3 vármegyénél,
- normatív utasítások, módszertani útmutatók, szakmai ajánlások és tájékoztató anyagok kiadása: összesen 11 esetben,
- egy ellenőrzési irányelv, egy éves hatósági ellenőrzési terv és egy teljesítmény célkitűzés kiadása, továbbá ezek értékelése negyedévente,
- konzultációk tartása, szakmai képzés és továbbképzés megtartása: összesen 51 képzési nap,
- hatósági ellenőrzésre felkészítés, vizsga lebonyolítása: 8 nap,
- informatikai rendszer működtetésében való részvétel: folyamatos,
- célvizsgálati programok és akciók elrendelése, az országos célvizsgálatok és akcióellenőrzések vizsgálati szempontjainak, segédleteinek elkészítése, a munkavédelmi hatóság által küldött jelentések értékelése és elemzése, összefoglaló jelentés készítése: egy országos és 20 kormányhivatali célvizsgálat,
- országos kampányok megszervezése, azokon részvétel: munkabalesetben elhunytak világnapja alkalmából rendezvények, Biztonság hetén részvétel, Országos faipari célvizsgálat, Legyen könnyebb a teher EU-OSHA kampány, Váz és izomrendszeri megbetegedések megelőzése SLIC-EMEX kampány,
- foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek és munkabalesetek kivizsgálásában való részvétel: 17.720 eset, melyből 183 esetben személyes részvétel a munkáltató telephelyén,
- a halálos munkabalesetek hatósági kivizsgálásának elemzése és értékelése: 74 munkabaleset,
- az előre bejelentett ellenőrzések iratanyagának elemzése és értékelése: 26 iratvizsgálat,
- felügyeleti jogkör gyakorlása: 2 esetben,
- egyedi ügyekben - megbízólevél alapján - a munkavédelmet érintően ellenőrzés lefolytatása: 2 ügyben,
- szakmai irányítóként – megbízólevél alapján – részt vesz a munkavédelmi hatóság helyszíni ellenőrzésében szakmai iránymutatás céljából: 7 munkáltatónál.

5.2. A Munkavédelmi Irányítási Főosztály további feladatai

- részt vesz a munkavédelmet érintő jogszabálytervezetek, szabványok előkészítésében: 8 esetben,
- ellátja az egyéni védőeszközök megfelelőségét tanúsító, ellenőrző szervezetek kijelölésével és bejelentésével kapcsolatosan hatáskörébe utalt feladatokat: 7 ügy,
- elkészíti a munkavédelem nemzetgazdasági helyzetéről szóló jelentés tervezetét: jelen dokumentum,

- időközi munkavédelmi tájékoztatókat ad közre: 27 tájékoztató anyag,
- részt vesz a Munkavédelmi Nemzeti Politikája kialakításában és megvalósításában: egy stratégiai dokumentum,
- tájékoztatót nyújt munkavédelmet érintő kérdésekben: 1346 kérdésre válasz,
- részt vesz az európai uniós Munkafelügyeleti Vezető Tisztviselők Bizottsága és munkacsoportjainak tevékenységében: 1 tag, 1 póttag, 3 különböző munkacsoportban tagok,
- kijelölt nemzeti kapcsolattartóként ellátja a Knowledge Sharing Site rendszerrel kapcsolatos feladatokat: 34 kérdés megválaszolása történt,
- működteti az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség Nemzeti Fókuszpontját: folyamatos
- ellátja az „Együttműködés a munkahelyek biztonságáért” partnerségi programmal kapcsolatos pályázatokkal összefüggő feladatokat: folyamatos,
- ellátja az igazságügyi szakértői névjegyzékbe vételhez szükséges szakmai gyakorlati idő szakirányú jellegének igazolására szolgáló hatósági bizonyítvány kiadásával kapcsolatos feladatokat: 1 hatósági bizonyítvány kiállítása,
- ellátja a jogszabályban meghatározott piacfelügyeleti hatósági feladatokat, továbbá a munkaeszközöket, egyéni védőeszközöket érintően a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer kapcsolattartói feladatait, valamint részt vesz a Piacfelügyeleti Munkacsoport munkájában: 2 ülésen való részvétel.

5.3. Munkavédelmi Irányítási Főosztály jogszabály-előkészítési tevékenysége

5.3.1. Törvényi szintű szabályozás

Az Mvt-ben a 2022. évben széleskörű módosítás történt, melynek **főbb irányvonalai:**

- a munkabiztonsági szaktevékenységet érintő módosítások
- a munkaegészségügyi szaktevékenységet érintő módosítások
- a GDPR rendelet miatti módosítások
- jogharmonizációs kötelezettség teljesítése
- a munkavédelmi képviselők képzésére vonatkozó szabályok
- a hatósági eljárást érintő módosítások
- egyéb technikai, pontosító, a jogalkalmazást segítő módosítások.

A főbb módosítások részletesebben a teljesség igénye nélkül:

- A munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálatot – kivéve a veszélyes technológia esetét – szakirányú képzettséggel és munkavédelmi szakképzettséggel rendelkező személy, vagy jogszabályban erre feljogosított személy, vagy erre akkreditált intézmény végezheti. A veszélyes technológia vizsgálatát szakirányú munkabiztonsági szakértői engedéllyel rendelkező személy végezheti.
- 2026. január 1-től a megelőzési stratégia munkabiztonsági tartalmának kialakítása a legalább 50 főt foglalkoztató munkáltatóknál a foglalkoztatáspolitikáért felelős

miniszter rendelete szerinti I. és II. veszélyességi osztályba sorolt tevékenységek esetén felsőfokú munkavédelmi szakképzettséggel látható el.

- 2026. január 1-től a kockázatértékelés elkészítése a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendelete szerinti I. veszélyességi osztályba sorolt tevékenységek esetén a legalább 50 főt foglalkoztató munkáltatónál felsőfokú munkavédelmi szakképzettséggel látható el.
- 2024. január 1-től jogszabályban meghatározott esetekben (tehát nem minden esetben) közegészségügyi-járványügyi ellenőri vagy felügyelői, vagy népegészségügyi ellenőri vagy felügyelői szakképzettséggel rendelkező személy is elláthat munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősített feladatokat a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatást biztosító szolgálat orvosának jóváhagyásával.
- Az Mvt. a GDPR rendelet miatt bizonyos bejelentési és adatkezelési szabályokat a jelenlegi ágazati miniszteri rendeleti szintről törvényi szintre emeli. Ezen kívül a felügyeleti tevékenység ellátása érdekében a területileg illetékes munkavédelmi hatóságok által vezetett nyilvántartások adatait a felügyeleti szerv megismerheti. Továbbá a külső munkavédelmi szolgáltató e tevékenysége során, a feladatai ellátása érdekében és az ahhoz szükséges mértékben kezeli az érintett munkavállalónak az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló törvényben meghatározott személyazonosító és egészségügyi adatait.
- A 2022/431 EU irányelv átültetése miatt 2024. január 1-től a munkáltatóknak nyilvántartást kell vezetni a reprodukciót károsító anyagokról és be kell jelenteni a reprodukciót károsító anyagokkal végzett tevékenységet is.
- A munkavédelmi képviselők képzése visszakerül a felnőttképzés hatálya alá, és jogszabály alapján szervezett képzés lett.
- Ha a kötelezett a munkavédelmi hatóság végleges döntésében foglalt kötelezése ellenére a munkabaleseti jegyzőkönyvet nem tölti ki, a munkavédelmi hatóság jogosult a hatósági ellenőrzés során feltárt adatok alapján a munkabaleseti jegyzőkönyvet kitölteni és a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében meghatározott érintetteknek megküldeni.
- A munkavédelmi hatóság jogosult lett az ellenőrzés helyszínén található biztonsági berendezések által rögzített felvételek és a munkavégzés területére való be- és kilépést rögzítő berendezések adatainak megtekintésére, valamint azokról másolat készítésére.
- Amennyiben az eljárás érdemi lezárása más szerv elbírálásától függ, a munkavédelmi hatóság az elbírálásig az eljárást felfüggeszti.
- 2023. április 21-e után az EK-típusvizsgálati tanúsítványok már nem érvényesek, ezért a vonatkozó normaszöveg Mvt.-ból történő hatályon kívül helyezése volt szükséges. Egyéni védőeszközt forgalomba hozni és használatba venni akkor szabad, ha rendelkezik EU-megfelelőségi nyilatkozattal és szükség esetén EU-típusvizsgálati tanúsítvánnyal.
- A mentési terv elkészítése munkabiztonsági szaktevékenység.

5.3.2. Rendeleti szintű szabályozás

A 2022. év folyamán több olyan munkavédelmi jogszabály jelent meg, amelyeknek előkészítésében, vagy véleményezésében részt vett a Munkavédelmi Irányítási Főosztály.

- Az egyes munkavédelmi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 29/2022. (XII. 30.) GFM rendelet alapján az alábbi jogszabályok módosultak:

A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet szakmai módosítása: a minisztériumi orvos részvétele nem kötelező a foglalkozási megbetegedés gyanú kivizsgálásában.

A kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendeletet jogharmonizációs módosítása:

A módosítás a 98/24/EK tanácsi irányelv alapján az indikatív foglalkozási expozíciós határértékek negyedik listájának létrehozásáról és a 91/322/EGK, valamint a 2000/39/EK és a 2009/161/EK bizottsági irányelv módosításáról szóló, 2017. január 31-i (EU) 2017/164 bizottsági irányelv átültetése tárgyában indított, EUP (2021)9924. számú Pilot eljárás alapján a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet (a továbbiakban: 5/2020. ITM rendelet) 1., 6. és 7. mellékletének kiegészítését tartalmazza. Az 5/2020. ITM rendelet módosítását indokolta még, hogy az Európai Bizottság a kötelezettségszegési eljárások számát mérsékelni hivatott EU Pilot programon keresztül megkeresést küldött a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló 2004/37/EK irányelv módosításáról szóló, 2017. december 12-i (EU) 2017/2398 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2017/2398 irányelv) átültetése tárgyában [EUP(2022)10184. számú EU Pilot eljárás]. Az irányelv mellékletének megfelelő átültetése érdekében az ITM rendelet 1., 6. és 7. sz. mellékletei kiegészültek a Bizottság által hiányolt ppm határértékekkel. A módosításokat az egyes munkavédelmi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 29/2022. (XII. 30.) GFM rendelet 3. §-a és 1., 3. és 4. sz. mellékletei tartalmazzák. Tekintettel arra, hogy az új Pilot eljárásban az 5/2020. ITM rendeletet érintően az EUP (2021)9924. számú Pilot eljárásban felmerült ugyanaz a problémakör került elő, csak eltérő anyagok tekintetében, az 5/2020. ITM rendelet 1. és 2. mellékletét képező határérték táblázat kiegészül egy új, ppm értékeket tartalmazó oszloppal a 2017/2398 irányelv Mellékletében szereplő azon komponensek esetében, amelyeknél ez értelmezhető.

- Az egyes foglalkoztatási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 534/2022. (XII. 21.) Korm. rendelet módosította az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendeletet oly módon, hogy a munkavédelmi feladatkörében eljáró kormányhivatal kormánytisztviselőjének a hatósági ellenőrzésre jogosító önálló munkavégzéshez a kinevezésétől számított hat

hónapon belül vizsgát kell tennie, valamint évenként részt kell vennie szakmai továbbképzésen.

- A Munkavédelmi Irányítási Főosztály részt vett, az egyes miniszteri rendeleteknek az Alaptörvény tizenegyedik módosításával összefüggő módosításáról 28/2022. (XII. 30.) GFM rendelet módosításának előkészítésében is, melyben a vármegyék elnevezés miatti szükséges módosítások találhatók.

5.3.3. Egyéb szabályozás, iránymutatás

A Munkavédelmi Irányítási Főosztály módszertani anyagokkal és tájékoztatókkal segítette az egységes munkavédelmi hatósági feladatokat ellátását.

Módszertani anyag:

- A munkavédelmi bírságok összegének kiszámításának alapjául szolgáló jogszabályok (Mvt. 82. § (5) bekezdése, valamint a 273/2011. (XII. 20.) Kormány rendelet) figyelembe vételével pontosításra, kiegészítésre került a munkavédelmi bírságot számoló Excel táblázat.

Tájékoztatók:

- a munkahelyi zajexpoziáció csökkentése témájú ismeretekről;
- az egyéni védőeszközök juttatásának szabályozásáról;
- a belélegezhető kristályos szilícium-dioxid expoziációból származó kockázatok az építőiparban témájú ismeretekről;
- általános munkavédelmi tájékoztató a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők részére;
- a „Munkabaleseti kisokos vállalkozóknak” témájú ismeretekről;
- a munkaeszközök biztonságáról;
- a villamos biztonsági ismeretekről;
- a távmunka végzésének munkavédelmi kérdéseiről;
- a számítástechnikai eszközzel végzett távmunka munkavédelmi szabályairól;
- a nyári diákmunka munkavédelmi kérdéseiről.

A módszertani anyagok és tájékoztatók részben a munkavédelmi hatóság tevékenységét hivatottak segíteni, de a legtöbb mindenki számára elérhető a munkavédelmi hatóság online felületén a www.mvff.munka.hu honlapon.

5.4. A munkavédelmi hatóságok hatósági tevékenysége

A munkavédelmi hatóság rendszeresen és következetesen, a megelőzésre fókuszáló ellenőrzésekkel, egységes intézkedésekkel, és szükség esetén fokozatos és arányos szankcionálással törekedett a munkavédelmi tudatosság növelésére és a helyes gyakorlat

támogatására, ugyanakkor tájékoztató, felvilágosító tevékenységével is következetesen segítette elő a megelőzést szolgáló munkavédelmi előírások végrehajtását.

A szakmailag kompetens, jogszabályok megtartását megkövetelő munkavédelmi hatóság a garanciája az európai jogi aktusok és a hazai szabályozás végrehajtásának, elősegítve a munkahelyi primer prevenció megvalósítását. A koronavírus-járvány terjedésének csökkenése miatt a szükséges óvintézkedések mellett (maszk használat) az ellenőrzéssel érintettek egészségének megóvása érdekében a hatósági ellenőrzések száma a járványügyi veszélyhelyzet ellenére emelkedett. A munkavédelmi tanácsadások továbbra is emelkedtek, melyek elsősorban telefonon és elektronikus úton történtek.

A munkavédelmi hatóság ellenőrzési gyakorlatában érvényesült a szolgáltató közhatalom elve, a bizalom, a tisztesség és következetesség, valamint a komplexitás. A munkavédelmi ellenőrzések fő célkitűzése a munkahelyen előforduló szabálytalanságok feltárása, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok megtartásának biztosítása volt. Az ellenőrzések során a munkavédelmi hatóságok a járványügyi veszélyhelyzet ideje alatt és a járványkészség idején is tanácsadással segítették a munkáltatók és munkavállalók járvánnyal kapcsolatos megelőzési tevékenységét.

Azoknál a munkáltatóknál, akiknél a hatósági intézkedések ellenére nem volt tapasztalható jogkövető magatartás, teljes hatósági szigorral kellett fellépni. A munkavédelmi hatóság megtartotta a véglegesítések rendjét, a közigazgatási határidőket és intézkedéseket tett a bírságok behajtására.

5.4.1. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása

A munkavédelmi hatóság ellenőrző tevékenysége a 2022. évben összesen 8151 munkáltatóra terjedt ki, amelyek 69,94%-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot. Ez az arány közel egyező a 2021. évben (70,4%) tapasztaltakkal.

Az ellenőrzések során 226 554 fő munkavállaló munkavégzési körülményeit vizsgálták. Szabálytalanságokat az ellenőrzött munkavállalók 54,7%-ánál (124 009 főnél) tapasztaltak, ez 1%-kal alacsonyabb az előző év azonos időszakához képest (55,7%).

A szabálytalan körülmények között foglalkoztatott munkavállalók száma csökkent, 27,5%-a volt súlyos szabálytalansággal érintett létszám, ez 7,7%-kal kevesebb, mint a 2021. évi (35,2%) súlyosan veszélyeztetett létszám.

A munkavédelmi hatóság az ellenőrzések 65,65%-át a mezőgazdaság, a feldolgozóipar, a gépipar, az építőipar, a külszíni bányászat, és az egészségügy területén folytatta le, mivel ezen ágazatok és tevékenységek esetén a munkavállalók egészsége, biztonsága gyakoribb, illetve súlyosabb veszélyeztetésnek van kitéve, vagy az érintett munkavállalói kör indokolta a fokozott ellenőrzést.

Az ellenőrzések eredményeképpen a munkavédelmi hatóság elsősorban hiányosság megszüntetését előíró határozatban (5 928 db) intézkedett, de ugyanilyen nagyságrendben kiadmányozott azonnali intézkedést tartalmazó döntést (4 578 db) is. Az azonnali intézkedéseket olyan hiányosságok indokolták, amelyek a munkavállalók közvetlen

veszélyeztetésével jártak, azaz a szabálytalan tevékenység miatt bármikor bekövetkezhetett volna baleset vagy egészségkárosodás.

A munkavédelmi hatóság 11 095 döntésben összesen 45 681 intézkedést hozott, amelynek a megoszlása a következő:

- munkavédelmi intézkedések száma (aránya): 28 839 db (63,1%)
- munkabiztonsági intézkedések száma (aránya): 12 925 db (28,3%)
- munkaegészségügyi intézkedések száma (aránya): 3 916 db (8,6%)

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben. A szankcionálás során 451 esetben munkavédelmi, 54 esetben közigazgatási bírságot, 84 esetben pedig eljárási bírságot alkalmazott (munkavédelmi bírságot 234 590 200 Ft, közigazgatási bírságot 2 245 000 Ft és eljárási bírságot 10 025 000 Ft összegben).

A legsúlyosabb munkavédelmi veszélyeztetések az építőiparban és a feldolgozóiparban jellemzőek. Erre figyelemmel a munkavédelmi hatóság kiemelten vizsgálta a magasból történő leesés elleni védelem kialakítását, a földmunkák végzése során a beesési veszély elleni védelem és a munkagödör beomlása elleni védelem megvalósítását, a veszélyes anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslését, kezelését, a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak elvégzését, az egyéni védőeszközök használatát, a villamos berendezések állapotát, az érintésvédelmi vizsgálatok elvégzését, valamint a munkavállalók tájékoztatását, oktatását. A munkavédelmi hatóság a feldolgozóiparban minden esetben ellenőrizte a gépek biztonsági berendezéseinek (védőburkolatok, védőberendezések) meglétét, állapotát.

5.4.2. Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések

A 2022. évre vonatkozó munkavédelmi ellenőrzési irányelvekben, valamint országos hatósági ellenőrzési tervben foglaltak alapján a munkavédelmi hatóság országosan egységes szempontok szerint vizsgálta az ellenőrzésre kijelölt területeket.

A munkavédelmi hatóságok részére 2021-ben az alábbi célvizsgálat és akcióellenőrzés lefolytatása került elrendelésre:

- A „*Kézi és gépi anyagmozgatási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata*” 2022. március 16. – június 30. között.

Gépi anyagmozgatás esetében a munkavédelmi hatóság nyilvántartása alapján az ellenőrzési terv kiadását megelőző időszakban, a szabálytalan munkavégzés miatt bekövetkezett súlyos munkabalesetek száma emelkedett (21 súlyos és 14 halálos kimenetelű eset történt). A kézi anyagmozgatási tevékenységből eredő kockázatok értékelése és kezelése kapcsolódik a Vezető Munkafelügyeleti Tisztviselők Bizottság (Senior Labour Inspectors Committee, SLIC) által 2022. évben indított kampánya váz- és izomrendszeri megbetegedések megelőzéséről, melynek célja a munkahelyi

egészségvédelem és biztonság, valamint a kockázatkezelési intézkedések előmozdítása a váz- és izomrendszeri megbetegedések megelőzése tekintetében.

Az anyagmozgatásra, emelőgépekre vonatkozó biztonsági szabályok sokkal szigorúbbak, mint a többi munkaeszközhöz vonatkozó szabályok. A munkáltatók nagy része fokozott figyelmet fordít az emelőgépek műszaki és biztonsági állapotára és a kézi anyagmozgatást végzőkre. A munkáltatók részéről együttműködő magatartás mellett ugyanakkor érzékelhető volt a témával kapcsolatos információk hiánya.

A munkavédelmi hatóság által lefolytatott célvizsgálatot a Munkavédelmi Irányítási Főosztály készítette elő. A célvizsgálat vizsgálati szempontrendszere a munkáltatók tájékoztatása céljából előzetesen megjelent a munkavédelmi hatóság honlapján, majd az ellenőrzések tapasztalatai alapján készült összefoglaló jelentés is közzétételre került.

- A területi munkavédelmi hatóság saját kezdeményezésű célvizsgálatai is beépültek a 2022. évi munkatervekbe. Az ellenőrizendő terület kiválasztása a megyei sajátosságok és a munkáltatók tevékenysége alapján történt. A vizsgálatok szempontrendszerait a területi munkavédelmi hatóságok állították össze. Tájékoztatásuk alapján megállapítható, hogy a saját hatáskörben elrendelt célvizsgálatok eredményesen zárultak. A vizsgálatok fogadtatása mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről pozitív volt.
- A munkavédelmi hatóságok a 2022. évi országos hatósági ellenőrzési terv 1.5. pontja alapján a rendkívüli időjárási körülmények (III. fokú hőségriasztás) miatti akcióellenőrzést folytattak le. Hőségriasztás idején a munkavállalók megterhelése, illetve igénybevétele jelentősen megnő, amely egészségüket és biztonságukat fokozottan fenyegeti (pl.: a balesetek, a hőártalmak: napszúrás, hőkimerülés, hóguta kockázata megemelkedik). Az elmúlt években a hőség miatt több halálos hóguta eset is előfordult.

A hőségriadó miatt 2022. június 27-én (hétfő) 0:00-tól 2022. június 30. (csütörtök) 24:00-ig közötti időszakban került sor akcióellenőrzésre. Az ellenőrzések elsősorban azokra a munkahelyekre terjedtek ki, ahol a munkavállalók fokozott hőterhelésnek, illetve az időjárás kedvezőtlen hatásainak (hőség, közvetlen napsugárzás) voltak kitéve.

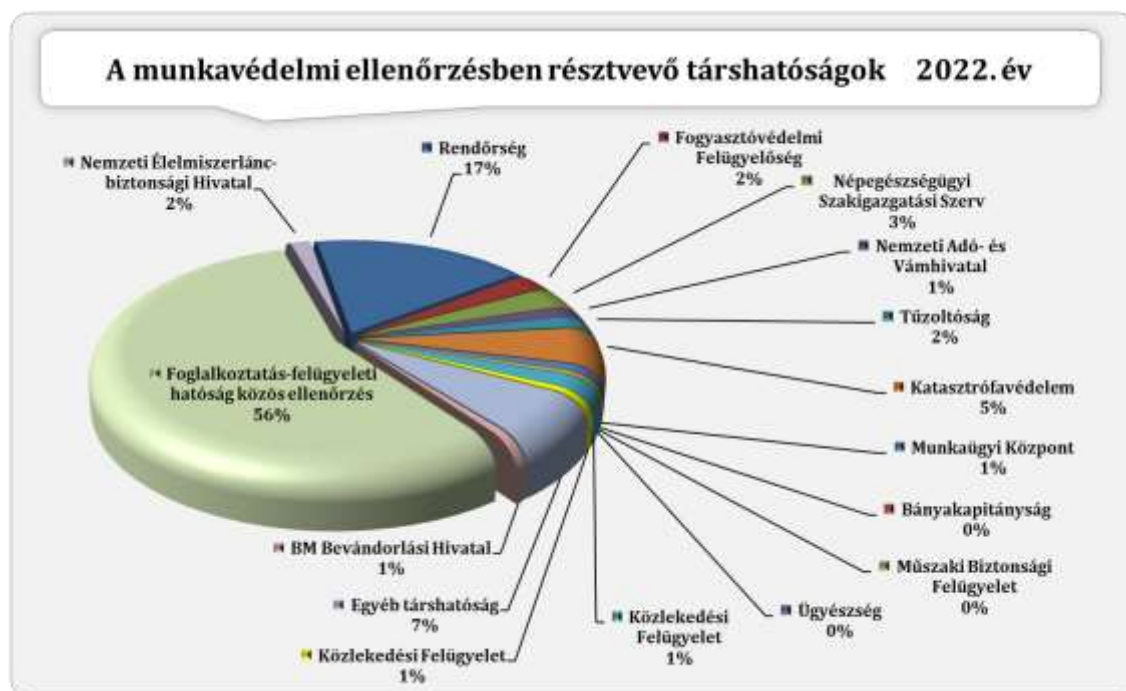
A kormányhivatalok munkavédelmi hatósági hatáskörben eljáró kormánytisztviselői az ellenőrzések során tájékoztatással is segítették a munkáltatókat, a munkavállalókat és a munkavédelmi képviselőket, amelynek a feltárt szabálytalanságok megszüntetésére tett hatósági intézkedésekkel együtt kiemelt szerepe lehet a hőség miatt bekövetkező egészségkárosodások (pl. napszúrás, hóguta) és a munkabalesetek megelőzésében.

- A munkavédelmi hatóság társhatósági együttműködésének alapját az Éves Összevont Ellenőrzési Terv képezte, melyek nyomán megyénként különbözőképpen zajlottak le a társszervekkel közös ellenőrzések. A társhatóságok közreműködésével 2022. évben 1 430 munkavédelmi ellenőrzés zajlott, mely összesen 1 096 ügyet jelent, az összes ellenőrzés 5,72%-át.

A legnagyobb arányban a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság vett részt a közös ellenőrzésekben (56%), ezen túl leggyakrabban a rendészeti szervek működtek közre.

2022. évben a rendőrhatalósággal közösen, 257 ellenőrzést folytattak le a munkavédelmi hatóság szakügyintézői, az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi valamint a

népegészségügyi hatóság közreműködésével pedig összesen 102 db vizsgálatot. (32. számú ábra).

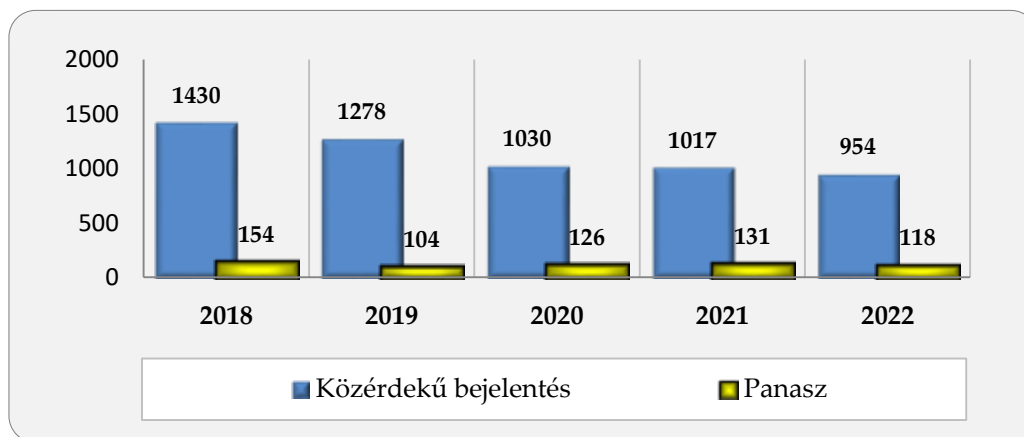
33. számú ábra – A munkavédelmi ellenőrzésben résztvevő társhatóságok 2022. év

A beszámolók szerint a társhatósági együttműködések hatékonyan zajlottak, egymás munkáját segítve jártak el az érintettek. Nehézséget egyedül az ellenőrzések lefolytatásához szükséges időtartamok jelentős eltérése okozott.

5.4.3. A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása

A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében a munkavédelmi hatóság a hozzá beérkező panaszokat és közérdekű bejelentéseket köteles kivizsgálni. 2022-ben a korábbi évhez viszonyítva a közérdekű bejelentések száma 6,2%-kal csökkent, a panaszok száma pedig 10,0%-kal csökkent.

A közérdekű bejelentések és panaszok számának alakulását a 33. számú ábra mutatja.

34. számú ábra - A közérdekű bejelentések és panaszok számának alakulása 2018- 2022

A legtöbb **közérdekű bejelentés** (372 db) a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés, valamint munkaszervezés témakörében érkezett, majd ezt követik az egyéni védőeszközökkel (255 db) és a munkaeszközökkel (86 db) kapcsolatos bejelentések.

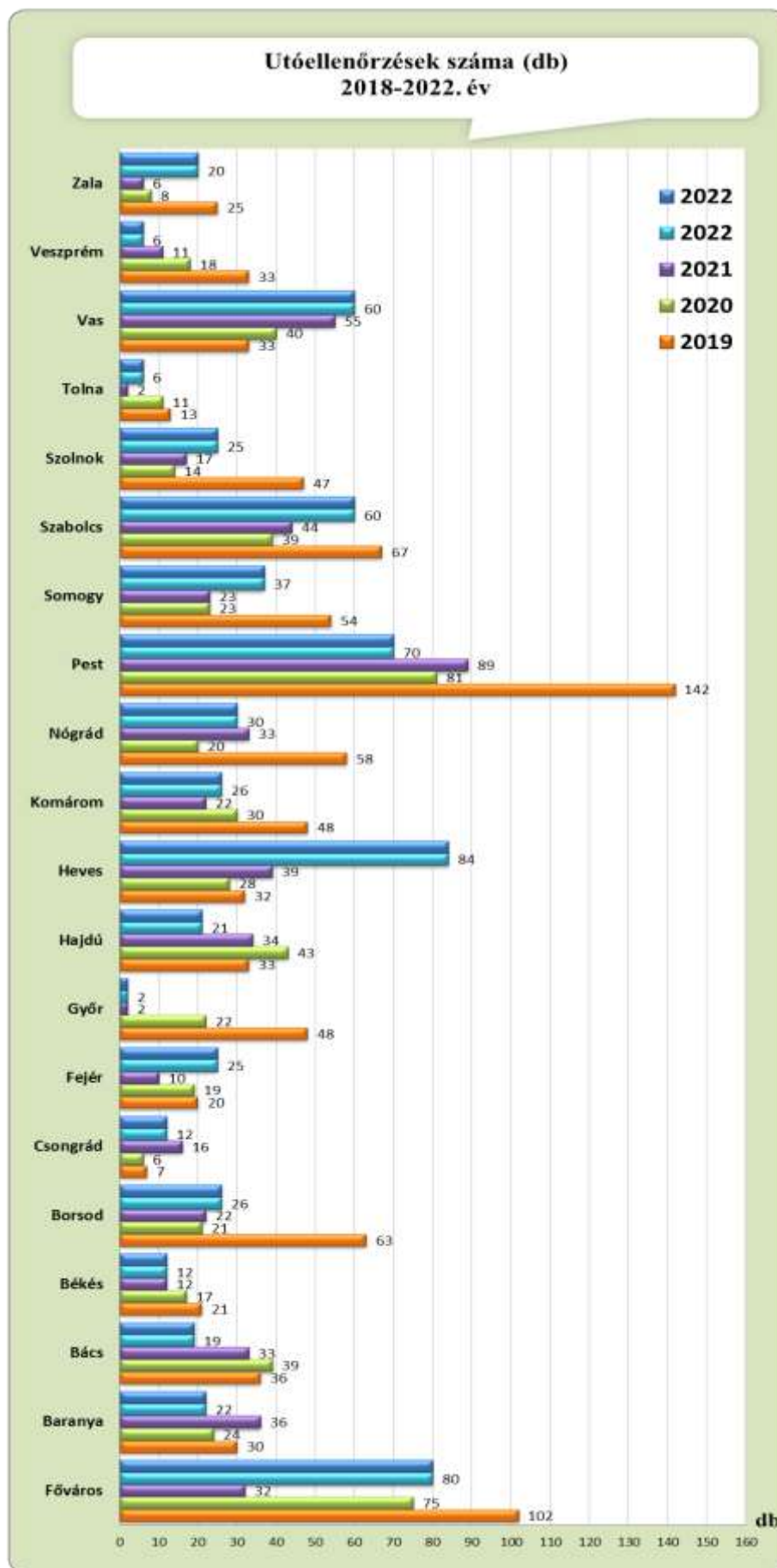
Leggyakrabban a balesetet szenvedett vagy a foglalkozási betegséggel érintett munkavállaló tett **panaszt**, mivel a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését, mulasztását, vagy a foglalkozási megbetegedés illetve fokozott expozíciós eset bejelentésének elmaradását sérelmezte (65 db). Azután a munkahely kialakítása, a munkavégzés körülményei, az általános higiénés kérdés, munkaszervezés (24 db), és az egyéni védőeszközökkel (16 db) kapcsolatos témakörben érkezett panasz.

A közérdekű bejelentések és panaszok kivizsgálása céljából kezdeményezett ellenőrzések során a munkavédelmi hatóság gyakran tárt fel egyéb, a bejelentésben nem jelzett munkavédelmi szabálytalanságot is, amelyek megszüntetése érdekében szintén intézkedett.

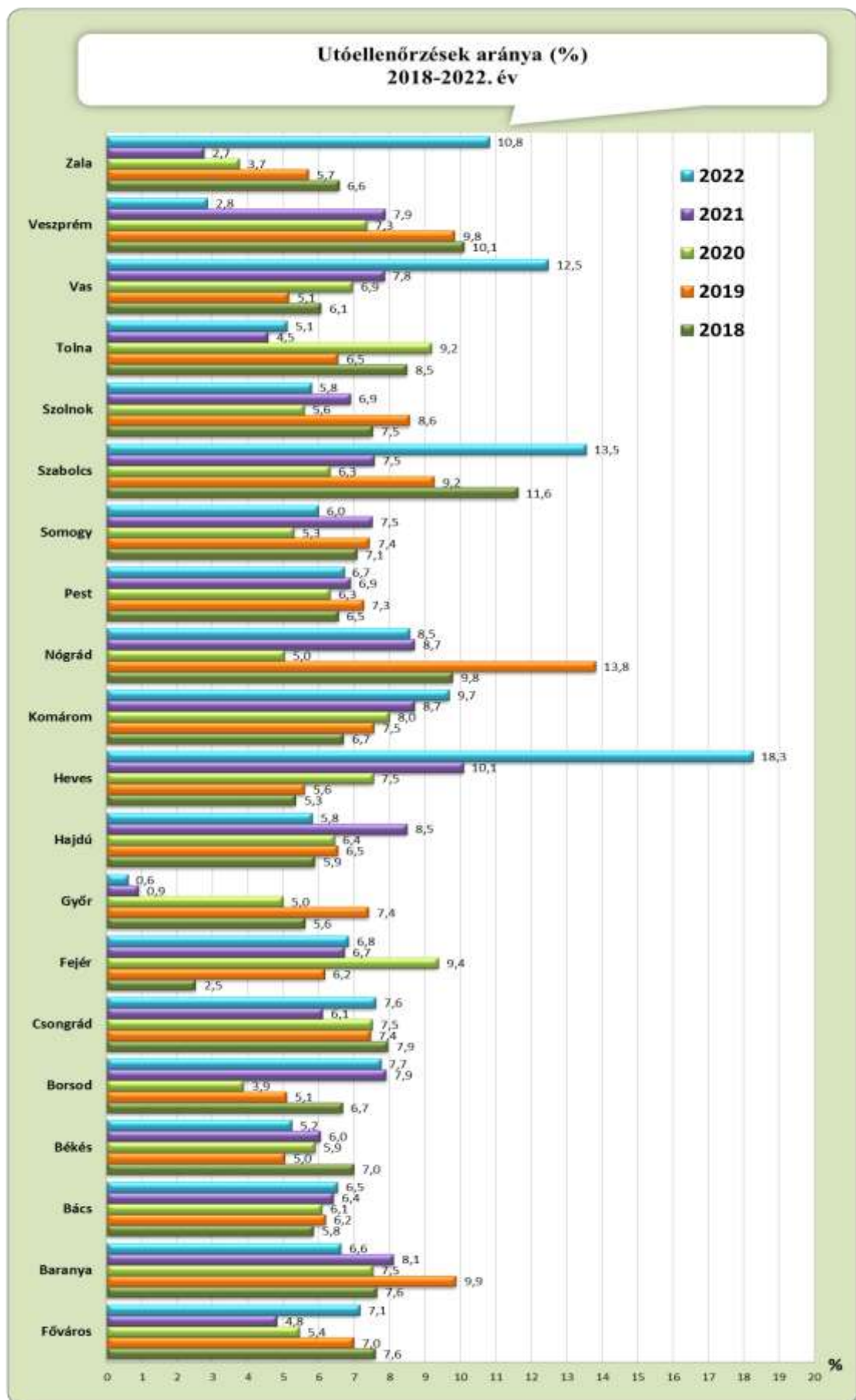
5.4.4. Utóellenőrzések

A munkavédelmi hatóság végrehajtható döntéseiben elrendelt kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére 643 esetben került sor, azaz a munkavédelmi hatóság az ellenőrzött munkáltatók 7,9%-ánál győződött meg újabb ellenőrzés keretében arról, hogy az általa előírtakat a munkáltató teljesítette-e. Az utóellenőrzések számát és arányát a 30. és 31. számú ábra mutatja.

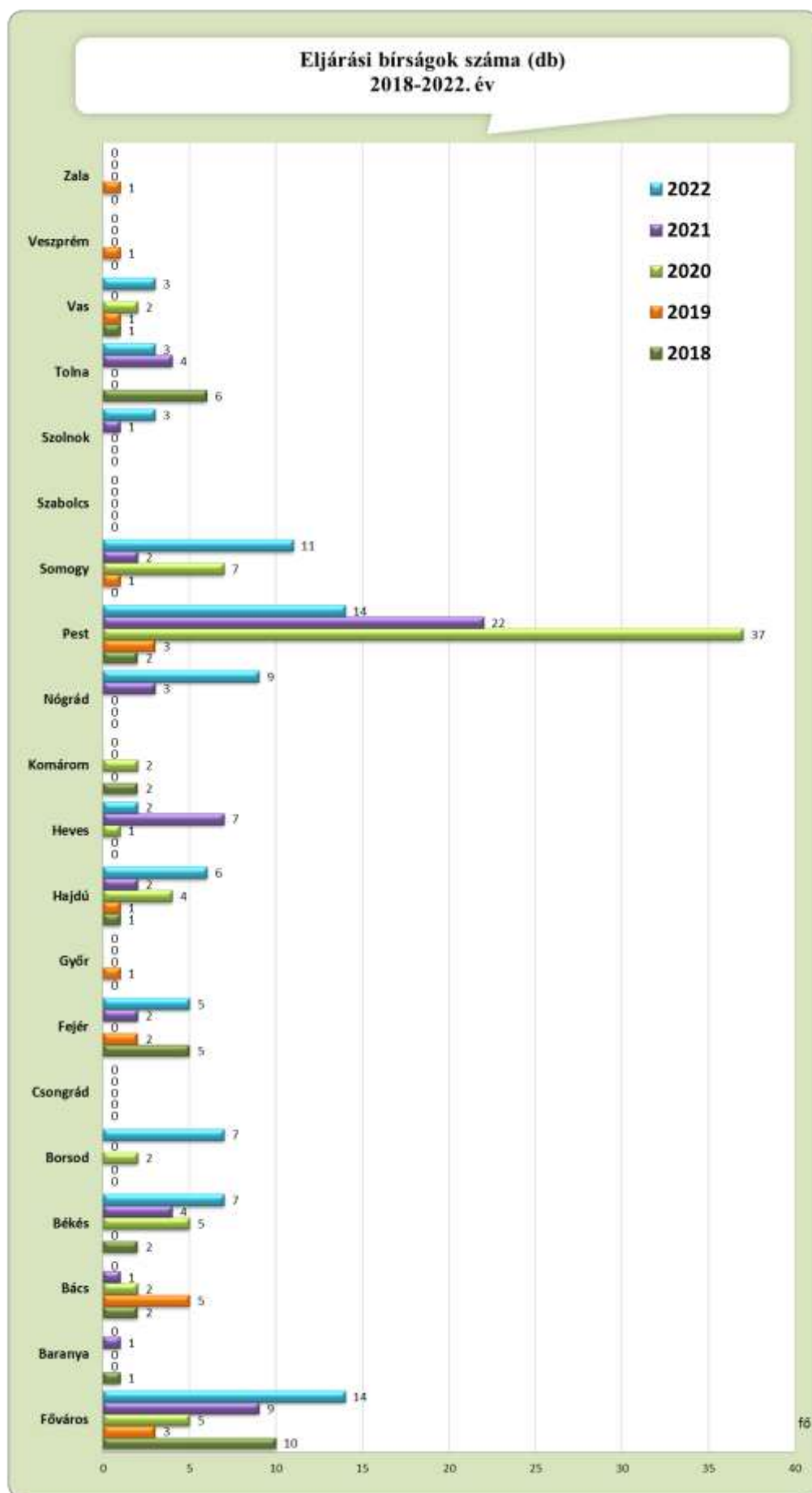
Az utóellenőrzések tapasztalata szerint a munkavédelmi hatósági intézkedéseket 70 munkáltatónál nem hajtották végre. Az intézkedések végrehajtásának elmaradása miatt kiszabott eljárási bírságok összege 2022. évben 10 025 000 Ft volt, ami az előző évben kiszabott eljárási bírságok összegéhez képest jelentős növekedés (5 340 000 Ft).

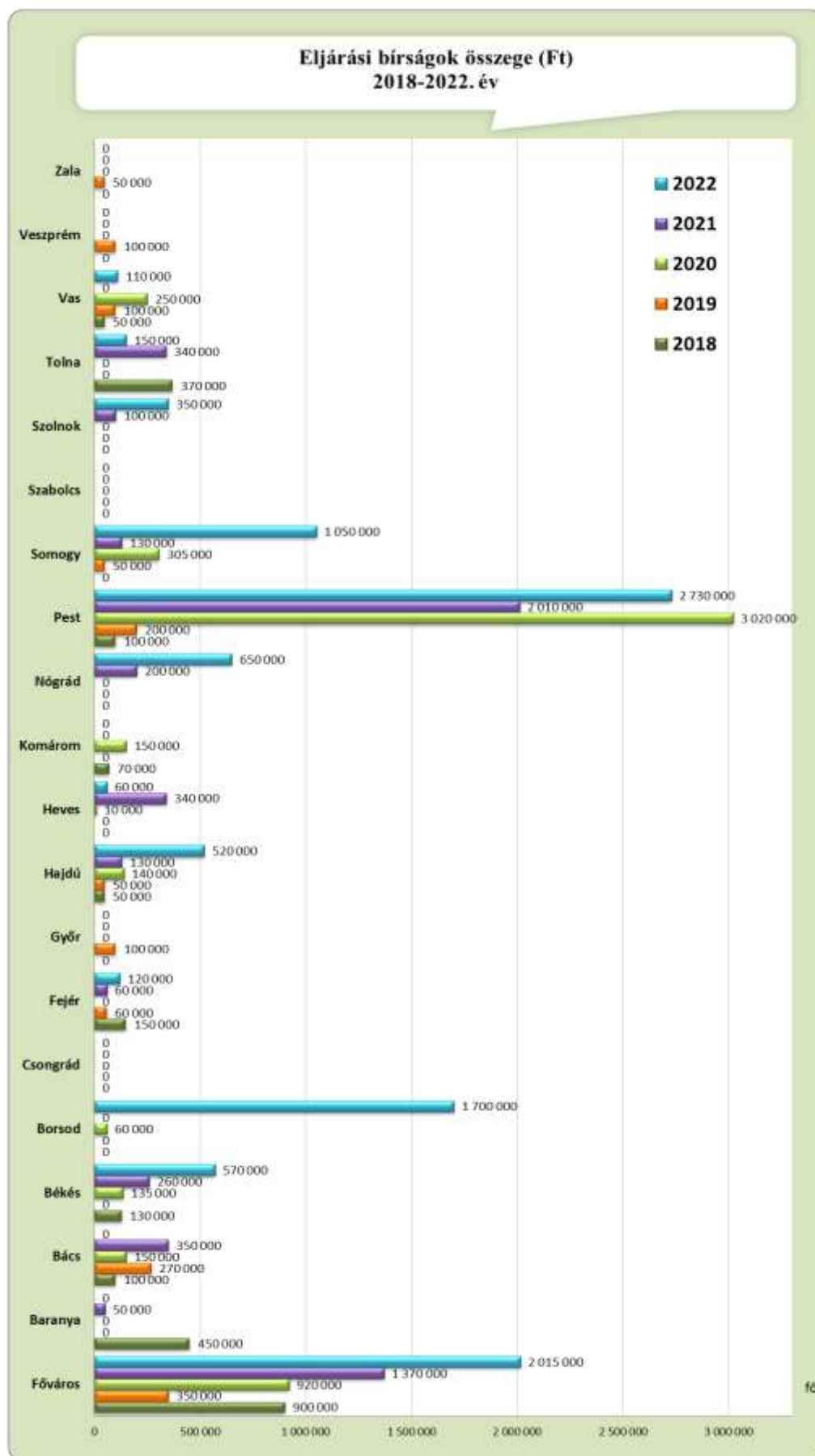
35. számú ábra – Utóellenőrzések száma 2018-2022

36. számú ábra – Utóellenőrzések aránya 2018-2022

37. számú ábra – Eljárási bírságok száma 2018-2022

38. számú ábra – Eljárási bírságok összege 2018-2022

5.4.5. Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai

A 2022. évi ellenőrzési irányelvekben megfogalmazott feladat alapján a munkavédelmi hatóságok éves ellenőrzési tervében kiemelt feladatként került meghatározásra az előzetes bejelentéssel végzett ellenőrzések lefolytatása.

Az előre bejelentett ellenőrzés az ellenőrzést megelőzően egy hónappal történő kiértékelés alapján, több kormánytisztviselő által végzett helyszíni ellenőrzés a tárgyban kiadott módszertani útmutató szerinti tartalommal.

A munkáltatók kiválasztása során a munkavédelmi hatóság elsősorban az alábbi szempontokat vette figyelembe:

- a foglalkoztatottak létszáma eléri a 10 főt, valamint
- a munkáltató a tevékenysége alapján az I-es vagy II-es veszélyességi osztályba tartozik;

vagy

- súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, illetve fokozott expozíciós eset fordult elő, amelynek bekövetkezésében közrehatott a munkáltató mulasztása.

Az év folyamán a munkavédelmi hatóságok 26 ilyen típusú ellenőrzést folytattak le. Ezen alkalmakkor 2-3 szakügyintéző 2-3 napig átfogó ellenőrzést tartott, melyek során átlagosan 60-70 hiányosság felszámolására intézkedett a munkavédelmi hatóság.

A munkáltatóknál lefolytatott ilyen típusú ellenőrzések eredményesek voltak és nagy segítséget nyújtottak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításában. A számos intézkedés azt jelentette, hogy a munkáltatók munkavédelmi szakemberei nem elég körültekintően végezték a feladatukat. A munkáltatók azt hitték, hogy mivel foglalkoztatnak munkavédelmi szakembert náluk „minden rendben van”, csak a munkavédelmi hatóság átfogó ellenőrzéskor szembesültek a hiányosságokkal.

A munkáltatók készségesen, segítőkészen álltak ezekhez a típusú munkavédelmi ellenőrzésekhez, tudva, hogy közös érdekünk az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása.

5.4.6. A hatósági ellenőrzések egyéb tapasztalatai

5.4.6.1. A munkavédelmi szaktevékenység ellátása

A munkavédelmi hatósági ellenőrzések tapasztalatai alapján, az ellenőrzések alá vont munkáltatók döntő többségénél megfelelő végzettségű szakember közreműködésével megvalósul a munkavédelmi törvény által meghatározott munkabiztonsági szaktevékenység ellátása. A tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a tőkeerős nagyvállalatok döntő többsége főállásban alkalmaz munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személy(eke)t, míg a kisebb vállalkozások vagy mikro vállalkozások javarészt szerződéses formában állnak kapcsolatban munkavédelmi szakemberrel. Az ellenőrzések során csak néhány munkáltatónál (javarészt olyan vállalkozások, akik az ellenőrzést megelőző időszakban kezdték meg a

tevékenységüket) tapasztalta azt a hatóság, hogy semmilyen formában nem állnak kapcsolatban, nem alkalmaznak munkavédelmi szakembert.

Az ellenőrzések tapasztalataiból kiderül, hogy egyre többen szereznek középfokú munkavédelmi végzettséget, viszont szakmájuk gyakorlása során, a tapasztalatok hiányára visszavezethetően, nehezen tudják alkalmazni a képzés során tanultakat, gyakorlott munkavédelmi szakemberek inkább gyakorlatukra támaszkodnak munkájuk során és nem naprakészen követik a jogszabályi változásokat, szakmai útmutatók változásait.

Markáns különbségek figyelhetők meg azon munkáltatók munkavédelmi feladatellátásának színvonala között, akik főállásban foglalkoztatni munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező szakembereket és azok között, akik alkalmi megbízások (szerződések) útján látják el munkavédelmi feladataikat. Azon munkáltatóknál, ahol főállásban történik a munkavédelmi szakember(ek) foglalkoztatása, ott a munkavédelmi feladatok ellátottságának színvonala jellemzően átlagon felüli, ugyanis a szakember(ek) jobban ismerik a helyi sajátosságokat, munkafolyamatokat és azok kockázatait, míg a külső szolgáltatóként végzett szaktevékenységek során a felügyelők jellemzően azt tapasztalták, hogy a munkavédelmi feladatokat ellátó szakemberek nem kellő mélységig ismerik a munkafolyamatokat, azok kockázatait. A szolgáltatóként végzett munkavédelmi szaktevékenységek dokumentációinak döntő többsége sablonos, megfigyelhető, hogy a szakemberek nem fordítanak elég időt a munkafolyamatok tanulmányozására, telephelyek bejárására. Nem minden esetben követik a munkahelyi változásokat sem. Megfigyelhető, hogy a munkavédelmi szolgáltatók gyakran túlvállalják magukat, és már nem tudják teljes körűen ellátni tevékenységüket. Az ellenőrzések során a vállalkozói szerződésben végzett munkavédelmi szakemberek jelenléte nem ellenőrizhető hitelt érdemlő módon, nem lehet pontosan meggyőződni, hogy minden munkáltatónál a jogszabály által előírt időben van jelen a megfelelő végzettséggel rendelkező szakember, hogy a feladatait ellássa.

A pandémia miatt több munkáltatónál előfordult, hogy a főállásban foglalkoztatott munkavédelmi szakemberét elbocsátotta, és helyette külső, szakembert foglalkoztatott, bízott meg megbízási szerződéses keretek között.

A veszélyesnek minősülő munkahelyeken és a veszélyes technológiát üzemeltető munkáltatók esetén jellemzően, a vonatkozó jogszabályban meghatározott végzettségű szakember van foglalkoztatva a jogszabályban meghatározott ideig. Még mindig előfordult, hogy a szakemberek által feltárt hiányosságok kiküszöbölésére történő javaslatok csupán csak dokumentációk szintjén jelenik meg a munkahelyen, a munkáltató érdemi intézkedéseket nem tettek ezekben az esetekben a kockázatok csökkentése érdekében.

Általánosan elmondható, hogy a munkavédelmi szakemberek anyagi függése a munkáltatóktól, meghatározó tényezőként jelenik meg a munkavédelmi szaktevékenység ellátásában, ugyanis legtöbb esetben a munkáltatók érdekeit a szabályozásoknak való megfelelés elé helyezik.

5.4.6.2. A foglalkozás-egészségügyi alapellátás

A korábbi években tapasztaltakhoz hasonlóan, a vállalkozások jelentős része szerződésben áll foglalkozás-egészségügyi szolgáltatással, problémát a kis-és mikro vállalkozások jelentik,

esetükben már több esetben előfordult, hogy nem állnak szerződésben foglalkozás-egészségügyi szolgáltatóval.

A munkáltatók és a munkavállalók nyilatkozatai alapján továbbra is elmondható, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók eltérő mértékben vesznek részt a munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősülő munkavédelmi feladatok végrehajtásában. A nyilatkozatok alapján megállapítható, hogy a munkáltatók jelentős része nincs tisztában a foglalkozás-egészségügyi szolgálatnak a munkavédelmi törvényben, valamint a végrehajtási rendeletekben meghatározott feladataival, továbbá azzal sem, milyen munkaegészségügyi szaktevékenységek keretén belül kell bevonnia a munkavédelmi feladataiban a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot. Azon munkáltatóknál, akik elkötelezettek a munkavédelem magas fokú biztosítása iránt, ott jellemzően a foglalkozás-egészségügyi szolgálat is maximálisan részt vesz és ellátja a munkavédelmi feladatok munkaegészségügyi szaktevékenység keretén belül meghatározott feladatait. Munkahigiénés vizsgálatokat végez, folyamatosan vizsgálja a munkakörülményeket, azonosítja és nyomon követi az egészségkárosító kockázatokat, részt vesz a kockázatértékelés elkészítésében. Tevékenyen részt vesz a megelőző intézkedések meghatározásában, a veszélyek megelőzésében, az egészségre káros hatások csökkentése érdekében kialakítandó intézkedések meghozatalában. Tanácsot ad a megfelelő egyéni védőeszköz kiválasztásában, részt vesz a munkaköri alkalmassági vizsgálatok szabályozásának elkészítésében, figyelembe véve a különböző mérési eredményeket, mely alapján határozza meg a munkaköri alkalmassági vizsgálatok irányát, gyakoriságát. Részt vesz a munkavállalók egészségét érintő tájékoztatásában. Így lesz biztosítva a komplex munkavédelmi feladat egy cégnél, mely kevesebb munkabaleset kialakulását, kevesebb foglalkozási megbetegedést és kevesebb fokozott expozíciós esetet eredményez.

Az ellenőrzések tapasztalatai szerint azonban a legtöbb munkáltató nem érzi a munkavédelem jelentőségét. A foglalkozás-egészségügyi szolgálat szerződés alapján esetükben is többnyire biztosított, feladatait csak részlegesen látják el. Nem vizsgálják a munkakörülményeket, sok esetben nem is voltak az általuk ellátott cég munkaterületén. A foglalkozás-egészségügyi szolgáltató részéről a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok rendszeres időközönként történő elvégzésén túli egyéb feladatellátások (pl. a kockázatértékelés, az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjének elkészítésében, az orvosi vizsgálatok szabályozásában, a munkahelyek és a munkakörülmények egészségkárosító hatásainak helyszíni vizsgálatában való részvétel, stb.) kevés munkahelyen valósulnak meg. Ezáltal tapasztalható, hogy az elkészült kockázatértékelés felszínes, hiányos, nem tartalmaz minden munkafolyamatot, nem kerülnek teljes körűen azonosításra a veszélyek, veszélyeztetettek, a kockázatok minőségi, illetőleg mennyiségi értékelése is általában hiányzik. Ezáltal a szükséges megelőző intézkedések sem megfelelően kerülnek meghatározásra. Általában az egyéni védőeszközre, mint megoldásra helyezik a hangsúlyt a műszaki megoldások helyett, többször indokolatlanul többlet terhelést téve egy adott munkavállalóra. Több esetben tapasztalható volt, hogy az egyéni védőeszköz kiválasztása nem volt megfelelő. A munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének szabályzatában rögzítettek is gyakran eltértek a gyakorlatban történő vizsgálatoktól. Nem került szabályozásra az alkalmassági vizsgálatok gyakorisága és iránya sem. Nem, vagy részlegesen határozták meg a biológiai expozíciós mutató vagy a biológiai hatásmutató vizsgálatokat, melyek fontos szerepet játszanak a foglalkozási megbetegedések kialakulásának megelőzésében.

A munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján a foglalkozás-egészségügyi orvos, kevés kivételtől eltekintve, a súlyos munkabalesetek kivizsgálásában részt vesz, azonban ahol nem kötelező a bevonása, rendszerint nem vesz részt a munkabalesetek kivizsgálásában. Pozitív példaként említendő, hogy a foglalkozási megbetegedés gyanú bejelentésében és fokozott expozíciós esetek kivizsgálásában aktív a részvételük.

5.4.6.3. Munkavédelmi képviselők

Az Mvt. 70/A. § (1) bekezdése alapján a munkavállalók jogosultak munkavédelmi képviselőt vagy képviselőket választani maguk közül, annak érdekében, hogy a biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkavégzéssel összefüggő jogaikat és érdekeiket képviseltesék. Azon munkáltatóknál, ahol a munkavállalói létszám eléri vagy meghaladja a 20 főt, kötelezően kell munkavédelmi képviselő választást tartani. A választás megtartásának és lebonyolításának feltételeinek biztosítása a munkáltatót terheli. A megválasztott munkavédelmi képviselő képzése és továbbképzése a felnőttképzésről szóló törvény hatálya alá tartozó tevékenység keretében történik, mely által biztosítható a képzés magasabb színvonalon történő megtartása.

A munkavédelmi ellenőrzések során megfigyelhető az a tendencia, hogy egyre több munkáltató eleget tesz a munkavédelmi képviselő választási kötelezettségének, az ellenőrzések során csak néhány esetben kellett az ellenőrzést lefolytató kormánytisztviselőknek intézkedést hozniuk a munkavédelmi képviselő választás megszervezésének elmulasztása miatt. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések tapasztalatai alapján, a kevesebb munkavállalót (20-49 fő közötti) foglalkoztató munkáltatóknál előfordultak olyan esetek, hogy a munkáltatók nem voltak tisztában azzal, hogy munkavédelmi képviselő választást meg kell szervezniük. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések során, azon munkáltatók, akik kötelezettek munkavédelmi képviselő választás megtartására, azzal magyarázzák az okát a sikertelen képviselő választásnak, hogy a munkavállalók nem akarnak maguk közül választani, vagy nincs olyan munkavállaló, aki vállalná a képviselőséget. Sok esetben előfordul, hogy az időközben megszűnő munkaviszony miatt munkavédelmi képviselő már nem áll a munkáltató alkalmazásában, azonban az új képviselő választás megszervezését sok esetben nem kezdeményezik ezen munkáltatók.

Megállapítható, hogy a munkavédelmi képviselők munkájuk során nagyobb támogatást élveznek a multinacionális, illetve a tradicionálisan jó munkavédelmi helyzetű, jelentős szakszervezeti múlttal rendelkező cégeknél. Ezen cégeknél maradéktalanul el tudják látni a funkciójukat, ezzel segítve a cég munkavédelmi helyzetének fejlesztését. A munkavédelmi érdekképviselők kulcsfontosságú szerepet töltenek be egy vállalat hierarchiájában, ugyanis ők tolmácsolják a munkavállalói javaslatokat és segédkeznek azok érvényre juttatásában.

Továbbá az is sajnos megállapítható, hogy a kis- és középvállalatoknál, némely esetben a nagyvállatoknál, ahol eredményesen megtartották a munkavédelmi érdekképviselő választást, a képviselők passzivitása tapasztalható. A munkavédelmi hatóság ellenőrzésein jellemzően nem vesznek részt egyéb elfoglaltságukra hivatkozva, vagy ha részt vesznek, nem kívánnak észrevételeket, javaslatokat tenni. Ezen magatartásnak elsődleges oka az lehet, hogy a munkavédelmi képviselők a törvény által biztosított munkajogi védelem ellenére sem mernek a munkáltatójukkal ellentétes álláspontot képviselni. Sok esetben előfordul az a jelenség, hogy

a munkavédelmi képviselő választás, csak formálisan történik meg és a munkáltató jelöli ki a képviselőt, akinek a személyével gyakran a többi munkavállaló nincs is tisztában. Ezen munkavédelmi érdekképviselők képviselői kötelezettségük közül a legtöbb esetben csak a munkabalesetek kivizsgálásban vesznek részt, melynek tényét, a munkavédelmi hatóság részére megküldött munkabaleseti jegyzőkönyvön aláírásukkal igazolták, hogy egyetértettek a baleset kivizsgálásával. A baleseti jegyzőkönyvekből megállapító, hogy egyre több vállalkozásnál eredményesen megtörténik a képviselő választás. A 2022. évben munkavédelmi hatósági ellenőrzés alá vont munkáltatók közül elenyésző számú munkáltató esetében kellett az ellenőrzést folytató munkavédelmi felügyelőnek/munkavédelmi szakügyintézőnek intézkedéseket hoznia a munkavédelmi képviselő választásával összefüggésben.

Jellemzően, néhány multinacionális cég/ nagy múltú vállalat kivételével, a munkavédelmi képviselők nem folytatnak a munkavédelmi hatósággal tanácskozást, nem kéri ki a szakhatóság véleményét a kérdéses ügyekben. A munkavédelmi hatóság a foglalkozási-megbetegedések kivizsgálásába aktívan bevonja az érintett munkavédelmi képviselőket.

5.4.6.4. A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek

A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek bejelentésének 2017-2022 közötti adatait a 38. számú ábra tartalmazza.

Megnevezés	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rákkeltő anyaggal végzett tevékenységet bejelentő munkáltatók száma	1655	1614	1541	1746	1529	1833
„Változást bejelentő” munkáltatók száma	536	583	644	625	859	566
A tárgyévi bejelentések alapján a rákkeltő expozícióban dolgozók száma (fő)	22 024	22 188	24 609	22 204	20 258	22830
A tárgyévben bejelentést tevő munkáltatóknál kezdeményezett munkavédelmi ellenőrzések száma	190	212	228	58	41	55

39. számú ábra - A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek

Az ellenőrzések száma a pandémiát követően az elmúlt évhez képest emelkedő tendenciát mutat. A bejelentések számát tekintve is növekedés figyelhető meg.

A munkáltatók többnyire eleget tettek a bejelentési kötelezettségüknek. Az ellenőrzések során csak néhány esetben fordult elő, hogy olyan vállalkozásnál történt ellenőrzés, mely munkáltató a rákkeltő anyaggal folytatott bejelentési kötelezettségének nem tett eleget.

Megállapíthatjuk, hogy az ezzel kapcsolatos kötelezettségükkel a munkáltatók tisztában vannak. Problémát jelent, hogy a munkáltatók vagy nem vezetnek nyilvántartást, vagy azt nem teljes körűen vezetik, a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet hatálya alá tartozó felhasznált anyag és a munkavállalók vonatkozásában. Így a megtett intézkedések sem megfelelőek. Nem végzik el a munkáltatók a megfelelő méréseket, ezáltal a kockázatértékelés is felszínes, nem teljes körűen kidolgozott. Számos esetben tapasztaltak olyan anyag felhasználást a kormánytisztviselők, melyre nézve a kockázatértékelés nem tört ki. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat a legtöbb esetben nem végez helyszíni vizsgálatot, a rendelkezésére bocsájtott dokumentumok (kockázatbecslés, biztonsági adatlap, mérés) alapján határozza meg a vizsgálatok irányát, gyakoriságát, mely így szintén nem teljes körű, így a szükséges biológiai expozíciós monitoring vizsgálatok sem minden esetben történnek meg, mely fokozza a foglalkozási megbetegedés kialakulásának kockázatát. Egyéni védőeszközök meghatározása sem az expozíciónak megfelelő. A munkáltatók nem tájékoztatják a munkavállalókat arról, hogy rákkeltő anyaggal végeznek munkát és arról sem, hogy mi a kockázata a tevékenységüknek, illetve milyen intézkedéseket vezetett be a munkáltató, mely szigorú betartása elengedhetetlen a kockázat minimalizálása érdekében. Pozitívként kiemelendő azonban, hogy kevés esettől eltekintve a munkáltatók törekednek, arra, hogy olyan anyaggal helyettesítsék a rákkeltő anyagot, mely kevesebb kockázatot jelent. Az elszívó rendszer hatékonyságának felülvizsgálatára sem helyeznek hangsúlyt a munkáltatók, így annak elvégzése is számos esetben elmaradt. Nem helyeztek el figyelmeztető feliratokat az étkezés, folyadékfogyasztás, étel-miszer-tárolás és a dohányzás tilalmára vonatkozóan. Nem látták el figyelmeztető és biztonsági jelzésekkel azokat a helyiségeket, ahol a munkavállalók rákkeltő anyag hatásának vannak vagy lehetnek kitéve. Egyes vármegyékben a rákkeltő anyagokkal történő munkavégzést a munkáltatók nagy számban jelentik be, de a 2021-es évhez képest a rákkeltő expozícióban dolgozók számában csökkenés látható, ami a COVID-19 változó gazdasági helyzetre is visszavezethető. Egyes társaságok szüneteltették, mások végleg befejezték az adott tevékenységük végzését.

Előfordult, hogy a rákkeltő anyagok használata miatt előírt fekete-fehér öltöző nem lett kialakítva a kivitelezés során, ezt nem is tervezték be, illetve előfordult, hogy fehér fekete öltöző kialakításra került, azonban nem használták rendeltetésszerűen, veszélyeztetve ezáltal az egyébként rákkeltő anyaggal nem exponált munkavállalókat. A rákkeltő hatású keményfával tevékenységet végző dolgozókat munkáltatójuk nem minden esetben tájékoztatta a rákkeltő hatású anyag kockázatairól, az expozíciót csökkentő óvintézkedésekről. A faipar területén előforduló probléma még az is, hogy a műhelyben a fapor és a veszélyes anyagok/keverékek környezetében a dolgozók ételt és italt tárolnak, fogyasztanak fokozva ezzel a daganatos megbetegedés kialakulásának kockázatát.

Egy anyagmozgató és anyagfeldolgozó gépek gyártásával foglalkozó munkáltató alkalmazottjának megbetegedését krónikus lymphocytás leukemia diagnózissal jelentettek be. A vizsgálat során megállapításra került, hogy technológia részét képező gumiragasztáshoz használt veszélyes (rákkeltő, BEM köteles) anyagok felhasználásának kockázatait nem vizsgálták meg, nem határoztak meg intézkedéseket. A munkavállaló a munkaviszonyban eltöltött ideje alatt (2005-2020) tartósan végzett gumiragasztási tevékenységet.

6. Az ellenőrzések fő ágazati tapasztalatai

6.1. Építőipar

Az építőipar nemzetgazdasági ágban továbbra is fennálló probléma, hogy kevés a motivált, szakképzett munkaerő, valamint esetenként rövid a határidő, így a munkavédelmi előírások betartása nehézkes. 2022-ben csökkent a munkabalesetek száma 1018-ra (2021-ben 1 066 munkabaleset történt).

A halálos munkabalesetek száma is csökkent, 2022-ben 21 halálos kimenetelű volt (43%). A halálos balesetek száma előző évben 28 volt.

2022-ben a munkavédelmi hatósági ellenőrzéseken 2 777 építés-kivitelezést ellenőriztek. Az ellenőrzött munkáltatók közel kétharmada 64,0%-a nem tett eleget a jogszabályban előírt valamennyi munkavédelmi kötelezettségének. A munkavállalók több mint háromnegyedét szabálytalan munkakörülmények között foglalkoztatták. Ezek az arányszámok a tavalyi évhez viszonyítva nem változtak.

Új kockázatot jelentettek az ágazatban, hogy egyre nagyobb számban jelennek meg külföldi munkavállalók, akik nincsenek mindig tisztában a magyar munkavédelmi előírásokkal. Nehézséget okozott, hogy közöttük számos olyan is volt, aki nem tudott magyarul. A tájékoztatásuk, munkavédelmi oktatásuk és a velük történő kommunikáció is nagy kihívást jelentett.

Nehezíti a munkavédelmi szabályok alkalmazását, hogy a nagyobb beruházásokon az építés-kivitelezési munkákat több munkáltató, fő és alvállalkozói szerződések alapján végzi. Ennek következtében a kivitelezés, a vállalkozók munkájának koordinálása, irányítása az adott építkezésen nehezebbé válik. A sokszor szövevényes alvállalkozói láncban sok a néhány fős kisvállalkozás, ahol a munkavállalókat nagyobb részben egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazzák.

Azokon az építési munkahelyeken, ahol egyidejűleg több munkáltató munkavállalói végeznek munkát általánosságban jellemző, hogy a fővállalkozó részéről jelenlévő építésvezetők nem rendelkeztek információkkal az alvállalkozói láncot illetően.

Az építkezéseken általában foglalkoztattak munkavédelmi koordinátort, tevékenységük azonban jellemzően csak a nagyobb építkezéseken volt nyomon követhető és kevés helyen működtek kellő hatékonysággal, sok esetben csak a nevük szerepelt a dokumentációban.

Az elkészült biztonsági és egészségvédelmi tervek jó része hiányos volt, nem terjedt ki minden munkarészre, a dokumentumokat az építkezés ütemének és az esetleges változásoknak megfelelően nem aktualizálták. Jellemzően csupán általánosságokat tartalmaztak, azaz a munkavédelemről szóló törvény, illetve az ágazati jogszabály előírásait.

Továbbra is gyakori hiányosság – főleg a kisebb építkezéseken - a fejtű sisakok használatának elmulasztása.

A nagyobb építési területeken megfelelően kiépített ideiglenes villamos hálózatok létesülnek, míg a kisebb építési területeken – jellemzően családi házak építése, átépítése során - gyakran olyan ideiglenes villamos elosztószekrényeket használtak, amelyeknél a feszültség alatti

részeket burkolattal nem látták el. Előfordult, hogy a használt villamos hálózatba nem volt beépítve áram-védőkapcsoló.

Az építés-kivitelezési területeken használt építőipari gépek műszaki állapota tovább javult. Egyre több korszerű, új emelőgépet (toronydaru, építési felvonó) üzemeltetnek, ahol a műszaki állapot fenntartása érdekében az időszakos biztonságtechnikai vizsgálatokat is elvégzik. Visszatérő hiányosság a sérült szigetelésű kisgépek és villamos hosszabbító vezetékek használata. Kisebb építkezéseken még mindig található házilagos kivitelezésű kőrfűrészgép és betonkeverő.

A magasépítés munkaterületein továbbra is a legsúlyosabb veszélyeztetést a be-, és leesés veszélyes munkaterületek nem megfelelő kollektív műszaki védelme, valamint a leesés elleni védelemül szolgáló egyéni védőeszközök biztosításának, vagy használatának a hiánya jelentette. Emiatt történt a bekövetkezett halálos balesetek nagy része is, továbbá ebben a körben hozta a munkavédelmi hatóság a legtöbb intézkedést is.

Pozitívként értékelhető, hogy egyre több építkezésen találkozhatunk korszerű szabványos elemekből készített homlokzati állványrendszerekkel. Ezek többségénél nem volt intézkedésre okot adó szabálytalanság. Általános gyakorlat, hogy a munkáltatók az állványok telepítését az erre szakosodott vállalkozókra bízzák, akik megfelelő szakismeret és tapasztalat birtokában biztonságosan kiépítik az állványt, állványrendszereket. Kisebb építkezésen előfordulnak még korszerűtlen készelemes állványok, melyek esetében számos szabálytalanságról beszélhetünk (hiányos korlát, dróttal felerősített állványelemek). Több kis építési területen ismét lehetett elavult falétra állványokkal találkozni, amelyek alkalmazása számos baleseti veszélyforrás lehet.

Az építési munkahelyekre készített kockázatelemzések munkaegészségügyi fejezete az ellenőrzött dokumentumok többségénél elnagyolt, hiányos volt. Sok esetben elmaradt a „döngölő békák”, lap vibrátorok, láncfűrész gépek kezeléséből, valamint a munkavégzés során alkalmazott veszélyes anyagokkal (pl.: cement, festékek, lakkok, hígítók) történő munkavégzésből származó kockázatok értékelése.

A cserép-, téгла-, betonvágás a jelentős zajterhelés mellett belélegezhető kristályos szilícium-dioxid expozícióval is járhat, a por belégzése megfelelő védelmet nyújtó légzésvédő eszköz hiányában súlyos tüdőbetegséghez (szilikózis vagy akár tüdőrák) vezethet, ennek ellenére még mindig gyakori, hogy a kockázatelemzések nem terjednek ki ezekre az egészségkárosító kockázatokra.

A kisebb építkezésekre jellemző, hogy nincs az étkezésre, öltözködésre szolgáló pihenőhely (konténer). A munkavállalók általában nem megfelelő higiénés körülmények között, porral, vegyi anyagokkal szennyezett munkahelyen, építési alapanyagokon (hungarocell táblák, téglák) étkeztek. Többnyire csak az építési terület egyes pontjain volt lehetőség kézmosásra.

Pozitívum, hogy a munkáltatók a meleg nyári időszakban többnyire biztosították a korlátlan mennyiségű ivóvizet és az árnyékos pihenőhelyet, a hideg téli időszakban melegedő helyiség kialakításáról és meleg felsőruházatról gondoskodtak. A fővállalkozók általában biztosítják a mobil illemhelyeket, azok cseréjét, takarítását.

A mélyépítési munkaterületeken továbbra is az omlásveszély jelenti a legnagyobb problémát. Jellemző a munkaárkok, munkagödrök dűcolásának hiánya, a szakadólap terhelés tilalmának megszegése és a szabálytalan rézsű kialakítása.

A bontási munkaterületen egyre több helyen géppel végzik a bontásokat. A modern technika és technológia mellett számos súlyos szabálytalanságot lehetett tapasztalni. Majdnem minden esetben előfordult, hogy több szintet egyszerre leomlasztanak, ami a fokozott kiporzás és a sokszor ellenőrizhetetlen leomlás miatt fokozott veszélyforrás. Továbbra is súlyos kockázatot jelent a munka szervezetlensége, a szakmai képzettség-, a bontási terv-, a technológiai utasítás-, valamint a veszélyeztetett területek megfelelő mértékű elkerítésének a hiánya. Gyakran előfordult, hogy volt bontási terv, de a bontást végzők nem ismerték annak tartalmát. A bontásokat szinte minden esetben alvállalkozók végzik, sokszor vállalkozói szerződés és szakértelemmel rendelkező munkairányító nélkül.

Az ellenőrzött építés-kivitelezési munkaterületek többségén a bontással járó munkafolyamatok során keletkező por, zaj és rezgésterhelés okozta kockázatok megfelelő munkavédelmi szempontú kezelése még mindig nem kielégítő.

6.1.1. Azbesztmentesítési tevékenység

A 2022. évben az előző évhez képest 15,5%-kal kevesebb esetben (2021. év: 270 db, 2022. év: 228 db) jelentettek be azbesztbontási munkákat (pala és szórt azbesztmentesítést), amely 1 385 fő munkavállalót érintett (2021. év: 1 520 fő). A vonatkozó jogszabálynak megfelelő tartalmú bejelentések aránya 94% (2021. év: 254 db, 2022. év: 215 db) volt, a korábbi évhez képest, így a nem megfelelő tartalmú bejelentések aránya nem változott.

A sikeresen ellenőrzött tevékenységek során továbbra is vegyes a kép. Az ellenőrzések elsősorban az építőipar területén, az azbeszttel végzett bejelentéseket követően történtek. Továbbra is jellemző tapasztalat, hogy későn érkezik be a bejelentés (nem a munka megkezdése előtt 15 nappal) az azbesztexpozícióval járó tevékenységről a hatóságok felé, így mire az eljáró kormánytisztviselő el tudná végezni az ellenőrzést, a bontást elvégzik.

A munkáltatók több esetben csak az azbeszttartalmú anyag megjelenési formáját (pl. pala, cementkötésű pala, stb.) jelentették be, az azbeszt fajtájáról (pl. kizotil, krokidolit, tremolit) nem tudtak információt nyújtani.

Az ellenőrzés során tapasztalt leggyakoribb hibák között említhetjük az oktatás hiányát, illetve tematikájának nem megfelelősségét. A munkavállalók gyakran nincsenek tisztában, hogy rákkeltő anyaggal végeznek munkát, ennek köszönhetően a meghatározott megelőző intézkedések betartását nem tartják kellően fontosnak. Így bár rendelkezésükre áll a megfelelő védőeszköz, nem használják, nem megfelelően tárolják, ezáltal azbeszt por szennyezettségnek vannak kitéve az egyéni védőeszközök. A megfelelő higiénés szabályokat sem tartják be a munkavállalók, azbesztporral szennyezett területen étkeznek, dohányoznak, mely tovább növeli az egészségkárosodás kockázatát. A munkáltató nem minden esetben biztosított megfelelő védelmi képességű egyéni védőeszközöket.

Leggyakrabban előforduló probléma a porzó azbeszt tartalmú anyagok nem megfelelő tárolása. A tároló edények, zsákok nincsenek lezárva és jelölve. A bontási területet gyakran semmilyen jelzéssel nem látják el, mely felhívna a figyelmet az ott folyó azbeszt mentesítési munkára annak veszélyére.

A munkát gyakran tapasztalattal nem rendelkező munkáltató végzi, mely sem a vonatkozó jogszabályokkal sem az azbeszt károsító hatásaival nincs tisztában, ezáltal a megfelelő

intézkedéseket nem teszi meg így veszélyezteti a munkavállaló egészségét, biztonságát. Néhány esetben az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat sem történt meg az azbeszt bontást végző munkavállaló esetében. Gyakran nem rendelkeznek a munkáltatók azbeszt mentesítésre vonatkozó kockázatbecsléssel.

Pozitívumként kiemelendő, hogy a nagyobb beruházásoknál, jellemzően több éves tapasztalattal rendelkező vállalkozások végzik a terület azbesztmentesítését, ebben az esetben a munkáltató bejelentési kötelezettségének eleget tesz és munkavállalók mellett nagy hangsúlyt fektetnek a hatókörben tartózkodók védelmének biztosítására is. Egyes vármegyék munkavédelmi hatóságai az azbesztmentesítési tevékenység munkavédelmi színvonalának javulását tapasztalták.

6.1.2. Építőanyag-ipar

Az építőipar teljesítményének növekedése az építőanyag gyártók kapacitásfejlesztését igényli. Az ágazatban fokozott baleseti veszélyforrást jelentenek a gyártás során alkalmazott nagyméretű berendezések, az automatika és a kézi vezérlés kombinációja, a nagyszámú anyagmozgató- és emelőgép, a kisebb cégek esetében az elhasználódott géppark és a karbantartások elmaradása.

Továbbra is visszatérő, jellemző hiányosság a kiegészítő gépek és kéziszerszámok elhasználódása és rossz kábelszigetelése, valamint a javítás, karbantartás után egyes gépek védőburkolatának hiánya. Az építőanyag gyártó telepeken használt emelő és anyagmozgató gépek sok esetben sérültek, hiányosan felszereltek voltak.

A beton, téglá- és csempegyártásban, a hőálló alapanyagok és késztermékek gyártása során belélegezhető kristályos szilícium-dioxid expozícióval is számolni kell. Többnyire csak a nagy múltú, multinacionális építőipari alapanyaggyártókra jellemző, hogy a kockázatértékelés, a munkavédelmi oktatás és a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata során figyelembe veszik a szilikózis kialakulásának kockázatát.

A cementtartalmú építési alapanyagokkal végzett tevékenységek során több munkahelyen egyéni védőeszközök hiányában fennállt a bőr- és szemkárosodás kockázata, mivel a cement erős lúgossága és krómtartalma miatt bőr- és szemirritációt válthat ki. A bőrrel való hosszan tartó vagy ismételt érintkezés esetén fennáll a szenzibilizáció lehetősége, amely a bőr kiszáradása, repedezése mellett allergiás bőrreakciókhoz is vezethet.

6.2. Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás

A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás nemzetgazdasági ágazatban 2022-ben – az előző évhez képest – 23%-kal kevesebb ellenőrzést végzett a munkavédelmi hatóság. Az ellenőrzött 220 munkáltató 66%-nál volt tapasztalható valamilyen munkavédelmi szabálytalanság. Összesen 1 895 fő munkavállalót vontak ellenőrzés alá, melyből a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya 77% volt.

2022-ben 9 halálos kimenetelű baleset történt. A három munkanapon túl gyógyuló munkabalesetek száma 562 volt.

6.2.1. Mezőgazdaság

A 2022. évben a mezőgazdasági ágazatban technikai fejlődés, újítás továbbra is jellemző, amely a gépek korszerűsítésében és új épületek építésében nyilvánult meg. Az újonnan beszerzett, korszerűbb gépekkel a munkavállalók egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzése folyamatosan és hatékonyabban biztosítható. A modern gépek mellett azonban megtalálható a régi, elavult technológia is, melynek használata jelentősebb kockázatot jelenthet.

Az ágazat működését a COVID-19 járvány kevésbé befolyásolta. Sok esetben kiemelt figyelmet fordítottak a megelőzésre és a járványügyi intézkedések betartására, különösen az állattartó telepeken. Ahol szükséges volt, munkaszervezési intézkedésekkel csökkentették a járvány kockázatát. Több munkáltatónál a biológiai kockázatértékelésbe bekerült a Covid-19 vírus okozta megbetegedés kockázatának értékelése.

A mezőgazdaságban magas a szakképzetlen munkavállalók száma. Általánosságban megállapítható az egyszerűsített foglalkoztatás – időnymunka, alkalmi munka – széles körű elterjedése.

A **növénytermesztés ágazatban** a telepített gépek esetében gyakran hiányoztak a meghajtásokról a védőburkolatok, illetve azok sérültek, hiányosak voltak, a garatok elhatárolása gyakran nem volt biztosítva. Az önjáró gépek esetében többször tapasztalták az erőgépet a munkagéppel összekapcsoló kardántengely burkolatának hiányát, sérülését.

Néhány esetben a mezőgazdasági rakodógépek munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálatának elvégzését nem tudták igazolni, üzembe helyezésüket írásban nem rendelték el.

Előfordult, hogy elmaradtak a nem veszélyesnek minősülő berendezések időszakos ellenőrző felülvizsgálatai.

Pozitívum, hogy az ellenőrzött mezőgazdasági szárító berendezéseket szakképzett személyek kezelték. A szárító berendezés kezelők a berendezések biztonsági ellenőrzését elvégezték. A szárító berendezések kezelésével kapcsolatos előírásokat a munkáltatók kidolgozták, az időszakos biztonsági ellenőrzést 5 évenként elvégeztették. A szárító berendezéseknél nem minden esetben történt meg a légtér, illetve zajmérés. Az elsősegélynyújtás személyi, tárgyi és szervezési feltételei a legtöbb helyen biztosítottak voltak.

Az új munkaeszközök műszaki felügyeletét, karbantartását jellemzően szakszervezetek látják el, mely munkabiztonsági szempontból is kedvező hatású.

A beszállásos munkavégzésre (pl. aknában) vonatkozó szabályokat a munkáltatók jellemzően nem tartották be, nem voltak tisztában a munkavégzés kockázataival illetve a kockázatértékelésben sem mérték fel annak veszélyeit.

Kevés a szakmailag megfelelő, minden kóroki tényezőre kiterjedő kockázatértékelés. A növénytermesztésnél a kedvezőtlen klimatikus viszonyok között végzett munka mellett jelentős a zaj- és a porterhelés.

Az újabb növényvédő szerek új kockázati tényezőként jelennek meg. Gyakori szabálytalanság a veszélyes anyagok, keverékek nyilvántartásának hiánya, a biztonsági adatlapok beszerzése, azok tartalmára vonatkozó oktatás elmaradása és a vegyi anyagok nem megfelelő tárolása. Az eredeti csomagolásból átöntött vegyi anyagok feliratozása is több esetben elmaradt. Sok

esetben eredetileg élelmiszer tárolásra gyártott flakonban tároltak gépolajat illetve feliratozás nélküli, beazonosíthatatlan folyadékot.

A munkavédelmi oktatási tematika általában nem tért ki a növénytermesztési tevékenység során fennálló, a munkavállalók egészségére és biztonságára veszélyt jelentő biológiai kockázatokra (pl. darázscsípés; talajjal, szerves trágyával történő érintkezés okozta fertőzésveszély), és a munkaeszközök használata során jelentkező veszélyekre (pl. áramütés, mozgó alkatrészek okozta elkapás-behúzás), valamint a megelőző intézkedések ismertetésére.

Az **állattenyésztési ágazatban** továbbra is jellemző hiányosság, hogy nem készítik el a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzatban az állattartó telepekre előírt üzemelési utasítást, melynek következtében az etetés, almozás, mozgatás munkáltatói szabályozása is elmarad.

Az ágazatban igen magas a szakképzetlen munkavállalók aránya, a nyugdíjba menő munkavállalók megfelelő szakképesítéssel rendelkező személyekkel történő pótlása kihívást jelent a munkáltatók számára. A folyamatos létszám hiány és a túlmunka összefüggésbe hozható a pszichoszociális kóroki tényezőkkel.

A legtöbb állattartó telepen hiányzott a fertőzést, allergiát vagy mérgezést okozó biológiai kóroki tényezők becslése. Az elkészült becslésekből gyakran kimaradt a végzett tevékenységek, és a veszélyeztetettek körének meghatározása. Jellemzően csak egy-egy zoonózis (állatról emberre terjedő megbetegedés) kockázatát említették, azonban nem minden jelen lévő biológiai tényezőre becsülték meg. Például a Lyme-kór, a Hepatitisz, a veszettség okozta kockázatokat nem vették figyelembe. A biológiai kockázatértékelés előírt, évenkénti elkészítése rendszerint elmaradt.

A tapasztalatok alapján azon biológiai tényezők expozíciójából származó kockázatoknál, amelyekre hatékony védőoltás létezik, a munkáltatók körülbelül kétharmada biztosította a munkavállalók részére a védőoltást, de nem a foglalkoztatás feltételeként. Azon munkáltatóknál, ahol a védőoltásokat nem ajánlották fel a munkavállalók számára, ott jellemzően munkavédelmi szakembert sem foglalkoztattak, így nem is volt tudomásuk a védőoltás biztosítási kötelezettségükről.

Az állattartó telepeken lévő aknák és a padlócsatornák számos esetben nem voltak lefedve, így be- ill. leesés veszélyt jelentettek. A padlócsatornában működő trágya elszállító berendezések, ill. a takarmány szállítására szolgáló csigák védőburkolatai rendszerint hiányoztak.

A speciális fejőberendezésekre, takarmánykiosztó gépekre vonatkozó oktatás és a gépkezelési utasítás gyakran hiányzott.

A munkáltatók jelentős része nem gondoskodott az építmények villamos hálózatának karbantartásáról ill. felújításáról, vagy azt nem a hatályos előírások figyelembevételével végezték el, így az áram-védőkapcsoló felszerelése is rendszerint elmaradt.

Az egyéni védőeszközök biztosítása folyamatos az ágazatban, kirívó esetek a hatósági ellenőrzések során nem fordultak elő. A munkavédelmi szempontból fontos dokumentációkat azonban, a biztonságos munkavégzés szabályait nem minden esetben dolgozták ki az elvárható színvonalon. Több esetben előfordult, hogy a munkavédelmi oktatás megtörténtét igazolható módon nem dokumentálták.

6.2.2. Erdőgazdálkodás

Az előző évekhez képest a munkáltatóknál számottevően nem javult a munkavédelmi helyzet.

Az ágazatban egyaránt végeztek ellenőrzéseket az erdőtelepítés, erdőgondozás, végfelhasználású fakitermelés, illetve a lakott területen belüli koronaalakítás munkálatok során. Az erdészeti tevékenységet folytató munkáltatók esetében gyakori a 10 fő alatti létszám.

A kisebb vállalkozásokra továbbra is jellemző, hogy nem ismerik, így nem is alkalmazzák az Erdészeti Biztonsági Szabályzat előírásait.

Előfordult, hogy a munkáltató képesítés nélküli munkavállalót bízott meg a veszélyes tevékenységnek számító fadöntés végzésével. A szabálytalanság több esetben súlyos kimenetelű munkabalesetet okozott. Más esetben a fennakadt fák környezetében szabályellenesen tovább folytatták a munkát, ami szintén súlyos munkabalesethez vezetett.

Az erdészeti közelítő-gépek nehéz terepen, fokozott igénybevételnek vannak kitéve, ezért karbantartásukra gyakrabban lenne szükség, azonban legtöbbször ezek elmaradnak. Több intézkedést tettek a zárt vezetőfülke biztosításának hiányára, a nem megfelelő fékrendszerre, az időszakos biztonsági felülvizsgálatok elmaradására, a vontatmány műszaki hiányosságaira, szabálytalan átalakításra.

Az ágazatban az ellenőrzések tapasztalatai alapján a fizikai és biológiai kockázatok felmérése nem elégséges, továbbá az ágazat létszámához képest nagyobb arányú intézkedést tettek az egyéni védőeszközökre és a munkaköri alkalmassági vizsgálatokra vonatkozóan.

Az egyéni védőeszközökkel (pl. vágásbiztos nadrág, védősisak, fültok, arcvédő vagy védőszemüveg) történő ellátottság általában megfelelő, de egyes esetekben a munkáltató nem követelte meg viselésüket.

Továbbra is hiányosként szerepel, hogy a munkavállalók a munkavédelmi oktatás során nem részesülnek teljes körűen oktatásban a kockázatok értékeléséről, megelőzéséről pl. elsősegélynyújtás darázscsípés vagy, kullancscsípés esetén.

6.2.3. Halászat, halgazdálkodás

A halászat, halgazdálkodás ágazatban 4 munkáltató ellenőrzésére került sor 2022. évben.

Az ellenőrzött munkáltatók között volt olyan, aki korszerű technológia alkalmazásával a halak szaporításától a kifejlett méretet elért halak felneveléséig különböző méretű és hőmérsékletű tartályokban tartotta a halakat. Ezek kezelése, tisztítása lényegesen egyszerűbb, mint a tavi halgazdálkodásnál, továbbá a tavi haltartás kockázatai (pl. vízbe borulás) sem merülnek fel. Ahol tavi gazdálkodás történt, ott a legalább két fő létszám biztosított volt a vízi munkavégzéshez, illetve a szükséges mentőmellények is rendelkezésre álltak, használták azokat. A zsilipeknél a beesési veszély elleni védelem biztosított volt, egy helyet kivéve, ahol a zsilipet fedő rács fel volt nyitva. A halastavakra épített csónakkikötő egy helyen nem volt ellátva a szükséges védőkorrálattal.

6.3. Feldolgozóipar

6.3.1. Fafeldolgozó-ipar, bútoripar

A fafeldolgozó-ipar ágazatban az összes, ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma 144 volt, a 2021. évi 107-hez viszonyítva az arány 34 %-os növekedés. A szabálytalansággal érintett munkáltatók száma 122 volt, ennek aránya az összes ellenőrzött munkáltatóhoz képest 84 %. Az ágazatban ellenőrzött összes munkavállalók száma 2000 volt, ennek 82%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A balesetek száma az ágazatban 192 volt összesen, ez 5%-os növekedést mutat az előző évhez képest. Súlyos munkabaleset 4 volt, az előző évi 3-hoz képest, halálos munkabaleset nem volt, ilyen az előző évben sem történt.

A bútorgyártás ágazatban az összes, ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma 83 volt, a 2020. évi 111-hez viszonyítva az arány 75 %. A szabálytalansággal érintett munkáltatók száma 70 volt, ennek aránya az összes ellenőrzött munkáltatóhoz képest 84 %. Az ágazatban ellenőrzött összes munkavállalók száma 3 668 volt, ennek 71%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A balesetek száma az ágazatban 158 volt összesen, ez 23 %-os növekedést mutat az előző évhez viszonyítva (128). Súlyos munkabaleset nem volt, az előző évi 1-hez képest, halálos munkabaleset nem történt, akárcsak az előző évben.

A faipar gazdasági teljesítménye ebben az évben is összefüggésben volt más iparágéval, elsősorban az építőipari ágazat teljesítményével, mivel az újonnan létesített épületekbe általában a faipari ágazatból kerülnek ki a nyílászárók, a belső terek berendezéseit a faiparral foglalkozó vállalkozások készítik el. 2022. évben hasonlóan az előző évhez az építőiparban nem volt visszaesés, ezért a faipari cégek megrendelés állománya nem csökkent, nem talákoztunk olyan jelenséggel, hogy az iparág leállt volna a megrendelések hiányában annak ellenére sem, hogy a gazdasági válság miatt jelentősen növekedtek az alapanyag árak.

Az ellenőrzés alá vont faipari tevékenységet végzők vegyes képet mutattak, voltak köztük nagyobb cégek, amelyek már a legkorszerűbb faipari gépekkel is fel vannak szerelve, de voltak kicsi, néhány fővel dolgozó vállalkozások is, melyeknél az iparágra jellemző faipari alapgépekkel folyik a munka.

A faipari ágazatban ellenőrzéseket kis és középvállalkozásoknál végeztek. Általános tapasztalataként elmondható, hogy a munkáltatók a munkavédelmi feladatok ellátására külső szolgáltatókon keresztül munkabiztonsági és munkaegészségügyi szakembereket foglalkoztattak, akikkel a munkáltatók a szükséges munkavédelmi dokumentumokat elkészítették.

A kockázatértékelésekről megállapítható, hogy a munkáltatók döntő többségben ezt a munkavédelmi alapidokumentumot a munkavédelmi szaktevékenységet ellátó szakemberrel ugyan elkészítetik, azonban már a kockázatértékelésekben több hiányosság is felmerült. Előfordult, hogy a munkavégzésből származó fizikai megterhelésekre, a kézi anyagmozgatásból eredő hátsérülés kockázataira, illetve a megelőző intézkedések meghatározására nem fordítottak kellő figyelmet.

Sok esetben probléma, hogy a munkavédelmi feladatokért, a munkavédelemért felelős ilyen irányú szaktevékenységet ellátó szakember az adott iparágra vonatkozó szakmai tanulmányokkal, végzettséggel és tapasztalattal általában nem rendelkezik. Szakirányú végzettség hiányában a kockázatértékelésben nem tudják teljeskörűen felmérni a

kockázatokat, ezért több esetben nem, vagy nem elég pontosan határozták meg a dolgozók fizikai megterhelését, fiziológiai igénybevételét, az egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges intézkedéseket. Előfordult, hogy a munkáltatók a tevékenységükhöz alkalmazott munkaeszközöket és a gépi berendezéseket sem szerepeltették teljes körűen a kockázatértékelésekben.

Az egyéni védőeszközök szabályozását tartalmazó írásbeli dokumentumokat a munkáltatók rendszerint elkészítették és jellemzően biztosították is a meghatározott egyéni védőeszközöket a dolgozóknak. A felmerülő probléma inkább az, hogy az iparágban az egyéni védőeszközöket nem megfelelően tárolják.

A faipari ágazatban tevékenykedő munkáltatók általában faipari alapgépekkel rendelkeznek (asztalos szalagfűrészgép, körfűrészgép, gyalugépek, marógépek, hosszlyuk-fűrőgépek, láncmarógépek, csiszológépek, stb.). Emellett megtalálhatók egyre nagyobb számban a modernebb berendezések is a vállalkozások egy részénél, így például a CNC megmunkáló központok, élzárógépek, táblafelosztó félautomata gépek, különleges megmunkálás gépei.

Jellemzően munkáltatók az alkalmazott gépekhez, berendezésekhez műszaki, üzemeltetési dokumentációkkal általában rendelkeztek, azonban a régi, több évtizedes életkorral rendelkező gépeknél sok esetben ezek már hiányoztak.

Azokat a berendezéseket, amelyeknél veszélyt a kivágódó tárgyak is jelentettek, az ellenőrzések tapasztalata szerint ellátták megfelelő védelemmel. Ezeknek a védelmeknek, biztonsági berendezéseknek a karbantartása során azonban már hiányosságok voltak, ezért a védelmi funkciójukat sem tudták teljes mértékben betölteni. Jellemző szabálytalanság, hogy a gépek, berendezések nyitható védőburkolatainál a gyártó által kialakított biztonsági reteszeléseket kiiktatják, így már akár nyitott gépajtóval is üzemeltethetők a gépek, a veszélyes géprészekhez szabadon hozzá lehet férni.

A faipari biztonság területén a legnagyobb probléma a forgó, mozgó veszélyes géprészek, forgácsolási megmunkálásban részt vevő szerszámok véletlen érintéséből származó balesetek.

A modern gépek, így például a CNC megmunkáló központok, a táblafelosztó körfűrész gépek, élzáró automata berendezések, vagy egyéb speciális faipari gépek a mai kor munkabiztonsági igényeinek megfelelően készülnek, a gyártók garantálják a velük való munkavégzés biztonságát. Ennek ellenére az ellenőrzések során előfordultak olyan esetek, amikor a kiépített biztonsági berendezéseket a felhasználók kiiktatják, így akarva növelni a termelékenységét. Ezekben az esetekben a géppel dolgozók veszélyeztetése megvalósul, ami magában hordozza a balesetveszélyt. Az él lezáró automata berendezéseknél tendenciózus a munkaegységeket burkoló védőkabin ajtaján lévő biztonsági reteszelés kiiktatása, ami után a gépek nyitott kabinajtókkal, így a megmunkáló egységek védőburkolata nélkül is üzemeltethetők, a veszélyes géprészekhez működésük közben hozzá lehet férni.

Az ellenőrzött faipari megmunkáló gépek az energia kimaradás utáni váratlan, önműködő újraindulás elleni védelemmel el voltak látva, ezek a gépek vezérlésébe be voltak építve. A kisebb, egyszerűbb gépek ilyen védelemmel nem rendelkeztek, azt a munkáltatónak utólagosan kellett biztosítania. Ilyen hiányosságok jellemzően az asztali és állványos köszűrőgépeknél, régi oszlopos fűrőgépeknél kerültek feltárásra.

Az ellenőrzött faipari berendezések működtető gombjainak színei megfelelők voltak, mind az indítás, leállítás, ellenőrzés színei, azonban előfordult több helyen is, hogy például a vészleállító kapcsolók háttérszín jelölése (sárga szín) hiányzott, vagy lekopott állapotban volt.

A vállalkozások a faiparban alkalmazott berendezések mellett egyéb munkaeszközöket is alkalmaznak, ezek közül a leggyakoribbak az emelőgépek, elsősorban a homlokvillás targoncák. Az ellenőrzések során az emelőgépek dokumentációs (emelőgép-napló vezetése, időszakos vizsgálat elmaradása) hiányosságai mellett, műszaki hiányosságok is feltárássra kerültek.

A faipari üzemek jelentős részében a gépek üzemeltetéséhez sűrített levegőre is szükség van. A sűrített levegő előállításához dugattyús kompresszorokat, vagy csavarkompresszorokat alkalmaznak, amelyeknél szintén előfordult, hogy például az ékszíjhajtások burkolata hiányzott, illetve az üzemi területen kiépített sűrített levegő hálózatot azonosító jelzéssel nem látták el.

Az ellenőrzések alkalmával a munkáltatók és a munkavállalók együttműködőek voltak, nem nehezményezték az ellenőrzés tényét. Néhány esetben pozitívan reagáltak az általánosságban nem ismert, vagy nem helyesen ismeret munkavédelmi szabálytalanságokkal kapcsolatban. Mindezek ellenére erről az ágazatról is elmondható, hogy a fejlesztések során a munkavédelmi szempontok érvényesülnek, így ez mindenképpen előre lépésnek tekinthető.

A faipari üzemekre továbbra is jellemző, hogy a kockázatértékelések nem terjednek ki teljes körűen a tevékenységből és a munkakörnyezetből származó egészségkárosító kockázatokra és megterhelésekre (zaj, rezgés, por, vegyi anyagok, kézi tehermozgatás stb.). A kis- és középvállalkozásoknál – főként anyagi okokra hivatkozással – rendre elmaradt a munkakörnyezeti- és biológiai monitorozás.

Bár egyre kisebb arányban, de még mindig előfordult, hogy a munkáltatók a kockázatértékelés során nem számoltak a rákkeltő hatású keményfaporok (bükkfa, tölgyfa és egyéb keményfaporok) egészségkárosító hatásaival.

A munkavállalók számára többnyire biztosították a légzésvédő maszkot és a hallásvédő egyéni védőeszközöket, de ezek megfelelő védelmi képessége a hiányos, szakmai szempontból nem megalapozott kockázatértékelések miatt nem volt igazolható. A védőeszközök megfelelő – poros környezettől elzárt – tárolásáról és cseréjéről többnyire nem gondoskodtak, ezért több esetben intézkedni kellett a sérült, védelmi képességét veszített, valamint faportól erősen szennyezett védőeszközök miatt.

Az asztalos műhelyekben a takarítás helyes gyakorlata általában nincs szabályozva, az a munkavállalók belátására volt bízva. A műszak után a gépekre, bútorzatra és egyéb felületekre felrakódott por seprése a munkavállalók jelentős többletpozícióját eredményezte.

Továbbra is gyakran előfordult, hogy a munkaterületen szabálytalanul élelmiszerekhez gyártott, illetve használt műanyag palackokban, üvegekben tárolták a ragasztókat, festékeket, lakkokat, oldószereket, különböző faipari pácoakat.

6.3.2. Vegyipar és vegyi anyag gyártás

A vegyi anyag-, termék gyártás ágazatban a munkavédelmi hatóság által ellenőrzött munkáltatók száma 2022. évben 67, melyek során 56 esetben tárt fel a munkavédelmi hatóság

szabálytalanságot. A munkavédelmi ellenőrzés lefolytatása több mint 55%-al volt több az előző évhez viszonyítva.

Az ágazatban bekövetkezett munkabalesetek száma, az előző évi 134 esethez viszonyítva közel 20%-al volt több, azaz 163 három munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabalesetet vettek nyilvántartásba 2022. évben. A halálos munkabalesetek száma 2022. évben 2 volt az alágazatban.

Jellemző a nagyszámú fluktuáció, alulképzett munkavállaló. Többek közt feltárássra került emelőgépekkel kapcsolatos hiányosságok, továbbá a gépek/berendezések időszakos vizsgálatának elmaradása, a kockázatértékelések gyakran hiányosak, egyéni védőeszközök használatának hiánya.

A vegyipari tevékenységre jellemző a veszélyes (nemritkán rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító hatású) anyagok, illetve keverékek expozíciója, ennek ellenére több esetben előfordult, hogy a kémiai kockázatelemzést nem végezték teljes körűen és a munkavédelmi oktatás hiányos volt. Elsősorban a kis- és középvállalkozásoknál fordult elő, hogy elmulasztották a munkavállalók tájékoztatását és oktatását a veszélyes anyagok CLP rendelet szerinti osztályozási, címkézési és csomagolási rendszeréről, a veszélyre figyelmeztető (H) és óvintézkedésre vonatkozó (P) mondatokról.

A vegyipari cégek telephelyein gyakori az alvállalkozók foglalkoztatása, pl. a veszélyes anyagokat tartalmazó tartályok tisztítása (ún. beszállással végzett munkák) céljából. A megbízók által elvárt munkavédelmi követelmények és ezek teljesítésének szigorúbb ellenőrzése hozzájárult a munkakörülmények javulásához, de továbbra is előfordult, hogy nem gondoskodtak megfelelően a beszállás előkészítéséről és a légtérelvezésről.

6.3.3. Gumi-, és műanyagtermék gyártása

A gumi-, és műanyagtermék gyártása alágazatban a munkavédelmi hatóság által ellenőrzött munkáltatók száma 2022. évben 141 volt, melyek során 110 esetben tárt fel a munkavédelmi hatóság szabálytalanságot.

Az ágazatban 6%-al nőtt a 3 munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabalesetek száma, az előző évi 682 balesettel szemben, 696 munkabalesetet vettek nyilvántartásba 2022. évben, a súlyos munkabalesetek száma 4-ről 2-re csökkent, halálos kimenetelű munkabaleset nem történt.

Már egyre jellemzőbb, hogy a kisebb vállalkozások is próbálják a gépparkjukat korszerűsíteni, hogy termelékenyebben tudják a piaci igényeket kielégíteni.

Vegyí, gumi- és műanyag ipar területén az üzemek egyre nagyobb arányban tértek át az automata üzemmódú gépek alkalmazására, amelynek eredményeképpen kevesebb munkavédelmi eljárást kell végrehajtaniuk, ennek ellenére hiányosságok ezeknél a munkáltatóknál is tapasztalhatóak.

Az elmúlt időszakban az egyik legdinamikusabban bővülő szakterület a műanyag fröccsöntött termékek gyártása, elsősorban a nagy értékű műszaki cikkek, autóalkatrészek gyártása volt.

Az ellenőrzött munkáltatóknál a munkahelyek kialakításának területén elmondható, hogy a minimum követelményeket a munkáltatók biztosították a dolgozóknak, az öltöző és pihenő

helyiségek a higiénés előírásoknak, jogszabályoknak megfelelően felszereltek voltak. A tisztálkodási és illemhely használati lehetőség biztosított volt, az ivóvíz minden dolgozó számára elérhető volt. A munkahelyek megvilágításai, friss levegővel való ellátása, a munkaterületek, munkaműveletek helyigényei, a közlekedési utak kialakításai, menekülő útvonalak száma, mérete, kialakítása megfelelőek voltak. A munkaterületekhez, gépekhez, berendezésekhez szükséges biztonsági és egészségvédelmi jelzések és feliratok általában megvoltak, azonban néhány esetben ezek hiánya intézkedést igényelt.

Továbbra is gyakori hiányosság volt a védőburkolatok hiánya, védőberendezések kiiktatása, anyagi források hiányában több esetben elmaradtak javítások, karbantartások. Visszatérő problémát jelentett a villamos kapcsolószekrények nyitott állapota, az élelmiszerek nem megfelelő tárolása, vagy a veszélyes vegyi anyagok szabálytalan tárolása. A dokumentációk területén kisebb hibák merültek fel.

Jellemző hiányosság volt, hogy a kockázatértékelés során nem vették teljes körűen figyelembe az egyes munkahelyi kóroki tényezők hatását, annak ellenére, hogy a gyártósori gépek kezelésénél általában zaj, por, vegyi anyagok és esetenként rákkeltő bomlástermékek kibocsátása mellett hőexpozícióval, valamint a napi 8 órában végzett monoton, álló munkából eredő megterheléssel is számolni kellett.

Több műanyagipari munkahelyen visszatérő hiányosság volt, hogy a munkavállalók a munkáltató által biztosított hallásvédő egyéni védőeszközöket nem viselték, a munkavégzést irányító személyzet azok használatát nem követelte meg, pedig több munkahelyen a zajexpozíció mértéke meghaladta a felső beavatkozási határértéket [LEX,8h = 85 dB(A)].

6.3.4. Gyógyszergyártás

2022. évben a munkavédelmi hatóság a gyógyszergyártási alágazatban az előző évhez viszonyítva kétszer annyi, azaz 55 munkáltatónál tartott ellenőrzést, melyből 41 esetben tártak fel szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A 3 munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabaleset 111 volt, ez az előző évi 120 munkabalesethez képest csökkenést mutat.

A gyógyszeripar területén, a nagyobb a fegyelmezettség mind a munkavállalókat, mint pedig a munkáltatókat tekintve, mint más területen, továbbá a létesítés munkahigiénés feltételei a szigorú telepengedélyezési eljárás és a folyamatos minőségbiztosítási ellenőrzés miatt biztosítottak.

A gyógyszergyártó cégek a tevékenységük során felhasználtak rákkeltő hatású veszélyes vegyi anyagokat is, a rákkeltő tevékenységük ellenőrzései során kevés, illetve kis súlyú hiányosságok voltak tapasztalhatók.

A munkáltatók túlnyomó többsége a műszaki biztonságot, a munkahelyi kockázatértékelést, védelmi és megelőző intézkedéseket egységesen kezelik. Zárt rendszerekkel, tiszta terek biztosításával, megfelelő műszaki feltételekkel kerültek kialakításra a munkaterületek.

A munkavállalók az alkalmazott technológiától függően veszélyes (pl. tűz- és robbanásveszélyes, bőrmaró hatású, rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító) anyagok és keverék kombinált expozíciójának lehetnek kitéve, ezért a kémiai biztonság, az egészséget

nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósítása kiemelten fontos a vegyi anyag teljes életciklusa alatt. Az iparágnak sajátossága a szabályozottság, a jól szervezett és irányított munkafolyamatok, amelyek előnyös hatással vannak a munkavédelem színvonalára is. A gyógyszergyártó cégek által alkalmazott műszaki megoldások, folyamatirányítási rendszerek (ideértve a munkahelyi egészségvédelem és biztonság irányítási rendszerét, a MEBIR-t is) hozzájárulnak a munkavállalók egészségvédelmének és biztonságának fejlesztéséhez is.

6.3.5. Élelmiszeripar

A pandémiát követően 2022-ben élelmiszergyártás területén csaknem 50%-kal nőtt az ellenőrzések száma. Az ellenőrzött munkavállalók száma 6 283-ról 26 763 főre emelkedett. Szabálytalanságot 401 munkáltatónál tapasztaltak, mely az ellenőrzött munkáltatók 75%-a. Összesen 10 747 munkavállaló volt kitéve ezen iparág területén a munkáltatói szabálytalanságoknak. A tapasztalt hiányosságok a többi iparágban tapasztalt hiányosságokhoz hasonlóan alakultak.

A minőségirányítási rendszerrel rendelkező vállalkozásokra jellemző, hogy a munkavédelemre is nagyobb hangsúlyt fektetnek, mint munkaegészségügy, mint munkabiztonság vonatkozásában. Ezen cégeknél a megelőzési stratégia is kiemelt szerepet kap. Jelentős szerepe van a munkavégzés biztonságának javulásában, a technológia, a gépsorok modernizálásának. Előrelépés tapasztalható a munkavállalói oldalról is, akik szintén egyre fontosabbnak tartják a munkavégzésük során a biztonságos munkavégzés feltételeinek érvényesülését. Pozitív hatást eredményez a munkavédelmi szakemberek főállású alkalmazása, akik így jobban átlátják a folyamatokat, illetve elkötelezettebbek, ezáltal egy jobb munkavédelmi állapotot tudnak az adott cégnél biztosítani.

Leggyakrabban előforduló probléma a nem megfelelő védelmi képességgel rendelkező egyéni védőeszköz használata, a veszélyes anyagok és veszélyes keverékek esetén az expozíciós nyilvántartása hiánya, mely következtében a kémiai kockázatérzékelés nem teljes körű és az egyéni védőeszközök meghatározása is csak részben megfelelő.

Jellemző szabálytalanság, sajnos nem csak az élelmiszeripar területén, az eredetileg élelmiszer tárolására szolgáló edényekben (pl. ásványvizes, üdítős palack,) történő vegyi anyag tárolása, mely gyakran még jelölést sem tartalmaz. Gyakran töltik nagyobb kiserelésű tároló edényből kisebb edényben, azonban a megfelelő, minimális beazonosítást lehetővé tévő adatok sem kerülnek rá a csomagolásra. A kémiai kockázatértékelés sok esetben csak a biztonsági adatlapok tartalmi rövidítése. Elmaradtak a hatás-dózishatás összefüggés elemzések. A határértékkel szabályozott veszélyes anyagok esetében a méréseket ugyan elvégezzük, de kockázatértékelés során nem veszik figyelembe.

A kockázatértékelés során valamennyi kóroki tényezőre csak kevés munkáltató tért ki. Leggyakrabban a pszichoszociális kockázatok, a mozgásszervek fokozott terhelésével járó kézi tehermozgatás jelentette kockázatok értékelése maradt el. Gyakori volt a munkavédelmi oktatásokkal kapcsolatos hiányosság is. Az oktatási tematika nem érintette több esetben a veszélyes anyagok, keverékekkel kapcsolatos kockázatok, rákkeltő anyagokkal kapcsolatos tájékoztatást, de az emelőgépeket kezelők ismétlődő oktatása is elmaradt esetenként.

A munkáltatók jelentős része a szükséges szociális helyiségeket a munkavállalók részére biztosítja, az állapotuk azonban eltérő. A közlekedési utak kialakításai, menekülő útvonalak száma, mérete, kialakítása nagyrészt megfelelő. A munkaterületekhez, gépekhez, berendezésekhez szükséges biztonsági és egészségvédelmi jelzések és feliratok általában megvoltak.

Munkahelyek, munkaeszközök villamos biztonságával kapcsolatban előforduló hiányosságok jellemzően az egyenpotenciál kialakításának hiánya, a biztonsági reteszelvek hiánya az élelmiszer előállításához használt gépeken, a sérült dugaszolóaljzatok, kapcsolók, elektromos vezetékek. A raktárakban a biztonságos tárolásra nem minden vállalkozás figyel. Nem a tároló teherbíró képességének megfelelően tárolják a különböző élelmiszeripari alapanyagokat, csomagolóanyagokat, illetőleg a biztonságos rögzítésükre sem minden esetben gondoskodnak. A szükséges időszakos vizsgálatok is több esetben elmaradtak. A munkavédelmi képviselőválasztás is még sok vállalkozás elmulasztja.

A kis és középvállalkozások esetén komoly problémát jelent a munkáltatók munkavédelmi szemléletének hiánya. A munkavédelmi tevékenységük általában a probléma akut megoldására terjed ki, komplex preventív szemlélet kevésbé jellemző.

Egyes vármegyékben található élelmiszeripari egyre kevesebb anyagi erőforrást tudtak fektetni a használt gépek karbantartására, így a munkabiztonság színvonalában javulás nem várható.

Egyes vármegyékben az országos számoktól eltérően az utóbbi években megnőtt a munkabalesetek száma az élelmiszeripar területén, amelyek a szabálytalan munkavégzésből, a technológia nem megfelelő használatából, ismeretéből adódtak.

Élelmiszeriparban a munkavédelem helyzete vármegyékként jelentős eltérést mutat. Egyes vármegyék megfelelőknek, más vármegyék már kevésbé megfelelőknek ítélték meg a területükön üzemelő élelmiszeripari vállalkozások munkavédelmi helyzetét.

6.4. Gépipar

A gépiparban az összes, ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma 691 volt, a 2021. évi 567-hez viszonyítva az arány 122 %. A szabálytalansággal érintett munkáltatók száma 517 volt, ennek aránya az összes ellenőrzött munkáltatóhoz képest 75 %. Az ágazatban ellenőrzött összes munkavállalók száma 101253 volt, ennek 46%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A balesetek száma az ágazatban 4127 volt összesen, ez 1 %-os csökkenést mutat az előző évhez képest. Súlyos munkabaleset 19 volt, ez 3-al kevesebb a tavalyinál, míg a halálos munkabalesetek száma 4-re csökkent, a tavalyi 8-hoz képest.

2022. évben a gépipar volt az a nemzetgazdasági ágazat, amit a kialakult gazdasági helyzet leginkább hátrányosan érintett, közvetetten ennek is betudhatóak a bekövetkezett munkabalesetek. Több cégnél is problémát okozott a nyersanyag hiánya, illetve a beszerzési árak emelkedése. Az adatok alapján ebben az ágazatban használják a legtöbb veszélyesnek minősülő gépet, technológiát, és a korszerűsítések, karbantartások elmaradása, illetve átütemezése miatt itt esett vissza leginkább a biztonság szintje.

A gépipar területén az autóipar jelentős befolyással bír. Az új beruházások miatt inkább raktárépítési tevékenység lendült fel az elmúlt évben, de az alapvetően az építőipari ágazatban mutatkozik meg. A járvány gyengülésével ebben az ágazatban is érezhető a szabályok „lazulása”, mellyel a gépipari cég nyilvánvalóan költséget is megtakarít. Még mindig tapasztalható, hogy a nemzetközi cégeknél az anyaországban kialakult munkavédelmi hozzáállás nagyban befolyásolja a magyarországi leányvállalatoknál megvalósuló munkavédelmi tevékenységet.

A hegesztési tevékenységek végzése során több esetben kellett intézkedni a hegesztéshez szükséges védőeszközök részleges hiányára vagy (a hegesztőpajzsok) nem megfelelőségére.

Jellemző a különböző munkaeszközök forgó, mozgó részeinek burkolatlansága, vagy sérült, kiiktatott védőberendezések használata.

Több esetben tapasztalható volt a nagy kiterjedésű fémtárgyak (ajtók, kapuk, tároló polcok) érintésvédelmi megfelelőségének hiánya, az érintésvédelmi mérések elvégzésének, vagy a mérések során feltárt hibák dokumentált kijavításának elmulasztása. Általánosan visszaköszönő probléma ebben az ágazatban is, hogy mindenféle dokumentáció nélkül üzemeltetnek régi gépeket.

A vállalkozások a vevői igények minőségi, rugalmas kielégítése érdekében, egyre inkább csúcstechnológiát, és ahhoz igazodó munkaeszközöket alkalmaznak növekvő számban (pl.: robothegesztők, zárt technológiás gyártósorok), amelyek nagymértékben javítják a biztonságos munkavégzés körülményeit. Különösen nagy számban indult meg fejlesztés a robotizáció irányába. Az ágazatban tapasztalható volt, hogy az ellenőrzött munkáltatók jellemzően nagy hozzáadott érték igényű gyártásokat végeznek, így a szakképzett munkaerő meglétére, megtartására, hosszú távú foglalkoztatásukra és foglalkoztathatóságukra kiemelt figyelmet fordítanak. Ezeknél a gazdasági társaságoknál a munkabiztonsági- és foglalkozás-egészségügyi színvonalában a folyamatos fejlesztés a jellemző. A munkavállalói létszám, a termelési jelleg miatt, egyre inkább alkalmaznak főállásban munkavédelmi szakembert, akár kapcsolt munkakörben is, amelynek pozitív hozadéka egyértelműen tapasztalható volt.

A munkavédelmi feladatok, követelmények, technológiai folyamatok biztonsági előírásait a vállalkozások jól dokumentálták, azonban a munkavégzés során gyakran tapasztalta a munkavédelmi hatóság, hogy ezek az előírások csak dokumentum, szabályozás szinten léteznek. A gyakorlati megvalósításukra, az előírások betartására nem minden esetben került sor.

A veszélyes gépek, munkaeszközök soron kívüli felülvizsgálatait - egy-két pozitív példától eltekintve - elenyésző hányadban végzik el a munkáltatók, valamint az általuk foglalkoztatott munkavédelmi szakemberek. Különösen igaz ez a munkabalesetben érintett munkaeszközök felülvizsgálatára, amelyek rendszeresen csak a munkavédelmi hatósági balesetvizsgálat során előírt kötelezéssel teljesülnek.

A gépipar területén az anyagmozgatáshoz jellemzően targoncákat, darukat használnak. Ezek ellenőrzése során tapasztalható volt, hogy a kezeléshez szükséges személyi feltételek biztosítottak voltak, viszont hiányossággént előfordult az évenkénti munkavédelmi oktatás hiánya, illetve annak dokumentálása.

Gyakori probléma az emelőgépek üzemeltetésével kapcsolatos szabálytalanság. Az emelőgépekkel kapcsolatban a targoncák, daruk műszaki állapota többnyire megfelelő volt,

viszont az emelőgép naplók esetenként nem voltak megfelelően vezetve, és az indítókulcs is több esetben a targoncában, vagy a daru kezelőkapcsolójában volt hagyva úgy, hogy a kezelő nem tartózkodott a közelben.

Az üzemcsarnokok szellőztetésével kapcsolatban merült fel több hiányosság, például a mesterséges szellőztető rendszerek időszakos biztonsági felülvizsgálatát elmulasztották vagy a rendszer átépítését követően légtechnikai mérés nem történt. A mesterséges szellőztető rendszerek elszívó egységeinek, légszűrőinek erősen elszennyeződött rácstakaró-elemei, az előttük tárolt anyagok (pl. állványon történő anyagtárolás által lefedett nyílások) kedvezőtlenül befolyásolták, csökkentették az elszívási hatékonyságot és a megfelelő légcserét.

A munkáltatók és munkavállalók általában nincsenek tisztában azzal, hogy egyes veszélyes anyagok ototoxikus hatásúak lehetnek, növelhetik a halláskárosodás kockázatát. A zaj és a rezgések közötti kölcsönhatásokból eredő kockázatok figyelembe vétele és értékelése is rendre elmaradt.

A hallás- és szemvédő egyéni védőeszközök viselését a munkavállalók gyakran mellőzték, a szakaszos és rövid munkavégzésre vagy nyáron a melegebb időre hivatkozva. Hasonló volt a helyzet a légzésvédő eszközök viselésében is.

6.5. Szolgáltatóipar

6.5.1. Kereskedelem, járműjavítás

A **kereskedelem és járműjavítás** területén 2022. évben összesen 1 307 db munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, ebből a szabálytalanságban érintettek száma 1 030 db volt, így megközelítőleg a munkáltatók 100%-nál volt valamilyen munkavédelmi szabálysértés tekintetében érintve. A szabálytalanságban érintett munkavállalók száma elérte a 10 270 főt, ami az érintett iparág teljes ellenőrzött létszámát (14 360 fő) tekintve ad több mint 70%-ot.

A szolgáltatóipar kereskedelmi és járműjavítási szekcióiban a szervezett munkavégzéssel összefüggő éves baleseti esetek száma összesen 2 504 esetben volt regisztrált munkabaleset, ami a korábbi évi esetszámhoz képest minimálisan (10 balesettel) emelkedett (2 494 eset). A súlyos balesetek száma a korábbi évi 10-ről 11-re emelkedett, 5 halálos baleset volt az előző évi 0 esethez viszonyítva, ez jelentős emelkedést mutat.

A kereskedelmi ágazatban végzett ellenőrzések során tapasztaltak alapján elmondható, hogy a tapasztalt szabálytalanságok rendkívül változatosak. Az ágazat munkavédelmi helyzetében - a jellegéből adódóan - előrelépést nem tapasztaltak a kormánytisztviselők.

Az ágazatban lefolytatott ellenőrzések többnyire határidős kötelezéseket igénylő intézkedéseket eredményeztek, de néhány alkalommal sor került eszközök és tevékenységek (pl.: szabálytalan árutárolás villamos főkapcsoló szekrény kezelőterében) felfüggesztésére is.

A kisebb, néhány főt foglalkoztató kereskedelmi egységekben, továbbra is tapasztalható, hogy a munkavédelmi előírásoknak csak részben tesznek eleget.

Az ágazat munkavédelmi helyzete a nagyobb hálózathoz tartozó kereskedelmi egységekben, vagy „franchise” jelleggel üzemelő üzletekben kisebb visszaesést, nem megfelelő odafigyelést mutat, amely a munkabalesetek számának emelkedésében, illetve a halálos munkabalesetek bekövetkezésében is megmutatkozik.

A nagyobb üzletláncokban állandó a munkavédelmi szakemberek jelenléte, míg a kiskereskedelmi egységek inkább a különböző munkavédelmi vállalkozások egyszerre több céget ellátó szakembereinek megbízásával oldják meg a munkavédelmi tevékenységet.

A kereskedelmi ágazatban akár kisebb, akár nagyobb volumenű tevékenységet folytató kereskedelmi munkáltatónál tartott ellenőrzések során, hiányosságok feltárására több esetben sor kerül.

Az ellenőrzések többnyire határidős kötelezéseket igénylő intézkedéseket eredményeztek, de néhány alkalommal sor került eszközök és tevékenységek (pl.: szabálytalan árutárolás villamos főkapcsoló szekrény kezelőterében) felfüggesztésére is.

A leggyakoribb veszélyforrások a tevékenység jellegéből adódó anyagmozgatással és tárolással hozhatók összefüggésbe. Továbbra is igen gyakran probléma jelentkezik az emelőgépek használatával (munkavédelmi üzembe helyezés, időszakos vizsgálatok elmaradása, biztonsági berendezések működésképtelensége, kezelői jogosultság hiánya, stb.) és a tárolóhelyekkel (eltorlasztott útvonalak, kijáratok; áru/raktári polcok túlterhelése; deformált vagy nem megfelelően kialakított tárolóállványok, a polcok rögzítésének és az

egyenpotenciál hálózatba csatlakoztatásának elmulasztása; rendezetlen, zsúfolt anyagtárolás; rámpák figyelmeztető festésének kopottsága; botlásveszély; elégtelen mozgástér) kapcsolatban. Az élelmiszer kereskedelemmel foglalkozó egységek esetében továbbra is visszatérő probléma a kések, bárdok biztonságos tárolásának elmaradása, a hűtőkamrák biztonsági jelölésének hiánya.

Szintén gyakoriak a villamossággal összefüggő szabálytalanságok, mint pl. érintésvédelmi ellenőrzések elmaradása; áram-védőkapcsolók hiánya, időszakos ellenőrzésének elmaradása; a villamos vezetékek szabálytalan elhelyezése, vezetése; villamos csatlakozások áramütés-veszélyes kialakítása; villamos kapcsolószekrény nyitva tartása vagy eltorlaszolása, sérült villamos vezetékek, stb.).

Fentiek alapján elmondható, hogy az ágazat munkavédelmi helyzetében - a jellegéből adódóan - előrelépést nem volt tapasztalható.

A kereskedelemben és a raktározásban változatlanul a kézi tehermozgatás az egyik legjellemzőbb kóroki tényező, amelynek kockázatairól a dokumentációk nem mindig adtak teljes körű képet. Ezen terhelés gyakran szűk térben, kényszer-testhelyezettel és időkényszerrel (fokozott pszichés terhelés) is párosult, több kisebb balesetet előidézve. A hűtőkamrákban és a pékáruk készítésénél számolni kell a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásaival vagy váltakozva hideg-meleg munkahelyen végzett munkával, amely fokozhatja a meghűléses és reumatikus megbetegedések kialakulását.

A járműjavító műhelyekben az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeiben jellemzően folyamatos előrelépés tapasztalható, különösen a járműjavítás, karosszéria-javítás és felületkezelés, valamint az autóvillamossági szaktevékenységek esetében.

A korábbi egy-két beállásos javító műhelyek nem voltak gazdaságosak, így ezek zömében néhány ritka kivételtől eltekintve felszámolásra kerültek, vagy pedig olyan mértékű átalakításon mentek át, amelyek pozitívan befolyásolta a biztonságos munkavégzés körülményeit is.

A munkavédelmi vonatkozású dokumentációk jellemzően elkészítésre kerültek, azonban különösen a karosszéria-javítással, fényezéssel, felületkezeléssel foglalkozó vállalkozások esetében a kémiai kockázatértékelések nem teljes körűek, nem tartalmazzák valamennyi felhasznált vegyi anyagot, jellemzően egy adott technológiához tartozó anyagok kerülnek felsorolásra. Amennyiben abban változás következik be, a vegyi anyagokra vonatkozó kockázatértékelésbe már nem kerülnek bele.

Az ágazatra jellemző gyakori probléma volt, a munkavédelmi hatóság tapasztalata alapján, hogy az üzemi területre az ügyfelek beléphetnek, ezt kevés esetben akadályozzák meg a munkáltatók.

Az emelőgépeket kezelő munkavállalók általában autószerelő végzettségűek, és emelőgép kezelői jogosultsággal nem rendelkeznek.

Az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatot elvégeztették a munkáltatók, de tapasztalatunk szerint az érvényességi időre nem fordítanak kellő figyelmet, így előfordult, hogy lejárt érvényességű dokumentumot mutattak be.

A kisebb egy-két fő munkavállalót alkalmazó munkáltatók a javításhoz használt villamos üzemű gépeket, munkaeszközöket (fűrógép, kettős köszörűgép) addig használják amíg „szét nem esik”, csak a legszükségesebb javítást végzik el, sokszor házilagosan. A műhelyekben sok esetben előfordul rendezetlen, a közlekedési útvonalakon történő anyagtárolás, a padozat esetenként sérült, kátyús volt. Az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatot elvégeztették a munkáltatók, de tapasztalatunk szerint az érvényességi időre nem fordítanak kellő figyelmet, így előfordult, hogy lejárt érvényességű dokumentumot mutattak be.

A járműjavító műhelyekben előfordult, hogy a kézi alkatrészmosó berendezéseket használaton kívül nem zárták le, így a mosófolyadék kipárolgása nem volt megakadályozva. Öltöző és mellékhelyiség minden műhelyben ki volt alakítva, de azok tisztasága kívánnivalót hagyott maga után.

A villamos szabálytalanságok közül ki kell emelni az érintésvédelmi ellenőrzések hiányát és a munkaeszközökhöz köthető érintésvédelmi hiányosságokat.

Gyakori volt az egyes munkaeszközök burkolatainak leszerelése, valamint a használaton kívüli szerelőknak elkerítését, lefedését elmulasztva az azokba való beesés veszélyét idézték elő.

Az egyéni védőeszközöket általában biztosítják, azok mindenkor rendelkezésre álltak, azonban esetenként az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjével nem rendelkeztek. Más ágazatokhoz hasonlóan a szükséges munkavédelmi oktatások esetenként hiányosak voltak, vagy meg sem tartották azokat. A kockázatértékelések gyakran lejártak vagy általánosságokat tartalmaztak, esetenként nem volt azonosítható a munkáltató valódi tevékenységével.

Munkaegészségügyi szempontból a legtöbb szabálytalanság a kémiai kóroki tényezőkkel kapcsolatban merült fel. A javítás során felszabaduló porok, hegesztési füstök, kipufogógázok hatékony elszívása általában nem volt biztosítva az ellenőrzött munkahelyeken. A járműjavító műhelyekben előfordult, hogy az alkatrészmosó berendezéseket használaton kívül nem zárták le, így a mosófolyadék kipárolgása és ezáltal a dolgozók vegyi anyag expozíciója nem volt megakadályozva. A felhasznált festékek, oldószerek, edzők általában tartalmaznak biológiai monitorozásra kötelezett veszélyes anyagokat is (pl. toluol, xilol, n-hexán), de az ezekre irányuló munkahigiénés vizsgálatok gyakran elmaradtak, így nem lehetett kizárni, hogy az exponált munkavállalókat fokozott expozícióban foglalkoztatták.

Gyakorlatilag minden kis járműjavító műhelyben előfordult, hogy élelmiszereket tároltak a munkaterületen veszélyes anyagok/keverékek környezetében és üdítő palackokba töltötték a hűtő-, kenőfolyadékokat.

6.5.2. Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén összesen 282 munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, melyből szabálytalansággal érintett 20 munkáltató volt, tehát a munkáltatók 71,2%-a volt valamely munkavédelmi normasértés tekintetében érintve. A szabálytalanságban érintett munkavállalói létszám 1465 fő volt, mely a teljes ellenőrzött létszám (2010 fő) 72,8 %-a.

Az ágazatokban éves szinten összesen 656 db regisztrált munkabaleset következett be, mely az előző évhez képest (540 db) 21,4%-os növekedést mutat, mely a pandémiát követő újra

nyitások megnövekedett foglalkoztatására utal. A tárgyévben nem történt az ágazatokat érintően súlyos vagy halálos kimenetelű munkabaleset.

Az előző években tapasztalható covid vírus okozta megterhelések a mai napig érzékelhetőek, azonban a járványügyi korlátozások feloldásával a turizmus dinamikus növekedésnek indult Magyarországon, ez látszik a hazai szállodákon is. A munkáltatók a világjárvány után új stratégiák kidolgozására és a humánerőforrások jobb kihasználására törekedtek, valamint a piaci igények átalakulása nyomán a szolgáltatásaik körét bővítették, jellemzően a vendéglátás területén a házhozszállítás lehetőségével.

A 2022. első féléve a vendéglátás szempontjából országosan jónak volt mondható, azonban a háború okozta energiaár-robbanás a szektort ismét nagyon gyengítették.

Vannak olyan vármegyék ahol a munkaerőhiány krónikus helyzetére jellemző, hogy a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás lehetőségeinek drasztikus csökkenésével egyes szállodák átalakulnak munkásszállásokká, ide pedig távol-keleti (főleg indonéz), ukrán, moldovai, grúz, mexikói stb. állampolgárságú munkavállalók is érkeznek, akik a nagyvállalatok munkaerőhiányát enyhítik.

Az ágazat általában nagyobb rugalmasságot igényel a munkakörülmények és a munkaidő terén is. A munkakörülmények gyakran nehezek, a munkaidő hosszú, a feladatok pedig fizikailag megerőltetőek, a munkavállalók számos veszélynek és egészségkárosító kockázatnak (pl. nedves és csúszós padló, zaj, meleg vagy hideg munkakörnyezet, veszélyes anyagok) lehetnek kitéve. Ráadásul ezt az ágazatot a tipikustól eltérő munkaidő-beosztás jellemzi, amelyben megszokott a szezonális és a váltott műszakos munka.

Az ellenőrzött munkáltatóknál a kockázatértékelések és a munkavédelmi oktatási tematikák tartalmi hiányosságai tipikusak voltak.

Az elektromos berendezéseken nem végeztették el a szükséges villamos biztonsági felülvizsgálatokat.

Egy-két munkavállalót foglalkoztató munkáltató nem vette igénybe a foglalkozás-egészségügyi orvos közreműködését a kockázatértékelés elkészítésében, az egyéni védőeszköz juttatás, valamint a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjének meghatározásában.

A takarításhoz, mosogatáshoz alkalmazott veszélyes anyagok/keverékek használatát ellenőrizve sokszor tapasztalható volt, hogy a munkáltatók nem a kockázatnak megfelelő egyéni védőeszközöket bocsátották a munkavállalók rendelkezésére. Így pl. a takarítási tevékenységhez orvosi gumikesztyűt biztosítottak. A biztonsági adatlapok általában rendelkezésre álltak, de gyakran elmaradt a munkavállalók oktatása a vegyi anyagok felhasználásának szabályaira vonatkozóan.

6.5.3. Szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika

Az ágazat munkáltatóinak munkavédelmi ellenőrzésére az előző évhez képest (313) több mint 70%-al, 543 esetben került sor, amelyek közül 446-nál (82,1%) talált szabálytalanságot az ellenőrzést végző munkavédelmi hatóság, ami közel 6%-os emelkedést mutat az előző évhez képest.

Az ellenőrzéssel érintett 14 047 fő munkavállaló közül 8 607 fő (61%) volt érintve valamely szabálytalansággal, ami az országos arányhoz (65,6%) képest minimálisan kedvezőbb képet ad az ágazat munkavédelmi helyzetéről.

A szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika ágazatban 2 945 munkabaleset történt, a szolgáltatóiparban összes bekövetkezett munkabaleset 41%-át tette ki. A munkabalesetek közül 16 súlyos, ebből 8 halálos kimenetelű volt. A balesetek száma és súlyossága a 2021-es évhez viszonyítva csökkenő tendenciát mutat. A súlyos és halálos munkabaleseteket tekintve az előző évekhez viszonyítva, még mindig az építőipar mögött a második legmagasabb, az ágazat területén ebben lényegi változás nem tapasztalható. 2022. évben – ebben az ágazatban – a súlyos és halálos munkabalesetek számottevő részét változatlanul a szállítás során bekövetkezett közlekedési balesetek tették ki. Ezek egy része a nemzetközi fuvarozás területén (az országhatáron kívül) következett be.

A 2022. évben a raktározási munkaterületeken lefolytatott munkavédelmi ellenőrzések során a legtöbb problémát a tárolópolc/állvány rendszerek állapota jelentette. A telepített rendszerek időszakos felülvizsgálatáról gyakran megfelelnek az üzemeltetők.

Az ágazatban szabálytalanságok a leggyakrabban a közlekedési, anyagmozgatási útvonalak kialakításával, a belső közlekedési rend szabályozásával összefüggésben kerültek megállapításra. A közlekedési és anyagmozgatási utakat a telepített munkahelyeken nem minden esetben jelölték. A közlekedési/menekülési útvonalon számos esetben anyagtárolást végeztek, ezzel akadályozva, hogy veszély esetén a munkavégzés helyét a munkavállalók gyorsan el tudják hagyni, vagy gyorsan segítséget kaphassanak. Kirívó hiányosságok a közlekedési, anyagmozgatási utak mentén a botlásveszélyes munkaterület formájában jelentkeztek. A rakodók kialakítása megfelelt az előírásoknak, néhány esetben a rakodó szélét leesési veszélyre figyelmeztető jelöléssel nem látták el.

Közüti közlekedés/szállítás. A szabálytalan munkavégzés, a hibás, nem biztonságos munkaeszközök legtöbb esetben a járművek javítását végző műhelyekben fordulnak elő. Rendszeresen ismétlődő szabálytalanságok a munkáltatók elégtelen hozzáállását mutatják. Ez meglátszik a munkabaleseti számok alakulásán is. Évek óta a leggyakrabban előforduló szabálytalanságok például a villamos érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatok elmaradása, lejárt érvényességű, hiányos kockázatértékelés, az emelőgépek szabálytalan üzemeltetése, a megmunkáló gépek hiányosságai, villamos munkaeszközök szabálytalan állapota. A munkahelyi kockázatok közül jellemzően az emelési, anyagmozgatási munkák valamint a szabálytalan anyagtárolások kerültek feltárássra a munkavédelmi ellenőrzések során.

A korszerűbb kialakítású tömegközlekedési eszközök, járművek, tehergépkocsik forgalomba helyezésével a váz- és izomrendszert érintő ergonómiai kockázatok gyakorlatilag megszűntek, ugyanakkor a pszichoszociális kóroki tényezők és a fokozott pszichés megterhelések egyre inkább előtérbe kerülnek. Az időkényszerből és a szakemberhiányból adódó többlet megterhelés miatt jelentős fokozott pszichés megterheléssel kell számolni, amelyhez hozzájárulnak a konfliktusveszélyes helyzetek is, az agresszív, ittas vagy tudatmódosító szerek hatása alatt álló utasok támadása miatt.

Vasúti szállítás és járműjavítás esetében munkavédelmi szempontból is a szakképzett munkavállalói létszám csökkenése okoz gondot. A területen rendszeresen előfordul, hogy

több munkáltató munkavállalói dolgoznak ugyanazon a munkahelyen, azonban a munkavégzés összehangolására nem fordítanak kellő figyelmet, illetve elhanyagolják azt. Ez a kockázat növekedésében, és a bekövetkezett munkabalesetek súlyosságában is kifejeződött. A vasút területén végzett tolatási, szét-, és összekapcsolási tevékenységek okozzák a legtöbb veszélyhelyzetet, különösen hogy rendezési munkákat más vasúttársaságok is végezhetnek. A bérelt létesítmények állagára, biztonságos használatára/üzemeltetésére a bérbeadók változatlanul nem fordítanak kellő figyelmet, nehezítve a bérlők helyzetét.

A javítócsarnokokban, karbantartó műhelyekben a legfőbb egészségkárosító kockázatot továbbra is a munkahelyi levegőt szennyező veszélyes anyagok (porok, gázok, füstök, oldószerek) hatékony helyi elszívásának hiánya, az expozíciós mérések és biológiai monitorozás elmulasztása jelentette.

A vasúti kocsik takarítását (utasterek, illemhelyek tisztítása, hulladék gyűjtés-ürítés, stb.) végző cégek a COVID-19 járvány miatt még nagyobb gondot fordítottak a biológiai kóroki tényezőkkel szembeni védelem fokozására. A munkavállalók gyakrabban gondoskodtak a vasúti kocsik bútorainak, belső felületének fertőtlenítéséről, amelynek során egyre ritkábban fordult elő az egyéni védőeszközök hiánya vagy nem megfelelő védelmi képessége.

Légiközlekedés. A földi kiszolgálásban részt vevők esetében a munkavégzésből és a munkakörnyezetből származó munkahelyi kóroki tényezők (pl. nehéz fizikai munka, a szabadtéri klímakörnyezet kedvezőtlen hatásai, fokozott pszichés terhelés, illetve pszichoszociális kockázatok (pl. időkényszer alatt végzett munka, rendszeres túlóra, felelősség viselése emberekért, anyagi értékekért) hatásának „összeadódása” és az ezek következtében fellépő elfáradás, kimerülés hozzájárulhat a balesetveszélyes helyzetek kialakulásához. A poggyászosztályozó területén a csomagok mozgatása kézi erővel történik a végtelenített szállítoszalagról a poggyászszállító kocsikra. A kézi anyagmozgatás során 23 kg tömeget meghaladó, akár a 30 kg-ot is elérő tömegű („heavy bag” jelölésű) poggyászokat mozgatnak a munkavállalók.

A repülőgépek környezetében tevékenységet végző munkáltatók rendszeresen gondoskodnak az audiometriás vizsgálatok elvégzéséről, külön figyelmet fordítanak a munkavédelmi oktatás keretein belül a zajexpozícióra, megfelelő egyéni védőeszközöket biztosítanak a munkavállalók számára és viselésüket megkövetelik, ellenőrzik.

Táv- és hírközlés. A posta sajátosságaiból adódóan legtöbb esetben a logisztika területén következtek be munkabalesetek, azonban a szolgáltatás területén sem javult a baleseti helyzet. Megfigyelhető a munkavállalók megnövekedett terhelése, és a fluktuáció miatti gyakorlatlanság. Legtöbbször a külső területen történő munkavégzés esetében történnek balesetek. Az elmúlt évekhez hasonlóan a közlekedés során bekövetkező balesetekben szerepet játszik, hogy a sok esetben túlterhelt kerékpárok, motorkerékpárok elcsúszása, eldőlése okoz közvetlen balesetveszélyt, továbbá állandóan visszatérő probléma a kutyatámadásból származó baleset, amikor ezekre a szituációkra nem tudnak a munkavállalók felkészülni.

A postahivatalok többségében továbbra is az egyik legnagyobb kockázat a postai küldemények emelése, mozgatása, ennek ellenére a hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás veszélyeinek azonosítását rendszeresen figyelmen kívül hagyták.

Pozitív változás, hogy a munkahelyeken nagyobb gondot fordítottak a kedvezőtlen klimatikus hatások kivédésére. A munkavállalók számára biztosítva volt védőital, pihenőidő, hidegben végzett munkavégzéshez bélelt ruházat. Nyáron a hűtött védőital elosztás úgy valósult meg, hogy a postások a különböző telepített postai egységekben kaptak védőitalt.

További pozitív változás, hogy szinte minden ellenőrzött munkahelyen volt elsősegélynyújtásra kiképzett munkavállaló, kijelölt elsősegély-nyújtóhely, illetve elsősegélynyújtó felszerelés.

Logisztika, raktározás ágazatban sok esetben felmerültek az emelőgép kezelői jogosítványok érvényességével kapcsolatos kérdések.

Szállítás területén főként az emelőgépek szabálytalan használata, az üzemeltetésével kapcsolatos biztonsági előírások megszegése került feltárássra.

A belsőégésű motoros tehergépjárművek és targoncák üzemeltetése során képződő légszennyező anyagok expozíciója egészségkárosító kockázatot, nyáron a hőség jelentős többletmegeterhelést jelentett a munkavállalók számára a nem megfelelő szellőzési viszonyokkal rendelkező, korszerűtlen raktárépületekben.

A tároló-, és állványrendszerek időszakos felülvizsgálata több esetben elmaradt.

A raktározási munkaterületeken még mindig jellemző, hogy egyes munkavállalók nem rendelkeznek érvényes időszakos munkaköri alkalmassági véleménnyel.

A zárttéri hideg munkakörnyezetben, valamint a szabadtéren, változó időjárási körülmények során végzett anyagmozgatás során nem minden esetben történtek meg a szükséges munkaszervezési intézkedések (pihenőidők közbeiktatása), de a védőital/melegítő ital, valamint hideg ellen védő ruházat biztosításával kapcsolatos szabálytalanságok már nem voltak jellemzőek.

6.5.4. Energiaellátás, vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás

A 2022-ben az országos adatok alapján, az energiaellátás, a vízellátás, a szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás területén összesen 108 munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, mely a 2021-ben elvégzett 105 ellenőrzéssel közel azonos számú.

A szabálytalansággal érintett, ellenőrzött munkáltatók tekintetében, némi csökkenés volt megfigyelhető az előző évhez képest. 2021-ben a szabálytalanságban érintett munkáltatók száma 85 volt, 2022-ben ez a szám 69-re csökkent.

A munkáltatói ellenőrzéseknél a szabálytalanságban érintett munkavállalók száma elérte a 1464 főt, ami az érintett iparágak teljes ellenőrzött létszámát (1821 fő) figyelembe véve, annak 80%-át adja. Az adatokat összehasonlítva az egy évvel korábbi hasonló ellenőrzési értékekkel megállapítható, hogy ezen a téren 18%-os növekedés tapasztalható, azaz ennyivel növekedett azoknak a munkavállalóknak a száma, akik a munkavédelmi hiányosságok miatt veszélyeztetettségnek voltak kitéve.

Az energiaellátás, a vízellátás, a szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás szekcióiban a szervezett munkavégzéssel összefüggésben 2022-ben 3 súlyos és 2 halálos baleset történt. Az ezt megelőző évben (2021-ben) 10 súlyos és 6 halálos baleset került bejelentésre.

Több vármegyében, a vízellátás, a szennyvíz gyűjtése, kezelése ágazatban panasz vagy közérdekű bejelentés alapján ellenőrzött a hatóság. Ezen esetekben megállapították, hogy apróbb hiányosságoktól eltekintve az ágazatban a munkavédelmi helyzet megfelelő. Szinte minden esetben beigazolódott, hogy a benyújtott panaszok és közérdekű bejelentések alaptalanok voltak. Egyes vármegyék az ellenőrzések során főleg a munkabiztonság terén tapasztaltak javulást a korábbi évekhez képest, ami az alkalmazott gépek, munkaeszközök állapotának javulásának volt köszönhető. A kisebb létszámú vállalkozások esetén azonban elavult, korszerűtlen munkagépek eszközök használata volt tapasztalható, melyek használatához előírt vizsgálatokat nem végezték el, ami a munkavállalókra nagyobb kockázatot, esetenként súlyos baleseti veszélyforrást jelentett. A veszélyforrások többnyire a karbantartások során jelentkeztek.

Munkaegészségügy területén gyakori hiányossággként merült fel a biológiai kóroki tényezők vonatkozásában a tevékenységek bejelentéseinek elmaradása, kockázatértékelés hiánya vagy nem teljes körű elkészítése. Az egyéni védőeszközök nem megfelelő alkalmazása és esetenként a munkakörhöz kapcsolódó védőoltások elmaradása is jellemző az ágazatra.

6.6. Egészségügyi, szociális ellátás

Humán-egészségügyi, szociális ellátás területén 2022-ben 255 ellenőrzést végzett a hatóság, mely közel megegyezik a 2021. évben folytatott ellenőrzések számával (261). A munkahelyi balesetek száma csökkent, még 2021-ben 1 620 balesetet jelentettek, addig 2022-ben ez a szám 1 431-re csökkent. A halálos és a súlyos balesetek alakulását nézve enyhe emelkedés figyelhető meg. 2021-ben 2 súlyos és 1 halálos munkahelyi baleset, 2022-ben 3 súlyos és 2 halálos munkahelyi baleset történt.

Az elmúlt évben a legtöbb ellenőrzés a hőségriadó miatt elrendelt célvizsgált keretén belül történt, ezen kívül kézi-, és gépi anyagmozgatás, közérdekű bejelentések, és foglalkozási megbetegedések kivizsgálásának keretében történtek ellenőrzések.

A hőségriadó miatt elrendelt ellenőrzések során jelentős hiányosságot az ágazatban a hatóságok nem tapasztaltak. Az ellenőrzések nagy részénél a klimatikus viszonyok megfelelőek voltak. A vizsgált munkahelyek klimatizáltak voltak, a dolgozók részére hűtött ivóvíz, klimatizált pihenőhely rendelkezésre állt.

A területen foglalkoztatott munkavállalók között jelentős számban vannak sérülékeny csoportba tartozó munkavállalók, ezen belül a nyugdíjkorhatárt betöltött, idősödő munkavállalók.

Az ágazat jelentős területi eltérést mutat. Vannak modern eszközökkel felszerelt egészségügyi intézmények és vannak olyan munkahelyek ahol a betegmozgatás is kézi erővel, segédeszközök nélkül történik, mely balesethez és foglalkozási megbetegedés kialakulásához vezethet.

A 2020-ban kezdődő SARS-CoV-2 vírus okozta pandémia során bevezetett intézkedések mára már a dolgozók számára rutinszerűvé váltak. Használják a megfelelő egyéni védőeszközöket. A kihelyezett fertőtlenítőszer használta is folyamatos. A munkáltatók a munkavédelmi előírásokat ismerik, és törekedtek is a munkavédelmi előírások betartására, és azok ellenőrzésére. Nagy gondot fordítottak a munkavállalók védelmére, az előforduló kockázatokra, és ehhez kapcsolódó kockázatok kezelésére, csökkentésére.

Az egyéni védőeszköz használatát tekintve a munkáltatók odafigyelnek a munkakörönkénti egyéni védőeszköz használatának meghatározására és annak biztosítására. A munkavédelmi dokumentáció azonban több esetben volt hiányos. Az egyéni védőeszköz juttatás rendjében nem szerepelt minden, a gyakorlatban használt és bemutatott egyéni védőeszköz. Nem minden munkáltató tért ki a védőoltások szabályozására. Több munkáltató nem rendelkezett expozíciós nyilvántartással, kémiai kockázatelemzéssel. A biológiai kockázatbecsléssel a munkáltatók rendelkeztek, melyek kitértek a SARS-CoV-2 vírus kockázataira. A munkáltatók infekció kontroll kézikönyvvel rendelkeztek, melyek részletes eljárást tartalmaztak.

Egészségügyi-, szociális ellátást, hasonlóan az előző évekhez (2020, 2021) nagymértékben érintette a COVID-19 járvány. A szociális ágazatban a munkáltató ellenőrzése során egyéb – a kémiai biztonságot, a villamos biztonságot, a karbantartást érintő – munkavédelmi szabálytalanság is megállapításra került, melyek megszüntetésére intézkedés történt.

A bentlakásos szociális intézményeknél több esetben fordultak elő munkabiztonsági szabálytalanságok, például karbantartóműhelyben a munkagépek esetén a védőburkolat hiányzott, a fém felületek esetén az EPH bekötés nem volt biztosított, a tároló polcokon a terhelhetőség nem került feltüntetésre. Több esetben sérült villamos dugaszolóaljzatokat, villamos hosszabbítókat tapasztalt a munkavédelmi hatóság illetve előfordult, hogy az érintésvédelmi felülvizsgálat elvégzését sem tudták igazolni. A szociális intézményekben nagyjából a „kézi és gépi anyagmozgatási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálata” keretében történtek ellenőrzések.

Az előző évekhez hasonlóan az ágazaton belül továbbra is a (hátsérülés kockázatával járó) kézi tehermozgatásból származó balesetek voltak a leggyakoribbak. Elsősorban az ápolási, betegszállítási feladatok ellátása során történő betegemelés/mozgatás állandóan változó körülményei, a betegek kiszámíthatatlan, váratlan reakciói jelentenek továbbra is a folyamatos balesetveszélyt. Az ellátott beteg, idős emberek emelésére, mozgatására a munkáltatók belső utasításban kidolgozott technikákkal rendelkeztek, amit az érintettek oktatás során megismertek és begyakoroltak. Szervezési intézkedésekkel is próbálják csökkenteni a hátsérülésekkel járó munkahelyi balesetek, valamint a foglalkozási megbetegedések kialakulásának kockázatát. A betegek mozgatását minden esetben ketten végezték és ezen túlmenően volt, ahol a beosztásokat úgy alakították, hogy minden műszakban legyen férfi kolléga, ha segítségre van szükség a mozgatásban. Néhány intézményben már betegemelőket is használtak, ezek használatára külön oktatás keretében készítették fel a munkavállalókat.

A munkabalesetek többnyire elcsúszás, botlás, rossz mozdulat miatti ficam, rándulás, valamint a betegek mozgatása-emelése miatti izom-megerőltetés, izomhúzódás eredményeképpen következtek be.

A dolgozók nagy része hepatitis B elleni védőoltásban részesültek, a szükséges védőoltásokról megfelelő nyilvántartásokat vezetnek. A munkavállalók tájékoztatására megfelelő képzési anyagok voltak, melyek tartalmazták a védőeszközök használatára, a betegek megfelelő emelésére, az éles vagy hegyes eszközök használatából adódó esetleges sérülések, fertőzések megelőzésére vonatkozó munkáltatói rendelkezéseket is.

A munkavédelmi dokumentumok elkészítésében a foglalkozás egészségügyi szolgáltató dokumentáltan igazolható módon nem mindig vett részt.

A szabálytalanságként több esetben fordult elő, hogy a szűrő vágó eszközöktől történő sérülés esetén a teendők ismertetése illetve a szabályok írásos kihelyezései is hiányoztak. Volt olyan munkahely, ahol a használt tűkre a kupakokat visszahelyezték, és úgy tették a hulladékgyűjtőbe.

A munkáltató sérülékeny munkavállalói csoportok számára tiltott munkakörök szabályozása nem tartalmazta a sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat érintően a kézi tehermozgatási tevékenységgel kapcsolatos szabályokat.

6.7. Oktatás

Az országos adatok feldolgozása szerint a 2022-es évben az oktatás területén összesen 64 munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amiből a szabálytalanságban érintettek száma 34 volt.

A balesetek száma ezen a területen az éves adatok alapján összesen 892 esetben volt regisztrált munkabaleset, amiből 1 eset súlyos kimenetelű, illetve 1 eset halálos munkabaleset volt.

A munkáltatói ellenőrzéseknél a szabálytalanságban érintett munkavállalók száma elérte a 467 főt, ami az érintett terület teljes ellenőrzött létszámát (831 fő) figyelembe véve, annak 56%-át adja.

Az adott időszakban lefolytatott ellenőrzések tapasztalatai alapján az oktatási intézményekben probléma - többek között - a karbantartás elmaradása a napi szintű használat miatt folyamatosan amortizálódó épületelemek (nyílászárók, világításkapcsolók, villamos dugaszoló aljzatok) kisebb hányadánál volt.

Gyakori az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos hiányosságok és a munkavédelmi oktatási tematikák hiányossága, elavultsága, az oktatás elmaradása. A gyakorlati képzési helyeken a szakoktatók nem mindig kísérik folyamatosan figyelemmel a tanulók tevékenységét, előfordult, hogy a tanulók felügyelet nélkül végeznek veszélyes munkafolyamatot, vagy használnak veszélyes munkaeszközöket/anyagokat, annak ellenére, hogy a tanulók nem kellő tapasztalata és jártassága miatt nagyobb a munkabalesetek bekövetkezésének valószínűsége.

A munkavédelmi dokumentációk esetenként tartalmilag kifogásolhatóak voltak (pl. általános jellegű információkat tartalmaztak, az oktatási intézményekben fellelhető specifikumokra nem tértek ki).

Elmondható, hogy az oktatás területén a járványhelyzet kedvező hatással is volt a munkakörülmények alakulására. Számos oktatási intézményben a pandémia után állandó, kiemelt szerepet kapott a mindennapi tevékenységek utáni rendszeres fertőtlenítés, takarítás. Több intézmény is belső utasításban szabályozta az orrot-, és szájat eltakaró maszk viselését a munkavállalói számára.

7. Az egyéni védőeszköz ellátás és használat

2022. évben a Technológiai és Ipari Minisztérium Munkavédelmi Irányítási Főosztálya látta el az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésével és bejelentésével kapcsolatos feladatokat, illetve működtette a Kijelölést Előkészítő Bizottságot (a továbbiakban: KEB). Vonatkozó év végén öt hazai bejelentett szervezetet tartottak nyilván, egy bejelentett szervezet kijelölő okiratát a hatóság visszavonta és a KEB a NANDO-ból törölte.

2022. évben Magyarországon 295 db EU-típusvizsgálati tanúsítványt adtak ki vagy módosítottak. Ugyanebben az évben 10 db EU-típusvizsgálati tanúsítvány került visszavonásra vagy felfüggesztésre. A munkavédelmi hatóság honlapján elérhető a

megfelelőségértékelő szervezetek valamint az EU-típusvizsgálati tanúsítványok nyilvántartása.

A korábbi évekhez hasonlóan, 2022. évben is több alkalommal kellett intézkedést hoznia a munkavédelmi hatóságnak az egyéni védőeszközök hiányával és állapotával kapcsolatban. Az egyéni védőeszköz biztosításának hiánya, illetve a juttatott védőeszköz viselésének elmulasztása merült fel jellemző hiányossággént.

Egyéni védőeszköz használatának elmaradása leggyakrabban az építőipar területén volt tapasztalható. Ennek egyik oka, hogy a biztosított egyéni védőeszközökhöz (pl.: leesés elleni védőeszköz rendszer) a kikötési pontok nincsenek meghatározva, így az EVE rendeltetésszerű használata nem is biztosított, de sok esetben az ipari védősisak viselése maradt el. Más ágazatokban a szikra, vagy forgácsképződés kockázata miatt kiadott védőszemüvegek, porok ellen védelmet nyújtó légzésvédő egyéni védőeszközök, zajexpozícióban kötelezően viselendő hallásvédő egyéni védőeszközök viselése maradt el.

Több esetben volt tapasztalható, hogy a hideg, mint veszélyforrás elleni védekezés szükségességét nem azonosítja a munkáltató, aminek következtében a hideg munkahelyeken (fűtés nélküli csarnok, szabadban történő munkavégzés) nem biztosítják a munkavállalók részére a téliesített öltözetet.

Gyakori probléma az is, hogy a védelem iránya ugyan megfelelő (pl. mechanikai hatás ellen mechanikai ártalmak ellen védelmet nyújtó védőkesztyűt használnak), azonban a védőeszköz védelmi fokozata elégtelen (pl. az éles munkadarab a védőkesztyűn keresztül elvágja a munkavállaló kezét). Az utóbbi esetekre rendszerint már csak a munkabalesetek bekövetkezését követően derül fény.

Ugyancsak rendszeresen előfordul, hogy a munkáltató nem győződik meg arról, hogy a védőeszköz bír-e még megfelelő védelmi képességgel. Nehéz egyes használt állapotú egyéni védőeszközök védelmi képességének megítélése (pl. védőlábbeli).

A kiterjedt szakbolt hálózatnak és az internetes rendelés lehetőségének köszönhetően néhány speciális eszköz kivételével a beszerzés, készletezés nem gond. Ehhez az szükséges, hogy az expozíció ellen hatásosan védő egyéni védőeszközt határozzák meg, a munkáltató pedig ezeket biztosítsa a munkavállalók részére.

A kisebb vállalkozásoknál az egyéni védőeszköz juttatást gyakran úgy oldják meg, hogy a munkavállaló maga szerzi be a védőeszközt (jellemzően védőlábbelit), ezek gyakran nem minősített egyéni védőeszközök. Az egyéni védőeszköz és a munkaruha a gyakorlatban még mindig keveredik.

Az ellenőrzött munkáltatók döntő többsége az egyéni védőeszköz-juttatás írásos belső rendjét elkészítette, de csak kis részük vonta be a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot a szabályozás elkészítésébe. A munkáltatók nagy része az eszköz megvásárlásával letudja kötelezettségét. A védőeszközök használatának megkövetelése, azok használatának folyamatos ellenőrzése továbbra is gondot jelent a munkáltatók számára, arra már nem fordítanak figyelmet, hogy a munkavállalók azt használják is, illetve a munkavállaló egyéni döntésére bízzák, hogy viselik-e vagy sem.

Az ellenőrzések során megállapítható volt, hogy az egyéni védőeszközök szabályos használatára vonatkozóan a munkavállalók gyakran semmilyen oktatást nem kaptak, ezért

azokat rosszul, vagy egyáltalán nem viselték. De ugyancsak számos esetben lehetett találkozni nem megfelelően tisztított, karbantartott, vagy tárolt védőeszközökkel is. Több alkalommal fel kellett függeszteni védőszemüvegek, illetve védőálarcok használatát, mert a szabálytalan tárolás és a tisztítás hiánya miatt olyan mértékben elkoszolódtak, illetve karcossá váltak, hogy a biztonságos használatra teljes mértékben alkalmatlanná váltak.

A szabályozás alapját képező kockázatértékelések több esetben, különösen a vegyi anyagoknál csak minőségileg történtek meg, az indokolt mennyiségi meghatározás akkreditált mérések elvégzésével, az adatok felhasználásával gyakorta nem kerültek végrehajtásra. A vegyi anyagok használatánál jellemző volt, hogy a becslésen alapuló egyéni védőeszköz meghatározásnál nem vették figyelembe az adott anyagra vonatkozó biztonsági adatlap ajánlásait.

A foglalkoztatott munkavédelmi szakemberek ajánlására a munkáltatók előzetes hatásvizsgálat, vagy a munkafolyamatok pontos elemzése nélkül, inkább „túlbiztosítják” a munkavállalókat, amely indokolatlan egyéni védőeszköz használatot eredményez. Ennek következtében nehezen volt követhető, hogy az adott munkafolyamathoz, milyen egyéni védőeszközt szükséges használnia a munkavállalónak. A munkavédelmi szakügyintézők tapasztalták, hogy a munkáltatók nem vizsgálták, az egy időben, egyszerre használt egyéni védőeszközök egymásra hatását, valamint a kollektív védelmi megoldásokat nem részesítették előnyben.

8. A Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály által végzett munkavédelmi kutatás és tudományos munka

Munkaképességi index vizsgálata magyar munkavállalók körében. Kapcsolódó kérdőíves eszközök tanulmányozása.

A **fokozott ólomfelszívódással** kezelt munkavállalók vizsgálati eredményeinek retrospektív elemzése

ESENER III A vendéglátás (szálláshely szolgáltatás, éttermek, közétkeztetés) munkavédelme (EU-OSHA). Interjúk hazai érdekgazdákkal, a jelentés véleményezése.

PIMEX rendszer gyakorlati alkalmazása, fejlesztése

A **váltó- és egyműszakos** (éjszakai) munkavégzés okozta **igénybevétel** vizsgálata HRV-analízis módszerével.

Biológiai monitorvizsgálatok továbbfejlesztése.

A fokozott ólomexpozíció és a perifériás neuropathia összefüggésének vizsgálata.

Az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség **(EU-OSHA) Magyarországi Fókuszpontja**. Részvétel, előadás tartása munkaüléseken, konferenciákon, közreműködés a munkaegészségügyet érintő kérdésekben (fordítások szakmai és nyelvi lektorálása, válaszadás, ügynökségi hírek közzététele, szóróanyagok terjesztése).

WHO-ILO-EU-OSHA Nemzetközi Kémiai Biztonsági Kártyák (ICSC). Sister peer review

Az OMEGA-NET együttműködés: foglalkozási asztma

Az OMEGA-NET együttműködés: foglalkozási daganatok

Munkaképesség Menedzsment ERASMUS+ pályázat. 2 termék véglegesítése, magyar fordítások lektorálása. 3 termék saját fejezeteinek megírása és a teljes kiadvány összeszerkesztése. Részvétel az on-line értekezleteken, illetve személyesen Hamburgban, Pozsonyban és Brnóban.

Munkaképesség menedzsment idősödő munkavállalóknál ERASMUS+ tudásmegosztási pályázat keretében (projekt-azonosító: 2020-1-CZ01-KA204-078204; projektmegvalósítási időszak: 2020. szeptember 1. - 2023. augusztus 31.)

Részvétel projekt-találkozón az ERASMUS+ tudásmegosztási pályázat keretében (Szlovákia/Pozsony, 2022. május 18-19.; téma: a munkaképesség javításának módszerei)

EUROSTAT Working Group on Occupational Diseases (EODS). On-line részvétel az éves értekezleten.

COST Action pályázat (InfraStructure fOr New Priorities in OccupAtional CohorT ReseArch - SONATA). Hazai pályázati dokumentáció frissítése.

Részvétel az **EU-OSHA munkavédelmi barométerének fejlesztéséről** szóló műhelytalálkozón

A foglalkozás-egészségügy 25 évének szervezeti, működési, fejlesztési adatainak elemzése, értékelése.

9. A Munkavédelmi tanácsadási tevékenység

A tanácsadás a normatív követelmények ismertetésére, a helyes munkahelyi gyakorlat bemutatására, a munkabiztonsággal és a munkaegészségüggyel kapcsolatos kérdésekre terjed ki. A munkavédelmi tanácsadás két területen folyt, egyrészt a Fővárosi és vármegyei kormányhivatalok munkavédelmi hatóságain, valamint a Munkavédelmi Irányítási Főosztályon keresztül.

A kormányhivatalok munkavédelmi hatóságain a 2022. év folyamán 2 550 db volt a tanácsadások száma (ez összesen 3 004 kérdés megválaszolását foglalta magába), míg a Munkavédelmi Irányítási Főosztálynál összesen 1 146 db volt a tanácsadások száma (ez összesen 1 346 kérdés megválaszolását foglalta magába). Mindez egyértelműen igazolja a munkavédelmi szakmai tanácsadás iránt megnyilvánuló érdeklődést.

2022. évben, munkabiztonság területén a legtöbb kérdés a munkahelyen történt balesetek kivizsgálásával, a baleseti események minősítésével, illetve a foglalkozási megbetegedés és/vagy fokozott expozíció kivizsgálásával, bejelentésével kapcsolatban merült fel.

Jelentős számban volt érdeklődés a szakképzettség, kezelői jogosultság témakörében, illetve nagy számban tettek fel kérdéseket a munkaeszközök biztonságára vonatkozó előírásokkal, valamint a kockázatértékeléssel kapcsolatban is.

Továbbra is nagy számban tettek fel kérdéseket a szakképzettség, kezelői jogosultság témakörében.

Az információt kérők közül igen jelentős a munkavédelmi szolgáltatást végző munkavédelmi szakemberek száma.

A munkavállalók jellemzően akkor jelentkeznek, ha sérelem éri őket, de egyre többen tájékozódnak a munkakörülmények biztonsági előírásai iránt is.

Az egyéni vállalkozók, a kisvállalkozások vezetői is rendszeresen kérnek tanácsot.

40. számú ábra – A munkavédelmi tanácsadási tevékenység, 2022

10. Nemzetközi kapcsolatok

Az uniós tagságból eredő kötelezettségek és lehetőségek határozták meg azt a munkát, amelyet az európai munkavédelem szervezeti keretein belül a Munkavédelmi Irányítási Főosztály szakmai bázisára építve az európai szervezetekbe delegált kollégák végeztek.

Folyamatosan részt veszünk az európai szabályozás, tájékoztatás kérdéseinek megvitatásában és végrehajtásában a munkavédelem területén. Az Európai Bizottság mellett működő Munkavédelmi Tanácsadó Bizottság (a továbbiakban: ACSH) kormányzati tagját, az Európai Munkavédelmi Ügynökség (a továbbiakban: EU-OSHA) Igazgatótanácsának kormányzati tagját, valamint a Munkafelügyeleti Vezetők Bizottsága (a továbbiakban: SLIC) magyar tagját a Munkavédelmi Irányítási Főosztály delegálja.

Az Európai Bizottság mellett működik az **ACSH**, amely szakmai munkájával segíti a Bizottságot a munkavédelem területén alkalmazandó jogszabályok, bizottsági programok előkészítésében, stratégiák és prioritások tervezésében. Az ACSH kormányzati tagjaként és póttagjaként részt veszünk a munkavédelmet érintő irányvonalak meghatározásában, munkacsoportok mandátumának és jelentéseinek elfogadásában, a nemzeti adatok előkészítésében és szolgáltatásában.

2022-ben az ACSH-ban a COVID-19 járvány következtében online történt a kapcsolattartás, amely egyrészt a munkacsoportok munkájának irányítását, másrészt kérdőívekre, felmérésekre történő válaszadást jelentette. A plenáris üléseken többek között megvitatásra kerültek a szervezet működésével kapcsolatos kérdések.

A Munkavédelmi Irányítási Főosztály delegálja az **EU-OSHA Igazgatótanácsának** kormányzati tagját és póttagját, aki részt vesz az Igazgatótanács ülésein, döntéshozatali eljárásaiban, amely elsősorban az EU-OSHA szakmai és pénzügyi tevékenységeinek rövid- és hosszútávú tervezését, a megvalósításról szóló jelentések elfogadásának szavazását jelenti. 2022-ben a COVID-19 járvány következtében online történt a kapcsolattartás.

A GFM Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársága működteti az EU-OSHA Nemzeti Fókuszpontját. Az évente megújítandó megállapodás keretében az EU-OSHA keretrendszeren belül támogatja tagállami rendezvények (konferenciák, szemináriumok, filmvetítések, sajtótájékoztatók) megvalósítását, az EU-OSHA üzeneteinek átadását, a munkavédelmi információ terjesztését (tájékoztató anyagok, sajtóközlemények, kampány útmutatók, filmek). A Nemzeti Fókuszpontok feladata az EU-OSHA tevékenységeiben való aktív részvétel, a tagországi információk szolgáltatása, a jelentések véleményezése, az információs anyagok fordításának nyelvi ellenőrzése, szakértők delegálása munkacsoportokba stb.

2022-ban a Nemzeti Fókuszpont összesen 6 aktivitást szervezett. A COVID -19 járvány utóhatásaira való tekintettel a biztonság és a megelőzés előtérben tartása mellett a tervezett rendezvényeket valamint a hálózati üléseket hibrid (személyes és online) módon szerveztük. A 2022. évben többek között megrendezésre került a „Fejlesztési irányok és irányított fejlesztések – új perspektívák a munkavédelem területén” illetve októberben, az európai munkavédelem hét alkalmából, megrendezésre került a 2020-2022 lefolytatott Európai Unió Munkavédelmi Ügynöksége által lefolytatott Egészséges Munkahelyek „Legyen könnyebb a teher” kampány záró konferenciája.

Megrendeztük az EU-OSHA „YOON” című díjnyertes dokumentumfilmjének vetítését és vitáját. Számos EU-OSHA publikáció elkészítésében, magyar fordításának ellenőrzésében vettünk részt, amellyel hozzájárultunk az EU-OSHA fő tevékenységeinek tervezéséhez és végrehajtásához.

A SLIC plenáris ülésén 2022. májusban és szeptemberben került megtartásra a pandémia miatt online formában. Az üléseken részt vett valamennyi európai uniós tagállam képviselője, így hazánk is.

A SLIC felmerülő kockázatokkal foglalkozó EMEX munkacsoportja közösen az EU-OSHA szervezésében a 2021. évben bekapcsolódott a „Legyen könnyebb a teher” egészséges munkahelyek kampányba. A kampány a váz- és izomrendszeri megbetegedések megelőzésével kapcsolatos kockázatértékelések és kockázatkezelési intézkedések minőségének az EMEX munkacsoport általi értékelésén alapul, melyet a SLIC a 2018. évi plenáris ülésén fogadott el. Ebben a kampányban huszonhét ország vesz részt, és első alkalommal működik együtt az EU-OSHA-val. A kampányban 2 fő projekt manager vett részt a főosztályról. A kampányhoz szükséges felmérést a munkavédelmi hatóságok saját tervezésű kézi és gépi anyagmozgatási keretében hajtották végre 2022. évben, melyben összesen 93 kormánytisztviselő hajtott végre ellenőrzést. A kampányhoz kapcsolódóan 452 munkáltatónál

flytottak ellenőrzést, melyből 81 építőipari, 62 élelmiszeripari, 2 fodrászati, 39 egészségügyi és 268 logisztikai tevékenységet végzett.

SLIC GEA munkacsoport, az országok munkavédelmi hatóságai felügyeletével foglalkozik. A munkacsoportoz a 2021. évben csatlakoztunk. A munkacsoporton felülvizsgáltra és módosításra kerül a SLIC Közös Alapelvekről szőő dokumentuma, az országértékelési és felügyelőcsere programok és a felügyelői képzési módszerek és programok. 2022. Szeptemberében a munkacsoport egy kilenc fős delegációval megvizsgálta Magyarország munkavédelmi rendszerét.

A SLIC Strategic Management/Enforcement munkacsoport keretében működtetett KSS (Knowledge Sharing Site) ismeretmegosztó honlap a tagállamok munkavédelmi hatóságai részére biztosít ismeret- és tapasztalatcserére szolgáló közös platformot. 2022-ben összesen 34 témában cseréltek információt egymás között a tagállamok.

A CHEMEX munkacsoport közreműködik a kémiai kóroki tényezőket érintő uniós jogalkotásban, a munkavédelmi kampányok előkészítésében, valamint a hatósági tevékenységet támogató útmutatók és tájékoztató anyagok összeállításában.

2022-ben négy munkacsoport ülésre került sor, amelyek a COVID-19 pandémia miatt online (WEBEX meeting) voltak megtartva.

A munkacsoport 2022. évi programjának legfontosabb témakörei az azbeszttel kapcsolatos 2009/148/EK irányelv, valamint a rákkeltő, mutagén és reprodukciót károsító anyagokra vonatkozó 2004/37/EK irányelv legújabb módosításai (5. csomag: ólom és diizocianátok), továbbá az Európai Vegyianyag-ügynökséggel (ECHA) való együttműködés voltak a REACH-CLP területén.

A CHEMEX Munkacsoport Munkavédelmi Irányítási Főosztály által delegált magyar tagja 2021. év végétől részt vesz a Hosszú Látenciaidejű Betegségekkel Foglalkozó Alcsoport (Subgroup Long Latency) munkájában is, amely jelenleg egy munkavédelmi felügyelőknél szőő gyakorlati útmutatót dolgoz ki a túlérzékenységet okozó (szenzibilizáló) tulajdonságú anyagokkal kapcsolatosan.

A SLIC ismeretmegosztó (KSS) rendszerében – a CHEMEX Munkacsoport tevékenységét érintően – számos tájékoztatót adtunk, pl. a kémiai kockázatelemzéssel, a munkakörnyezeti monitorozással és egyes veszélyes anyagok foglalkozási expozíciós határértékeinek magyarországi alkalmazásával kapcsolatban.

A Munkavédelmi Irányítási Főosztály részt vesz az Egyéni Védőeszköz Szakértői Csoport (Personal Protective Equipment Expert Group) munkájában. A szakértői csoport tagjai a COM képviselői, az EU tagállamainak kormányképviselői, valamint az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó gazdasági szereplők és érdekvédelmi szervezetek képviselői is.

A szakértői csoporton belül biztosított a tagállamok képviselői és az érdekelt felek közötti kommunikáció és együttműködés. A csoport közreműködik az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó uniós jogalkotásban, a jogszabályok helyes értelmezésében és gyakorlati alkalmazásában valamint a munkavédelmi hatóság és valamennyi gazdasági szereplő tevékenységét támogató útmutatók és tájékoztató anyagok összeállításában. A pandémiás

helyzet miatt a szakértői csoport 2022-ben egy online ülést tartott. Az ülésen az egyéni védőeszközök vizsgálatával kapcsolatos szabványok felülvizsgálata, illetve a 425/2016 EU rendelet alkalmazásával kapcsolatos problémák kerültek megvitatásra.

2022. év végén Magyarország csatlakozott az EU-OSHA által működtetett OiRA projekthez. A projekt keretében a mikro-, kis-, és középvállalatok munkavédelmi rendszerét támogató, ágazat specifikus online eszközök fejlesztése történik, melyekkel a vállalatok digitális formában, ingyenesen elkészíthetik az kockázatértékelésüket.

11. A Munkavédelem Nemzeti Politikája

A Kormány a 1581/2016. (X. 25.) Korm. határozat formájában jóváhagyta a Munkavédelem Nemzeti Politikáját (a továbbiakban: MNP), melynek célja, hogy az eredményei hatékonyan járuljanak hozzá a munkakörülmények fejlesztéséhez, a munkavállalók munkavégző képességének megőrzéséhez, az egészségben eltöltött életek növeléséhez, egyben Magyarország versenyképességének növekedéséhez. Az MNP 2016-2022-ig határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait, összhangban az Európai Unió aktuális, a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos 2014-2020 közötti stratégiájával. Az MNP öt fő feladatot tűz ki, melyeken belül számos további feladat is meghatározásra került.

Az MNP-ben megfogalmazott feladatok végrehajtása 2022-ben lezárult, az alábbi előrelépések valósultak meg:

1. A vállalkozások versenyképességének fejlesztése

1.1. A munkavédelmi feladatokat támogató ingyenes online eszközök bevezetésének támogatása

Mikro-, kis- és középvállalkozások részére a munkakörülmények fejlesztésének elősegítése, versenyképességük javítása céljából.

Az Európai Unió aktuális stratégiájában kiemelt cél, hogy a kis- és középvállalkozások minél inkább képessé váljanak hatékony és valós kockázatmegelőzési intézkedések alkalmazására. Magyarország 2022 év végén a nemzetközi OiRA (Online interactive Risk Assessment) közösség tagja lett, az online eszközök kifejlesztése a következő stratégiai ciklusra tervezett.

1.2. Hatékony munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszer kialakításának ösztönzése

Az irányítási rendszer magában foglalja a szervezeti felépítést, a tervezési tevékenységeket, a felelősségeket, a kialakult gyakorlatot, az eljárásokat, folyamatokat és mindazon erőforrásokat, melyek a munkáltató (szervezet) egészségvédelmi és biztonsági politikájának fejlesztéséhez, megvalósításához, eléréséhez, átvizsgálásához és fenntartásához szükségesek.

Ismertető, népszerűsítő anyag került a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter munkavédelmi szakmai honlapján megosztásra. Ezen kívül a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által megvalósított projekt támogatásával három érdekvédelmi szervezet útján kerültek bevezetésre, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete, a Vasas

Szakszervezeti Szövetség valamint az Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége által.

1.3. A jól bevált gyakorlatok ismertetése, cseréjének ösztönzése

A vállalkozások gyakran megosztják a munkavédelmi célú fejlesztési eredményeiket, ezek terjesztése konferenciák, kiadványok, sajtó megjelenés útján vagy online módon hozzásegítik a kisebb, tapasztalatlanabb vagy kezdő vállalkozásokat saját munkakörülményeik fejlesztéséhez.

A megvalósítás időszaka alatt több mint 70 kiadvány készült el, 25 rendezvény, konferencia került megrendezésre. Az Európai Munkavédelmi Ügynökség (EU-OSHA) kétéves kampányai hazai megvalósítása keretében is megosztásra kerültek az aktuális kampány témához kapcsolódó helyes gyakorlatok.

2. A munkavállalók munkavégző képességének megőrzése

2.1. A pszichoszociális kockázatokra visszavezethető munkahelyi hiányzások csökkentése

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által, projekt keretében megvalósított feladat.

A pszichoszociális kockázatok felismerését, megelőzését, illetve csökkentését (megoldását) biztosító kutatások ösztönzésével, az eredmények közzétételével és a munkáltatók által használható módszerek kidolgozásával, a jó gyakorlat közzétételével a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések előfordulásának csökkenését kell elérni.

Az oktatás, villamos berendezés gyártása és a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás területeke ágazatspecifikus szakanyagok kerültek kidolgozásra.

2.3. Új ergonómiai módszerek kidolgozásának ösztönzése és támogatása

A munkavégző képesség megőrzése érdekében a munkában töltött életevek szükségszerű emelése, valamint korunk fejlődésével együtt járó új típusú megterhelések hatásai miatt az egészségkárosító hatások csökkentése elengedhetetlen. Mindezek mellett a már meglévő, ismert és kidolgozott módszerek közzététele és megismertetése szükséges.

Két ágazat munkavállalói számára készült tájékoztató anyag, egyik a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása, másik a villamos berendezés gyártása területén.

3. Munkavédelmi képzés, oktatás

3.2. A munkavédelemre a munkahelyek kémiai biztonságára vonatkozó ismeretek bővítése az oktatásban

Célja a megelőzés-tudatos szemlélet formálása. Ágazatonként és ezen belül szakmánként szükséges megalapozni a munkavédelmi képzések és oktatások alapanyagait.

A szakmai anyagok mellett módszertani útmutatók, segédanyagok támogatták a képzést végző pedagógusokat, szakembereket, hogy megfelelő ismeretek alapján végezhesék munkájukat („tanítsd a tanítót!”).

A foglalkoztatáspolitikáért felelős minisztérium munkatársai négy tájékoztató anyagot tettek közzé elektronikusan és papír alapon. A diákok számára készített tájékoztató kiadványok az általános munkavédelmi tudnivalókon túl, a kémiai biztonsággal kapcsolatos alapvető ismereteket, és a vegyi anyagok különböző szakmákban való felhasználásának veszélyeit

foglalták össze. Alacsonyabb korcsoportnak a munkavédelem megismerését segítő játékok segítették a felkészülést. A Biztonság Hete országos programokban évente több ezer diák ismerkedhet a biztonság tudatos magatartásra vonatkozó ismeretekkel.

3.3. A sérülékeny csoportba tartozó, valamint az atipikus foglalkoztatási formákkal érintett munkavállalókat érintő foglalkozási kockázatok csökkentése

A fiatal és az idősödő munkavállalók, a nők, a megváltozott munkaképességűek, az alkalmi munkavállalók, közmunkások vagy a távmunkát végzők biztonságát nem veszélyeztető és egészségét nem károsító munkakörülmények kialakítására vonatkozó ismeretanyag összeállítása és célzott eljuttatása az érintett munkáltatókhoz. Kapcsolódik a kutatás, fejlesztés 5.3. pontjához.

A fiatal és az idősödő munkavállalók, a nők, a megváltozott munkaképességűek, az alkalmi munkavállalók, közmunkások és a távmunkát végzők biztonságát nem veszélyeztető és egészségét nem károsító munkakörülmények kialakítására vonatkozó ismeretanyag készült.

4. Tájékoztatás, kommunikáció

4.1. A biztonságos és egészséget nem veszélyeztető foglalkoztatást segítő tájékoztatók és kiadványok készítése

Az állam szolgáltató szerepét szükséges tovább erősíteni, a munkakörülmények javítását célzó útmutatók összeállításával, figyelemfelkeltő kiadványok készítésével. Ezen tájékoztató anyagokat közérthető módon (pl.: internetes megjelenítéssel, sajtó útján, konferenciákon keresztül) el kell juttatni a vállalkozóknak, segítve az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkára való felkészülést, a munkáltatóvá váláshoz és a foglalkoztatáshoz szükséges ismeretek megszerzését annak érdekében, hogy ismeret hiánya miatt ne történhessen munkabaleset, foglalkozási megbetegedés (útmutatók összeállítása; figyelemfelkeltő kiadványok készítése).

A megvalósítás időszakában 10 ágazatban 40 tájékoztató anyag készült.

4.2. A munkavédelem állami tájékoztató rendszerének közreműködésével rendszeresen, időszerű és szakszerű információk eljuttatása különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások részére

A jogszabályi előírások, biztonsági szabályzatok változásainak nyomon követése a minél szélesebb körben való megismerés érdekében. A gyakran ismétlődő kérdéseket rendszeresen közzé kell tenni, iránymutatásokat kell közre adni (pl.: internetes megjelenítéssel, sajtóútján, konferenciákon keresztül). A munkavédelmi hatóság tájékoztató, felvilágosító tevékenységét a mikro-, kis- és középvállalkozások sajátos igényei alapján fejleszteni szükséges.

A munkavédelmi hatóság 35.000 telefonos vagy írásbeli kérdésre adott választ tanácsadás keretében és 200 rendezvényen való részvétel történt. Több mint 50 tájékoztató anyag készült megosztásra a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter munkavédelmi szakmai honlapján.

4.3. Munkavédelmi tárgyú kutatási eredmények közzétételének támogatása

A legfrissebb kutatási eredmények vállalkozókhoz történő eljuttatása érdekében konferenciákon, sajtó útján, kiadványokkal vagy elektronikus úton szükséges az ismeretek megosztása.

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által megvalósított projekt keretében a klímaváltozás egészségre gyakorolt hatásáról, a munkahelyi léghőmérséklettel kapcsolatos különböző nemzeti előírásokról, az atipikus munkavállalási formák munkavédelmi vonatkozásairól, az adminisztratív terhek csökkentésével kapcsolatban és az átlagéletkor emelkedésével összefüggő kihívásokról készültek tanulmányok.

5. Munkavédelmi kutatás, fejlesztés

5.1. Statisztikai adatgyűjtés és információs bázis fejlesztése

A tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal érdekében fontos a munkahelyi balesetekre, a foglalkozási megbetegedésekre, valamint a munkahelyi veszélyeknek való kitettségre vonatkozó megbízható, időszerű és összehasonlítható statisztikai adatok gyűjtése, valamint a munkahelyi biztonsághoz és egészségvédelemhez kapcsolódó költségek és előnyök elemzése. A nemzeti és uniós statisztikai szakértőknek szorosabban együtt kell működniük. Cél a munkabalesetek európai statisztikája (ESAW) adatgyűjtésének pontosítása: a lefedettség, a megbízhatóság, az összehasonlíthatóság és az időszerűség javítása. Ezen túl megoldást kell találni arra, hogyan javítható a foglalkozási megbetegedések bejelentésének aránya.

A nemzeti és uniós statisztikai adatok koherenciája megvalósult, informatikai háttér fejlesztése megtörtént.

5.2. A klímaváltozás munkavállalókat érintő hatásai kutatásának ösztönzése

A klímaváltozás következményeként a munkavállalóknál közvetlen és közvetett módon a jövőben potenciálisan kialakuló lehetséges egészségkárosodások (megbetegedések) számbavétele és elemzése.

A tárgybeli tanulmány elkészült.

5.3. A munkavállalók átlagéletkorának emelkedése, az újonnan felmerülő kockázatok hatásainak elemzése

A demográfiai változások miatt megoldást kell találnunk arra, hogy miként lehet az idősebb dolgozók fizikai és lelki egészségét megőrizni. Az új vegyi anyagok használata, az új technológiai megoldások térhódítása, a megváltozott munkaképességű munkavállalókat és az egyéb sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat érintő kockázatok külön figyelmet és célzott fellépést igényelnek.

A tárgybeli tanulmány elkészült.

5.6. Az integrált munkavédelmi hatóság szakmai, működési feltételeinek erősítése

Az állami feladatok hatékony ellátásának erősítése szükséges annak érdekében, hogy a hatóság eredményesen működjön közre a munka világában végbemenő fejlődéshez igazodó jogi keretek kialakításában és nyomon tudja követni az elért eredményeket. A legmegfelelőbb tájékoztatással, tanácsadással segítse a munkáltatókat és munkavállalókat, a munkavédelmi képviselőket, továbbá az érdekképviselőket, hogy azok a munkavédelemmel kapcsolatos jogait gyakorolhassák, és kötelezettségeiket teljesíthessék. Minél szakszerűbb intézkedéseket tegyen a tapasztalt hiányosságok kijavítására.

A munkavédelmi hatóság feladatellátását támogató tananyagfejlesztés, képzések, gépkocsi beszerzés, munkakörnyezeti mérőműszerek és informatikai eszközök beszerzése megtörtént.

5.7. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények és a jogszerű foglalkoztatás fenntartásában érdekelt szervezetek együttműködésének fejlesztése

Az egységes értelmezés, eljárások és hatékony prevenció érdekében a munkavédelmi hatóságnak a **társhatóságokkal** való együttműködését szükséges erősíteni.

A munkavédelmi hatóság és **helyi érdekképviselői szervek** együttműködését szükséges fejleszteni. Egyre nagyobb társadalmi igény van a hatóságok szolgáltató tevékenységének erősítésére, a munkavédelmi tanácsadás, tájékoztatás növelésére, melyhez a helyi érdekképviselői szervek közreműködése nagyban segítheti az eredményességet.

A munkavédelmi hatóság és a **nemzetközi munkavédelmi szervezetek** közötti együttműködés fejlesztése szükséges. Uniós nemzetközi és hazai igény az erőfeszítések hatékonyabb koordinációja a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos kérdések kezelésében és a nemzetközi szervezetekben való részvételben (ILO, WHO, OECD). A megvalósítás időszakában több mint 50 hazai és nemzetközi konferencia, rendezvény, szakértői megbeszélés történt.

5.8. Kockázatalapú ellenőrzési stratégia alkalmazásának bevezetése és fejlesztése

A munkavédelmi hatóság ellenőrzéseivel viszonylag kevés munkáltatót ér el, így sok esetben kifizetődő a munkáltatók számára a szabálytalanságok fenntartása. A munkavédelmi hatóság a kiemelt ágazatok ellenőrzése során tapasztalja, hogy akár egy ágazaton belül a hasonló tevékenységet végző vállalkozások munkavédelmi helyzete is jelentősen különbözhet egymástól. A munkavédelmi hatóság meglevő erőforrásainak hatékonyabb felhasználását és az eredményesebb tevékenységét szolgálná a több hatóság és gazdasági szereplő által már alkalmazott kockázatalapú ellenőrzési stratégia kialakítása, bevezetése.

A hatóság munkáltatói adatbázisát fejleszteni szükséges, mely alapja lehet a későbbiekben kidolgozásra kerülő balesetbiztosítási ágazat bevezetése során a munkahelyi kockázat besorolási rendszernek.

A munkavédelmi hatóság erőforrásainak hatékonyabb felhasználása, jobb célpontkiválasztásra irányuló informatikai fejlesztés szakmai kidolgozása megtörtént, az informatikai rendszer tesztelése megtörtént.

5.9. A munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó, 24 irányelvet alkalmazó, teljes hazai joganyag átfogó értékelése, a meglévő jogszabályok egyszerűsítése

Cél a vállalkozók adminisztratív terheinek csökkentése, a lehetséges egyszerűsítések azonosítása és a munkavédelmi előírások koherenciájának megvalósítása az érdekeltekkel folytatott nyilvános vita biztosításával.

Folyamatosan ellátott feladat, tárgybéli tanulmány is készült.

Nem teljesült célok:

1.4. A társadalombiztosítás baleset-biztosítási ágának kialakításáról koncepció kidolgozása

2.2. A foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések és daganatos megbetegedések foglalkozási eredetének megítélésére irányuló kutatások ösztönzése és a kutatási eredmények népszerűsítése

3.1. A munkavédelmi szakemberek kötelező továbbképzési rendszerének kidolgozása

5.4. Munkavédelmi szolgáltatók adatbázisának létrehozása

5.5. Foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók adatbázisának létrehozása

12. Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Jelen melléklet azon szervezetek beszámolóit szemelvényezi, amelyeknek a munkavédelem területén kiemelt szerepük van, illetve az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan az Mvt. alapján eltérő, kiegészítő szabályozást alkalmazhatnak.

12.1. Belügyminisztérium

A belügyi ágazat, így a belügyminiszter irányítása alá tartozó **rendvédelmi szervek** és a **nem rendvédelmi szervek** munkavédelmi tevékenysége jogilag egyaránt szabályozott keretek között folyik.

2022. évben nem történt olyan központi intézkedés a belügyi ágazatban, amely a tárca felelősségi körébe tartozó munkáltatók munkavédelmi helyzetének javítását irányozta elő.

A belügyi ágazathoz tartozó szervek többségénél rendelkezésre állnak a szakszerű és hatékony munkavédelmi tevékenységhez szükséges személyi feltételek. A munkavédelmi szakemberek által végzett **belső munkavédelmi ellenőrzések** száma **5 136** volt (**rendvédelmi szerveknél: 4911, a nem rendvédelmi szerveknél: 225**) amely a 2021-es évhez (6 878) képest csökkenést, azonban a 2019-es (5 056) és 2018-as (4 752) évhez viszonyítva emelkedést mutat. Az ellenőrzések többsége a rendőrség, a büntetés-végrehajtás és a katasztrófavédelem szerveinél történt. Tárgyévben a **külső munkavédelmi hatóság** 2 alkalommal tartott ellenőrzéseket a belügyminiszter irányítása alá tartozó **nem rendvédelmi szerveknél**, amelyekre az OVF alárendeltségébe tartozó Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén került sor. A hatóság az ellenőrzések során **mindkét esetben** tárt fel hiányosságokat (védőeszköz viselésének hiánya, súlyos munkabaleset miatt kisebb adminisztrációs hiányosság). Az eljáró hatóság a hiányosságok megszüntetésére kötelezte a munkáltatókat, amelyeknek az érintett vízügyi igazgatóságok határidőn belül eleget tettek.

A rendvédelmi szerveknél 2022. évben a munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó egyes szervek kijelöléséről szóló 373/2011. (XII. 31.) Korm. rendeletben kijelölt **munkavédelmi hatóságok** által tartott ellenőrzések száma **5** volt, amelyet a rendőrség munkavédelmi hatósági szerve folytatott le. A munkavédelmi hatósági ellenőrzéseken a hatóság hiányosságot nem állapított meg. A katasztrófavédelem jelentése szerint, a tárgyévben 5 vármegyei kormányhivatal képviselői az országos közfoglalkoztatási program keretében tartottak célellenőrzést 7 vármegyei szervnél. Az ellenőrzés során munkavédelmet érintő hiányosság nem került megállapításra. A „civil” munkavédelmi hatóság képviselői 2022. évben nem folytattak ellenőrzést a büntetés-végrehajtás szerveinél.

A belügyi szerveknél évek óta kiemelt feladatként kezelték a **munkavédelmi oktatást** annak érdekében, hogy a személyi állomány és a közfoglalkoztatottak egyaránt elsajátítsák az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos ismereteket, valamint ennek keretében elsősegélynyújtás oktatásában is részesüljenek. A **nem rendvédelmi szerveknél** összesen **10 996 fő** vett részt **munkavédelmi oktatáson** (előzetes,

ismétlődő, soron kívüli, elsősegélynyújtó), amelyből a személyi állomány létszáma **6 115 fő**, míg a közfoglalkoztatottak létszáma **4 881 fő** volt. Legnagyobb számban az OVF-nél került sor mind a személyi állomány, mind pedig a közfoglalkoztatottak oktatására. Az oktatáson megjelentek száma a korábbi évekhez képest (2021.év: 9 858 fő; 2020.év: 10 965 fő;) emelkedő tendenciát mutat. A hivatali szervek vonatkozásában **78 fő** (új belépő, gyakornok) előzetes és **1 600 fő** időszakos munkavédelmi oktatáson vett részt. Az időszakos munkavédelmi oktatás – tekintettel a megemelkedett létszámra – elektronikus formában valósult meg. Az oktatások előre összeállított tematika alapján történtek, külön speciálisan a közfoglalkoztatásban résztvevőkre vonatkozóan, előtérbe helyezve a munkavédelmi előírások szigorú betartásának fontosságát, a jelentési kötelezettséget, illetve a munkabiztonsági óvintézkedéseket. A **rendvédelmi szerveknél** – beleértve a közfoglalkoztatottakat is – **89 624 fő** vett részt előzetes, ismétlődő és soron kívüli munkavédelmi oktatáson, valamint elsősegélynyújtás oktatáson. A magas létszám a rendvédelmi szervek körében alkalmazott különböző speciális tematikájú oktatásokon való részvételt jelzi. **Több, speciális tematikájú munkavédelmi oktatások megtartására került sor a Terrorelhárítási Központnál** (lövészeti taktikai képzés, terepharcászati és nyíltvízi vízbiztonsági és csónakos képzések, valamint az általános erőnlét és akadálypálya használatának munkavédelmi szabályainak oktatása), **a büntetés-végrehajtási szervezetnél** (az éves általános munkavédelmi oktatáson felül bizonyos beosztások betöltése esetén negyedéves ismétlődő oktatás megtartása) és a **rendőrség érintett személyi állományánál** (Ideiglenes Biztonsági Határvadászra telepített szabotázs elleni intelligens jelzőrendszerrel kapcsolatos és a Határvadász Ezred munkavédelmi oktatása).

A foglalkozás-egészségügyi ellátás vonatkozásában megállapítható, hogy a **nem rendvédelmi szervek** vonatkozásában a foglalkozás-egészségügyi ellátást továbbra is külső egészségügyi szolgáltatók látják el. A **rendvédelmi szerveknél** a foglalkozás-egészségügyi feladatot ellátó szolgáltatók, illetve a rendvédelmi alapellátó egységek nagy hangsúlyt fektettek az alkalmassági vizsgálatok végzésére, a megelőzési-, illetve gondozási tevékenységre, valamint a munkakörhöz kötött védőoltások megszervezésére és beadására. Tárgyévben 5 szolgálati kötelezésekkel összefüggő betegség került elismerésre a rendvédelmi szerveknél (4 mozgásszervi és 1 fertőző betegség okozta egészségkárosodás).

A munkabalesetek statisztikai adatait áttekintve, megállapítható, hogy a **nem rendvédelmi szerveknél** bekövetkezett **89** munkanap kieséssel járó balesetszám, a 2019-2021. évek adataihoz viszonyítva (2021. év: 45; 2020. év: 76; 2019. év: 69;) emelkedő tendenciát mutat. A magasabb esetszám ellenére **pozitívan értékelhető, hogy az előző évhez hasonlóan 2022-ben is az OVF területi szerveinél nem fordult elő halálos kimenetelű munkabaleset**. A munkabalesetekkel összefüggésben felmerült **felmentési napok száma** a személyi állomány vonatkozásában 1300 nap, míg a közfoglalkoztatottak esetében 876 nap, összesen **2 176 nap**, amely az előző évi adathoz képest (1354 nap) a balesetek számához hasonlóan szintén emelkedést mutat. A rendvédelmi szervek vonatkozásában, tárgyévben összesen **769** szolgálati és munkabaleset történt, amely az előző év (709) esetszámához képest kismértékű emelkedést mutat. A **769** szolgálati és munkabalesetből **593** a hivatásos állomány körében, **166** a nem hivatásos állomány körében, **10** a közfoglalkoztatottak körében következett be. A balesetekből eredő sérülések közül **477** (8 napon belül gyógyuló) könnyű, **289** súlyos (8 napon túl gyógyuló) **1** súlyos, csonkulásos és **2** halálos baleset következett be. A halálos kimenetelű baleset 2022. július 04-én a Rácalmási Duna hídnál kutyavezető képzés során

(vízben történő gyakorlat végrehajtása közben) a büntetés-végrehajtás szervezet személyi állományának két tagját érte. A baleset kivizsgálása és dokumentálása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt. Az orvos- szakértő mindkét esetben vízbefulladás állapotát közvetlen halálokként. A balesetek tevékenység szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az esetek többsége szolgálati szakmai feladatok, kiképzési feladatok, járművek közrehatásából adódó ütközés, borulás, gázolás, továbbá kötelező sportfoglalkozás, gyalogos közlekedés, kézi erővel végzett munka, anyagmozgatás közben történtek. A balesetek kivizsgálása és dokumentálása a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint történt.

Szolgálati- és munkabalesetekkel kapcsolatos felmentési napok száma a teljes személyi állomány vonatkozásában **19 065** nap volt. A **felmentési napok száma** – a 2021-es év kivételével (15 934) – **az előző évekhez** (2020. évhez (21 627); 2019. évhez (24 431); 2018. évhez (26 658); 2017. évhez (28 004) 2016. évhez (24 263), és 2015. évhez (23 749) – **viszonyítva kifejezetten csökkenő tendenciát mutat.** A **19 065 nap** munkanapkiesés megoszlását vizsgálva a hivatásos állomány **147 76** napot, a nem hivatásos állomány **4 051** napot, a közfoglalkoztatottak **238** napot voltak távol a munkahelyétől szolgálati-, illetve munkabaleset miatt.

A tárgyévben a kormányhivatalok és a vízügyi igazgatóságok együttesen **319** balesetet jelentettek melyek közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyekkel történtek. A kormányhivatalok által jelentett balesetek száma **237**, míg a vízügyi igazgatóságok **82** esetszámot jelentettek. A kormányhivatalok által jelentett balesetek közül **234** könnyű (8 napon belül gyógyuló) és **3** súlyos sérüléssel járt, halálos kimenetelű baleset nem történt.

A közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyek munkavédelmi tájékoztatásával kapcsolatban megemlíthető, hogy a Belügyminisztérium irányításával 2015-ben elindított **közfoglalkoztatási portálon folyamatosan elérhető** a Tájékoztatók között a Munkavédelem blokk (2019-től <http://kozfoglalkoztatatas.kormany.hu/munkavedelem1> címszó alatt), amely a közfoglalkoztatás alapvető munkavédelmi tudnivalóiról szóló tájékoztató anyagait tartalmazza. A közfoglalkoztatás alapvető munkavédelmi tudnivalóiról szóló link további hét részterületre (linkre) oszlik:

- Tájékoztatás a közfoglalkoztatás alapvető munkavédelmi tudnivalóiról
- Hidegben történő munkavégzés
- Munkaeszközök biztonsága
- Villamosbiztonsági ismeretek
- Biztonságos munkavégzés a mezőgazdaságban
- A méh- és darázscsípés veszélyei
- Munkavédelmi intézkedések hőségriadó idején

A koronavírus okozta veszélyhelyzet idején (2020-tól 2023 márciusáig) tájékoztatót tettek közzé a közfoglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó szabályokról, egyúttal elérhetővé tették a témához kapcsolódó hasznos információkat tartalmazó weboldalak címeit is.

A tárgyévben olyan új technológia nem került bevezetésre, valamint új kockázati tényező sem jelentkezett, amely veszélyeztette volna a személyi állomány egészségét, biztonságát, és amelyre a munkavédelmi hatóságnak fokozott figyelmet kell fordítani.

A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő ágazati döntések meghozatalába és a belső intézkedések véleményezésébe az érintett érdekképviselői szervek bevonásra kerülnek.

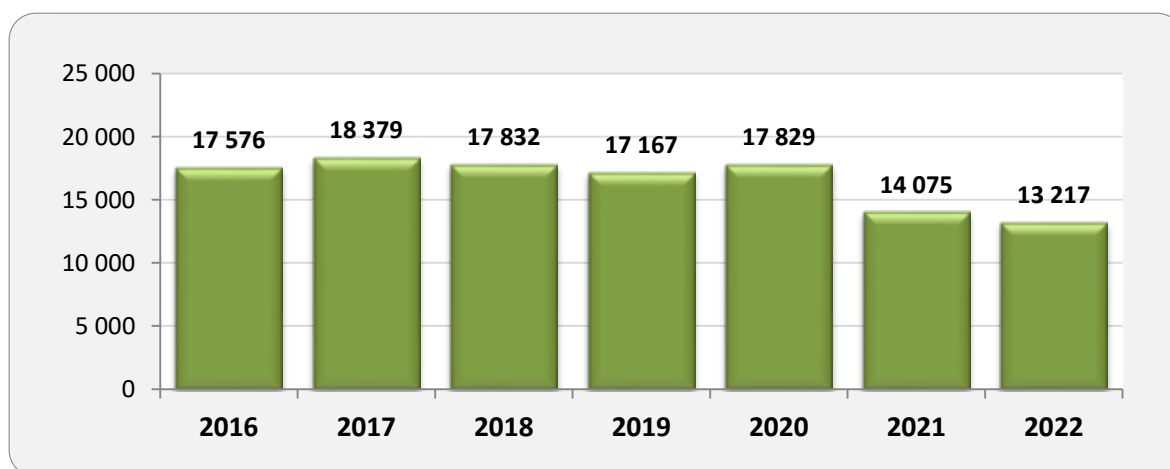
A hazai iskolarendszerű oktatásból kikerülő fiatalok munkavédelmi ismereteinek színvonalával kapcsolatosan tapasztalataink a középfokú tanintézetek vonatkozásában vannak, amelyek alapján azt állapítottuk meg, hogy a korábbiakhoz képest kevesebb hiányosság jelentkezik e téren.

12.2. Belügyminisztérium (egészségügyi ágazat)

12.1.1. A foglalkozással összefüggő keresőképtelenségi mutatók alakulása

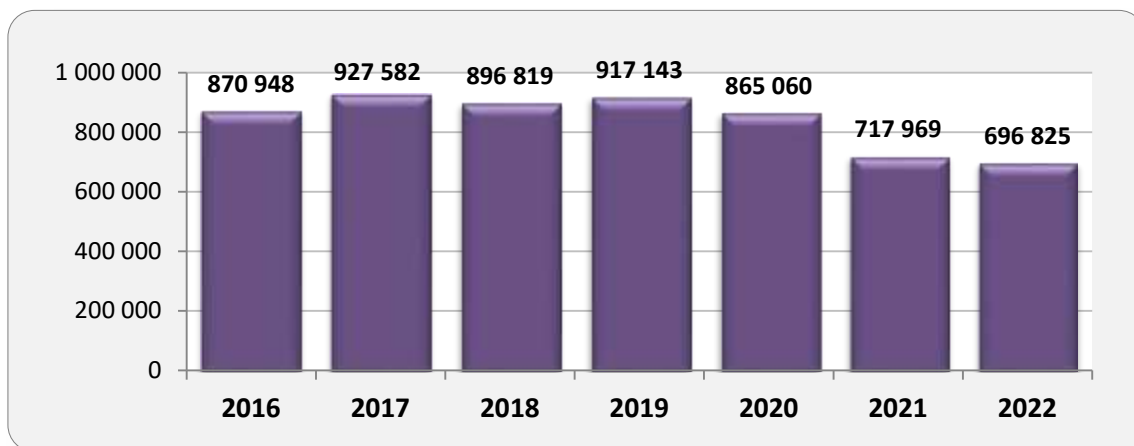
A foglalkozással összefüggő keresőképtelenségi adatokat az elbíráló egészségügyi szolgálatok jelentései alapján állítottuk össze, amely az üzemi balesetek és a foglalkozási megbetegedések adataiból tevődik össze.

A keresőképtelenségi adatokból a korábbi évekre vonatkozó lekérdezések során jelentős eltérés mutatkozik az egy évvel korábbi lekérdezés során kapott adatokhoz képest. Ennek oka, hogy az üzemi balesetek, és a foglalkozási megbetegedések elfogadása gyakran hónapokig, de akár évekig tartó eljárás során történik. Emiatt az utólagos korrekció hatására jellemző a visszamenőleges évek adatainak változása. Azonban, ha a biztosított kikerül az orvos látóköréből, az utólagos korrekció jelentése el is maradhat.

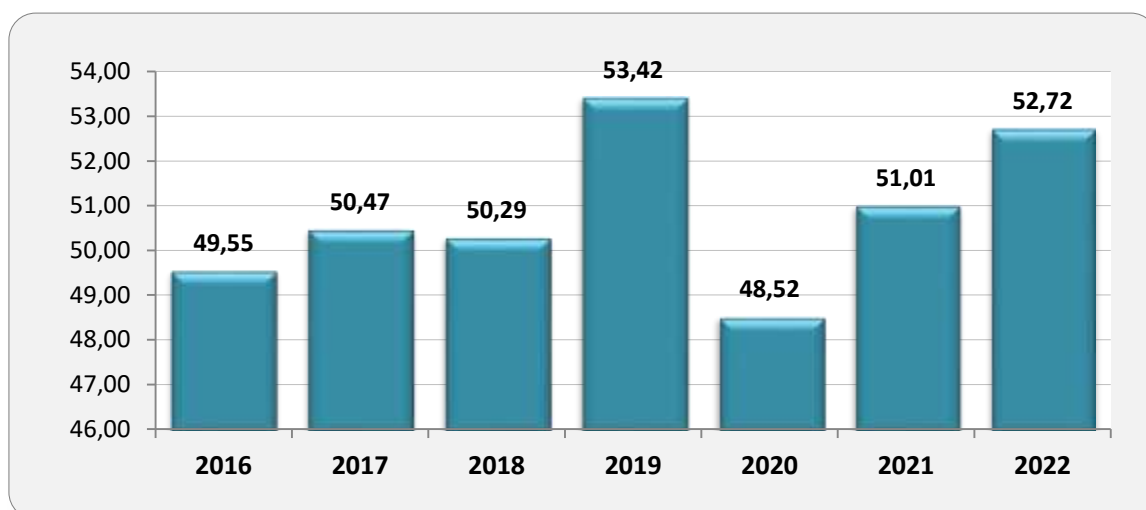
41 számú ábra - Foglalkozással összefüggő események esetszámának alakulása

Az **esetszámok** 2016 és 2020 között közel azonos szintet mutatnak, viszont 2021-ben jelentősebb csökkenés figyelhető meg, amely 2022-ben is jelentkezik. A 2022. évben 2017. évhez képest a csökkenés közel 28%-os volt.

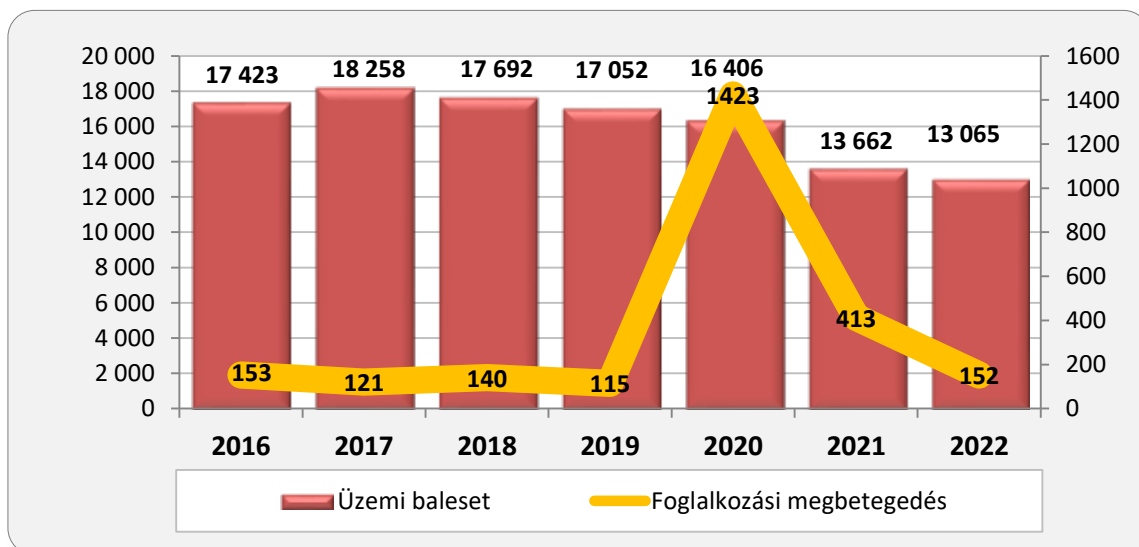
42. számú ábra - Foglalkozással összefüggő események igazolt keresőképtelen napjainak száma

Az igazolt keresőképtelen napok száma szintén a 2016 és 2020 között mutat közel azonos szintet, majd 2021-ben jelentős a csökkenés, amely 2022-ben tovább esett. A 2022. évben 2019. évhez képest 24%-os volt az igazolt keresőképtelen napok számának csökkenése.

43. számú ábra - Foglalkozással összefüggő igazolt keresőképtelen napjainak átlaga

Az egy esetre jutó igazolt napok számában (átlagnap) 2016 és 2018 között jelentős eltérés nem mutatkozott, viszont 2019-ben 3 napot meghaladó növekedés következett be. 2020-ban jelentős csökkenés volt, de 2021-ben majd 2022-ben újra számottevő növekedés volt megfigyelhető e mutatószámában, mellyel 2022-re a 2019-es csúcsot megközelítő 52,72 napot érte el.

44. számú ábra - Az üzemi balesetek, illetve a foglalkozási megbetegedések számának alakulása 2016-2022

Az üzemi balesetek száma nagyságrendekkel magasabb a foglalkozási megbetegedések számánál jellegéből adódóan is, melyet a SARS-CoV-2 járvány jelentősen befolyásolt 2020-tól. Az üzemi balesetek száma a 2016 és 2019 között közel azonos szintet mutat, majd 2020-tól folyamatos csökkenés látható. A foglalkozási megbetegedések számában 2020-ban drasztikus emelkedés történt, viszont 2021-től csökkenésre váltott a trend és 2022-ben újra megközelítette a 2020 előtti értékeket.

A táppénzfolyósítás ideje alatt járulékfizetési kötelezettség nem áll fent, ezért ez költségvetési szempontból, 2021-ben a baleseti táppénzek okozta kiadás¹, illetve közvetlen bevételkiesés² összege megközelítően 21 milliárd forint volt.

(a kiadás és bevétel összegeket 2021. évre adtuk meg, mert jelenleg 2022. évi statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre)

12.3. Honvédelmi Minisztérium

A Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program (továbbiakban: HHP) keretében, nagy léptékben tovább haladt a Honvédség képességeinek fejlesztése, valamint a kiszolgálást biztosító logisztikai rendszer modernizálása, továbbá megkezdődött a katonák egyéni felszerelésének megújítása is. Az egyéni felszerelés fejlesztési program magában foglalja többek között az egyéni ruházat, az egyéni harcászati felszerelés, a modern fegyverzet és fegyveroptikai eszközök, és a katona egyéni híradó és informatikai eszközeinek fejlesztését. Folytatódtak továbbá – az elfogadott prioritások mentén – a jelentős alpinfrastruktúra bővítéseket, korszerűsítéseket is tartalmazó objektumfejlesztések is. A stacioner, laktanyai környezetben zajló beruházások mellett, jelentős előrelépés volt tapasztalható a gyakorlatok – hazai és

¹ baleseti táppénzek okozta kiadás számítása: baleseti táppénzes napok száma*egy baleseti táppénzes napra jutó táppénzkiadás

² közvetlen bevételkiesés számítása: baleseti táppénzes napok száma* napi bruttó átlagkereset 18,5%-a

nemzetközi egyaránt – kiszolgálását magasabb szinten biztosító tábori képességek kialakítása, megújítása terén is. A HHP elemeinek összetettsége és egymásra épülése biztosítja a megfelelő szolgálatteljesítési és munkakörülmények, és a korszerű elhelyezési és tárolási feltételek kialakítását, valamint a meglévő, illetve a rendszerbe kerülő új technológiák és hadfelszerelések megfelelő elhelyezését, működtetését és technikai kiszolgálását is.

A szolgálatteljesítési és a munkakörülmények komfortossága vonatkozásában komoly javulás érzékelhető, köszönhetően a jóváhagyott prioritások mentén, ütemezetten folyó beruházásoknak és eszközbeszerzéseknek. A 2022. év folyamán végrehajtott beruházások közül kiemelendő – a teljesség igénye nélkül – Hódmezővásárhely helyőrségben, új tábori kápolna létesítése, a nőtlen szálló épület felújítása; Budapest, Budakeszi úti, laktanya, „A” jelű iroda épület építése; Tata helyőrség vonatkozásában 6. számú parancsnoki és iroda épület felújítása, és 144. számú parancsnoki és iroda épület felújítása, 20. számú iroda és légénységi, szimulátor központ felújítása és építése, Pzh2000 javító sátor építése; logisztikai raktár kialakítása.

Az év során előkészítésre és elindításra kerültek a HHP keretében újonnan beszerzett hadfelszerelések rendszeresítéséhez kapcsolódó vizsgálatok, tevékenységek. Kiemelt feladat a rendszeresítés alatt álló, korszerű hadfelszerelések hatékony és biztonságos használatához szükséges katonai és/vagy egyéni védőeszközök kiválasztása, rendszerbe állítása és a folyamatos ellátás biztosítása. A hadfelszerelések kezeléséből és üzemeltetéséből adódó kockázatok, a személyi állomány és a szakmai felelősök hatékony felkészítésével, felügyeletével megfelelő módon kezelhetők.

A Honvédségnél működő szakszervezetek (HOSZ, HODOSZ) az ágazati érdekképviselési rendszer keretei között – Honvédségi Érdekegyeztető Fórum – az év során is részletesen tájékoztatásra kerültek a munkavállalók egészségét, biztonságát, valamint a szolgálatteljesítési és a munkakörülményeket érintő helyzet alakulásáról, így közvetlenül volt lehetőségük véleményüket kifejezni, elképzeléseiket, javaslataikat képviselni, kérdéseiket megfogalmazni. A honvédelmi szervezeteknél megválasztott munkavédelmi képviselők éves felkészítése - a rezsicsökkentés miatt a kiképzési rendezvények korlátozására tekintettel - elektronikus formában került megszervezésre és végrehajtásra, a védekezési feladatok ellátása és a foganatosított korlátozások miatt.

A katonai szak- és felsőoktatási rendszerbe belépők a biztonságos szolgálatteljesítéshez kapcsolódó ismereteket jellemzően az alapkiképzés és a folyamatos szakmai képzések részeként sajátítják el, melyek biztosítják a megfelelő biztonsági kultúra fenntartását.

12.4. Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Országos Bányakapitányság

12.4.1. A munkafeltételek alakulása

A bányászat sajátossága, hogy a tevékenység végzése során előre nem látható veszélyek fordulhatnak elő, amelyek nagy szakértelmet és kellő gyakorlatot igényelnek a munkát irányítóktól és a szakma gyakorlóitól egyaránt, a veszélyhelyzet kellő időben történő felismerése és a veszély kialakulásának megelőzése érdekében.

A bányászati szakterületen belül a bányafelügyelet a szilárd ásványbányászat, a szénhidrogén ipar (kőolaj és földgáz bányászat kutatás-termelés, szállítás-tárolás), a geotermikus energia és a gázipar (gázelosztás, gáztárolás) területén végez ellenőrzéseket az egyes vállalkozások, gazdasági társaságok területén az Mvt.-ben előírt munkáltatói kötelezettségeinek betartását, illetve e követelmények teljesítését érintően.

A bányafelügyelet hatáskörébe tartozó területen a munkabiztonság helyzete a munkakörülmények vonatkozásában **megfelelőnek** mondható, az előírt minimális **követelmények minden szakági területen teljesülnek**.

A **földalatti bányászati tevékenység** – ivóvíz kitermelés tekintetében a Tatabánya XIV/A. és XV/C. vízaknák kivételével – már 2018. évre szinte teljesen befejeződött a szilárd ásványbányászat terén. Földalatti bányászati tevékenység jelenleg kutatás terén folyik a Borsodi régióban, mentesítés folyik Gyöngyösorosziban, illetve a kitermelés szüneteltetését követően a „Bakonyoszlop III. – bauxit, szén” megnevezésű mélyműveléses bányá **bányabezárási munkálatai 2022. évben befejeződött**.

A földalatti bányászati tevékenység radikális visszaszorulásának köszönhetően a bányászati statisztikában a bányászati munkabalesetek száma is radikálisan lecsökkent 2006. évtől 2015. évig. Ez a csökkenő tendencia 2015-től lelassult és a teljes bányászati szakágazatban 90 – 60 közötti esetszámon stagnál (lásd lentebbi diagramot).

Kiemelendő, hogy **halálos** munkabaleset földalatti bányában 2015. év óta nem következett be.

A **külszíni bányászat területén** a bányauzemekben a műszaki-biztonsági helyzet a jogszabályi feltételeknek megfelelő. A tevékenységet végző bányavállalkozók Kkv-hez tartozó egy része csak a meglévő, részben elavult munkaeszközökkel folytatja a bányászati tevékenységet. A bányák szakmai színvonalát tekintve jelentős változás nem történt, a termelő és feldolgozó berendezések műszaki, technikai színvonala egyre jobban megfelel a kor követelményeinek. A nagyobb bányavállalkozóknál és ezek egyes alvállalkozóinál, továbbá a célkitermelőhelyeken tevékenységet végző cégeknél tapasztalható korszerűbb munkaeszközök alkalmazása. A munkakörülmények a bányauzemekben megfelelőek, az alkalmazottak képzettsége megfelel az adott technológia szintjéből adódó feladatoknak. A belső utasítások, a kockázatértékelések rendszere, ezek oktatása, folyamatos aktualizálása (egy-egy esettől eltekintve) megfelelő.

A bányászat területén a bányavállalkozók részéről általános tendencia az alvállalkozói igénybevétel a bányászati tevékenységek végzésére. A munkaerő-kölcsönzés nem jellemző ezen a területen. A munkavégzés keretét képező szerződésekben a jogi kapcsolatok, jogok és kötelezettségek leszabályozásra kerültek ugyan, de a munkavédelmi felelősségvállalások nem minden esetben lettek egyértelműen kijelölve, lehatárolva. A feltárt hiányosságokra a Bányafelügyelet az ellenőrzések során intézkedett.

A **polgári robbantási tevékenység** területén megállapítható, hogy 2022. évben az e tevékenységet végző társaságoknál a robbantási munka személyi és tárgyi feltételei kielégítőek, szabálytalan robbantási tevékenység nem fordult elő. A szakterületet érintően a tárgyévben munkabaleset nem történt, munkavédelmi eljárás nem indult.

Új robbanóanyagok, új robbantási technológiák bevezetésére nem került sor.

A robbantási tevékenység során 2022-ben is több lakossági panaszbejelentés érkezett, amelyek főként a robbantások szeizmikus hatására irányultak, kisebb részben a hanghatásra és a porképződésre. A panaszok vizsgálata során a Bányafelügyelet szeizmikus rezgési sebesség méréseket végeztetett. A mért értékek egyik esetben sem lépték túl a megengedett értékeket, épületkár nem keletkezett.

Munkabaleset ezen a szakterületen 2022. évben nem történt.

A robbantásvezetők és robbantómesterek továbbképzése folyamatos, amelyre a bányafelügyelet által engedélyezett tematika alapján, a képzésre jogosultsággal rendelkező szervezetek tevékenysége során kerül sor. A képzésekre és továbbképzésekre, valamint a robbantómesterekre és robbantásvezetőkre vonatkozó nyilvántartást a Bányafelügyelet folyamatosan, naprakészen vezeti.

A **szénhidrogén bányászat**on belül a **kőolaj- és földgázbányászatot**, illetve a **földalatti gáztárolást** végző, valamint a **PB ellátást** biztosító szolgáltatók munkabiztonsági helyzete jónak értékelhető. Minden egyes szakterületen tanúsított minőségbiztosítási rendszereket alkalmaznak. A kőolaj- és földgáz-bányászatban, a szénhidrogén kutatás területén, a földalatti gáztárolásnál és a PB forgalmazás terén jól szervezett, magas műszaki színvonalú, korszerű technológiát és munkavédelmi irányítási rendszert alkalmaznak.

A **földgázelosztás** területének szakmai színvonala megfelelő. A földgázelosztói engedélyesek rendelkeznek a Bányafelügyelet által jóváhagyott műszaki-biztonsági irányítási rendszerük (MBIR) részét képező, az üzemelést meghatározó belső utasításokkal, kockázatértékeléssel és ezeknek megfelelően végzik tevékenységüket.

2022. évben egy súlyos üzemzavar következett be az MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt. területén 2022.04.22-én. A bejelentett súlyos üzemzavart kivizsgálva a Bányafelügyelet megállapította, hogy annak oka a gázüzemi tevékenység végzésére vonatkozó műszaki, technológiai utasítások sorozatos be nem tartása volt. Az üzemzavar során egy nem súlyos munkabaleset is bekövetkezett.

A **földgázszállítást** végző üzemeknél folyó munka szakmai színvonala magas, a létesítmények műszerezettsége, a dolgozók munkaeszközökkel való ellátottsága a kor színvonalának megfelelő. Az üzemek a *jóváhagyott minőségirányítási rendszer* és az ez alapján létrehozott vállalati belső utasítások alapján végzik munkájukat. A földgázszállítók az összes munkafolyamat tekintetében rendelkeznek kockázatértékeléssel, melynek folyamatos nyomon követése a minőségirányítási rendszer része.

A **szénhidrogén kutatás** területén az elvártak megfelelő munkakörülményeket teremtenek a vállalkozók, a munkaeszközök zöme korszerű, új beszerzésű gépekből, berendezésekből áll. A munka- és technológiai fegyelem terén hiányosságot a Bányafelügyelet nem tapasztalt. Az alkalmazottak munkafegyelme megfelelőnek ítéltető.

A **geotermikus energia hasznosítása** terén ki kell emelni, hogy az utóbbi években jelentősen megnövekedett a geotermikus energia kinyerését végző engedélyesek száma, azonban ennek ellenére 2022. évben sem a kinyerés, sem a hasznosítás terén bejelentés köteles munkabaleset, vagy súlyos munkabaleset nem történt.

A geotermikus energia kinyerése 100 métertől 2500 m-es mélységközben vízjogi létesítési engedély alapján lemélyített vízkutakból történik. A Bányafelügyelet a sekély mélységű (kis

entalpiájú) geotermikus energia hasznosítását 2022. évben nem ellenőrizte, tekintettel arra, hogy a 120 m mélységnél sekélyebb szondafúrások kivitelezése *bejelentés köteles tevékenység* lett 2020. január 1-jétől a 12/2022. (I. 28.) SZTFH rendelet 3. melléklet 1.9. pontja alapján.

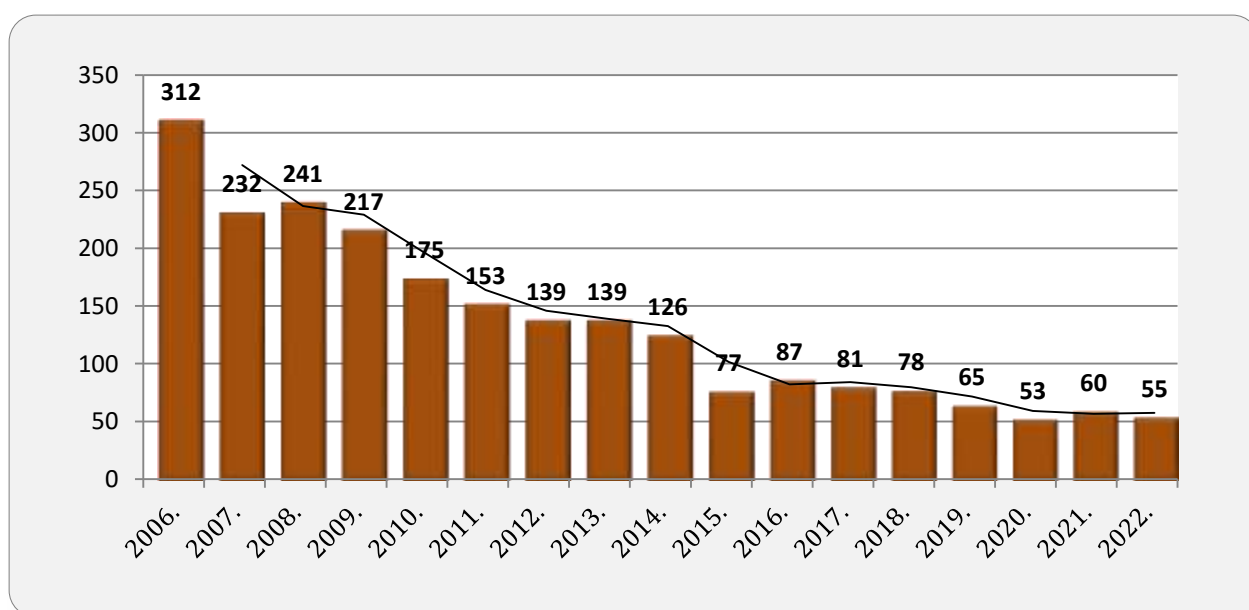
Általánosságban kijelenthető, hogy az Mvt. szigorításai mellett a Bányafelügyelet éves munkaterve szerint végrehajtott rendszeres munkavédelmi cél- és rendkívüli ellenőrzések elősegítették, hogy a munkáltatók megfelelő gondot fordítsanak a munkavédelemre. Ennek ellenére több esetben is előfordult, hogy a veszélyes munkaeszközök munkavédelmi üzembe helyezése, időszakos biztonsági felülvizsgálata néhány munkáltatónál elmaradt, ezért az indokolt esetekben figyelemfelhívást, egy-egy esetben szankciót kellett alkalmazni. Néhány bányaüzemnél a munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó személy szakképzettségével, illetve ilyen személy hiányában folytatott tevékenységgel kapcsolatban kellett intézkedni.

A tapasztalatok szerint a munkáltatók nagyobb hangsúlyt fektetnek a kockázatértékelési dokumentációk megfelelőségére, mint a korábbi években.

12.4.2. A munkabalesetek számának alakulása a bányafelügyelet munkavédelmi hatáskörébe tartozó területen

A földalatti szénbányászat megszűnésével a balesetek számának érezhető visszaesése volt tapasztalható 2015. évtől. Az egyéb szilárd ásványok (kő, kavics, murva, homok és máshova nem sorolt bányák) bányászata terén 2022. évben stagnálás volt tapasztalható. 2022. évben a bányászati *munkabalesetek száma picit csökkent* a 2021. évihez képest (lásd grafikon).

A 2006-2022. közötti időszakban a bejelentett munkabalesetek számának alakulását mutatja az alábbi grafikon a bányafelügyelet által felügyelt területeken:

45. számú ábra – A bejelentett munkabalesetek számának alakulása 2006-2022

A diagram adataiból megállapítható, hogy az összes munkabaleset száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, annak ellenére, hogy a 2020. évi mélypont után 2021. évben picit emelkedés, majd 2022. évben ismét **csökkenés** volt tapasztalható.

A bányafelügyelethez 2022. évben bejelentett – a bányászati munkaterületeken tevékenykedő bányavállalkozóknál bekövetkezett (az alvállalkozókat is figyelembe vevő) – munkabalesetek szakterületek szerinti megoszlását szemlélteti az alábbi táblázat.

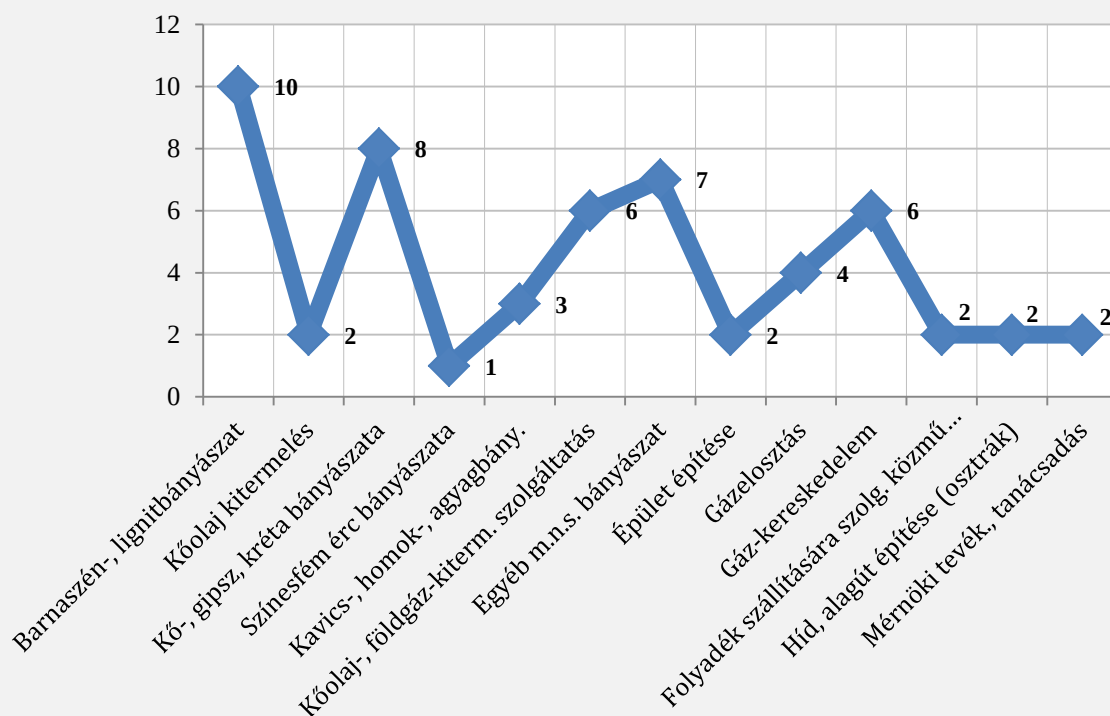
Szakterület	Munkabalesetek száma	Ebből	
		csonkulásos	halálos
Barnaszén-, lignitbányászat	10		1
Kőolaj kitermelés	2		
Kő-, gipsz, kréta bányászata	8		
Színesfém érc bányászata	1		
Kavics-, homok-, agyagbányászat	3		1
Kőolaj-, földgáz-kiterm. szolgált.	6		
Egyéb m.n.s. bányászat	7		
Lakó- és nem lakó épület építése	2		
Gázelosztás	4		
Gáz-kereskedelem	6		
Folyadék szállítására szolgáló közmű építése	2		
Híd, alagút építése (osztrák munka)	2		
Mérnöki tevékenység, tanácsadás	2		
Összesen:	55		2

46. számú ábra - A bányafelügyelethez 2022. évben bejelentett munkabalesetek szakterületek szerinti megoszlása

A táblázat adataiból kitűnik, hogy a legtöbb bányászati munkabaleset a külszíni szénbányászattal foglalkozó bányauzemben volt (10 eset). Itt azonban fontos hangsúlyozni, hogy a visontai és bükkábrányi külszíni művelésű bányauzemek, Magyarország legnagyobb létszámmal működő külfejtéses szénbányái. Az e területen bekövetkezett 10 baleset az összes bányászati baleset 18,2%-át jelenti. Megjegyzendő továbbá, hogy a 2022. évben bekövetkezett 10 baleset a 2021. évi 18 esethez képest jelentős csökkenést jelent (45%).

A balesetek során bekövetkezett sérülések jellege zúzódás, ficam és törés volt, a sérült testrész kéz, kar, láb. A munkabalesetet kiváltó esemény: botlás, esés, csúszás talajon, lépcsőre fellépés illetve darázscsípés.

Az előbbi táblázat „Szakterület” és „Munkabalesetek száma” oszlopát diagramban ábrázolva kapjuk az alábbi eloszlást. Az egyes tevékenységhez tartozó szolgáltatást a megfelelő szakterülethez kapcsolva vettük figyelembe.

47. számú ábra - munkabalesetek megoszlása szakterületek szerint

2022-ben 2021-hez képest összességében kevesebb bányászati munkabaleset következett be, súlyosságát tekintve azonban, míg 2021-ben halállal végződő munkabaleset nem volt, addig **2022-ben kettő halálos baleset történt** a bányászati szakterületen.

Az egyik halálos kimenetelű munkabalesetet az okozta, hogy a Mercedes Actros 4141 8x6 típusú billenőplátós tehergépjárművet kezelő személy megrakott állapotában, a billenőplátó felemelt és a billenőplátó üritő ajtajának zárt helyzetében a tehergépjármű vezető fülkáját elhagyva a tehergépjármű mögé lépett. Ekkor a billenőplátó üritő ajtaja kinyílt és a lezúduló rakomány a kezelő személyt maga alá temette. A halálos bányászati munkabaleset kivizsgálását követően határozati megállapítást nyert, hogy annak bekövetkezéséhez a munkavállalónak felróható magatartás vezetett.

A másik esetben a munkavállaló a bányaterületen belül belső szállítást végzett billenőplátós tehergépjárművel. A depóhoz érkezve megkezdte a billentést. Kamerafelvétel alapján megállapítható volt, hogy a jármű ajtaja kinyílt a billentéskor és a kamion elindult, majd megállt. A közelben dolgozó egyik munkagép kezelője odament a balesethez és látta, hogy a munkatárs a hajtott kerekek alatt fekszik. A Rendőrség jelentése engedély nélküli járművezetést és alkoholos befolyásoltságot rögzített.

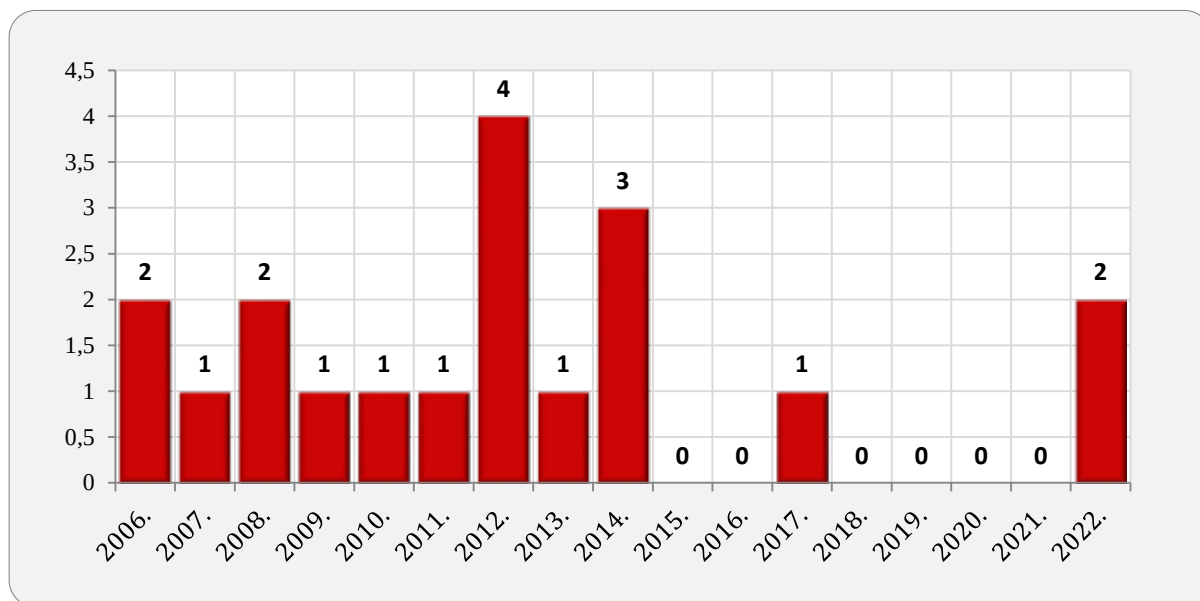
A Bányafelügyelet mindkét esetben kötelezte az érintett bányavállalkozókat a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges intézkedések megtételére.

Munkavédelmi bírság kiszabására három esetben került sor az évben (összesen 2 125 000 Ft összegben), mindhárom esetben bányauzemben feltárt jogsértés miatt.

A nagyobb mértékű csökkenő létszámadatok és az egyébként stagnáló baleseti számok mellett váltakozó képet mutatnak a *halálos* bányászati munkabalesetek számadatai.

2012. és 2014. évben 3 külszíni halálos baleset is volt, míg ezt követően 2015. és 2016. évben nem történt halálos munkabaleset. 2017. évben egy külszíni halálos bányászati munkabaleset volt, majd ezt követően **négy éven keresztül nem történt halálos bányászati munkabaleset**. Ezt törte meg a 2022. évben bekövetkezett **kettő halálos** munkabaleset, amelyek billenőplató gépjárművek tolatása, illetve a rakomány ürítése (billentés) során következett be.

Az elmúlt *tizenhét* év halálos baleseteinek alakulását mutatja az alábbi diagram.

48. számú ábra - halálos bányászati munkabalesetek 2006-2022

Általánosan kijelenthető, hogy a munkabalesetek megelőzésére tett munkáltatói intézkedések minden esetben megtörténtek, általában rendkívüli oktatás keretében. Tájékoztatják a munkavállalókat a bekövetkezett baleset körülményeiről, a baleset kivizsgálásának megállapításairól és a hasonló esetek bekövetkezésnek megelőzése érdekében tett intézkedésekről is.

12.4.3. Munkavédelmi ellenőrzések

A minimális munkabiztonsági követelményeket az EU irányelveknek megfelelő hazai jogszabályok írják elő. A munkavédelmi törvény munkáltatói kötelezettségeinek betartási fegyelme csupán egy-egy esetben nem érte még el az elvárható szintet, de a hatóság intézkedésével az ilyen munkáltatói magatartások száma tovább csökkenthető.

A biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek teljesülése, veszélyes munkaeszközök üzembe helyezése, időszakos felülvizsgálatuk, létesítési engedélyek megléte a bányafelügyeleti céllenőrzések során kiemelten kerültek vizsgálatra. Néhány munkahelyen

intézkedni kellett a feltárt hiányosságok megszüntetésére, amelyeket a munkáltatók a legrövidebb idő alatt orvosoltak. Az alábbi szabálytalanságokat tárták fel az ellenőrzések:

- a munkavégzés tárgyi feltételeivel kapcsolatban:

- az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása,
- a munkavédelmi üzembe helyezés elmulasztása,
- az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása,
- soron kívüli ellenőrzés elmulasztása, valamint
- kockázatértékelés elmulasztása.

Több esetben kellett intézkedni a biztonsági és egészségügyi dokumentum kiegészítésére, annak frissítésére, valamint a megfelelő szakképesítésű személlyel történő ellenjegyeztetésére, de az ellenőrzések nem tártak fel olyan munkakörülményeket, ahol azok fejlesztésének szükségessége merült volna fel, valamint nem vált ismertté olyan új technológia, illetve kockázati tényező, amely a munkavállalók egészségét, biztonságát jelentősebb mértékben veszélyeztetné, a korábbi évekhez képest.

A Bányafelügyelet 2022. évben végzett ellenőrzési tevékenységét nagyban befolyásolta a vírushelyzet miatt fennálló veszélyhelyzeti időszak [pandémiás helyzet], valamint a 2022. január 1-től bekövetkezett bányafelügyeleti integráció.

A szervezeti átalakítás során a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (MBFSZ) a korábban Kormányhivatalokban működő területi szervekkel (Bányászati Osztályok – Bányakapitányságok) együtt beintegrálódott a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságába (SZTFH). Ezzel létrejött az MBFSZ helyett az Országos Bányakapitányság és a 2015. év előtti területi szervek, a Bányafelügyeleti Osztályok, amelyek együtt alkotják a Bányafelügyeletet. A szervezeti átalakítás jelentős létszámcsökkenéssel járt, emiatt az ellenőrzések száma még a 2021. évihez képest is elmaradt. Ugyanezen okok miatt 2022. évben nem került sor supervisor (azaz a megyei kormányhivatalok munkaügyi, munkaegészségügyi, munka higiénés és munkavédelmi hatóságával és a katasztrófavédelmi igazgatósággal közös) munkavédelmi ellenőrzésre.

A hatósági ellenőrzések, valamint a munkabaleseti adatok alapján megállapítható, hogy a külszíni szilárd ásvány bányászat, valamint a szénhidrogén és geotermikus energia hasznosítása terén a műszaki-biztonsági, munkavédelmi helyzet kielégítőnek ítéltető.

A munkabiztonsági szaktevékenység ellátásával, a munkahelyi kockázatértékelések tartalmával, felülvizsgálatával, valamint a veszélyes munkaeszközökre vonatkozó különös munkavédelmi szabályok betartásával kapcsolatban *javuló tendenciák* figyelhetők meg. E területen a hatósági figyelemfelhívások mellett egy-egy esetben az előírt dokumentációk pótlólagos bemutatására kellett kötelezni a bányavállalkozókat.

Az ellenőrzések eredményeként általánosan megállapítható, hogy a kisebb hiányosságok megszüntetésére figyelmeztető végzésben intézkedett a hatóság, amelyeket a megadott határidőre teljesítettek az ellenőrzés alá vont bányavállalkozók.

Munkavédelmi hiányosság miatt munkahelyet leállítani nem kellett.

A bányászati ágazat elfogadható munkavédelmi helyzete ellenére a Bányafelügyelet hatósági munkavédelmi célú ellenőrzéseinek számát legalább a vírus-veszélyhelyzetet megelőző szintre indokolt lenne fokozatosan növelni, amely azonban a hatósági szakemberlétszám növelését indikálja.

12.4.4. Munkavédelmi kerekasztal

Az ellenőrzéseken túl meg kell említeni, hogy az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület **Kő-, Kavics- és Ásványbányászati Szakcsoportja** 2022. évben több témában, így elsőként kiemelten a munkavédelem területén kezdeményezett **kerekasztal beszélgetést**, amelybe a kő- kavics- és ásványbányászat tevékenységét felügyelő hatóságot, a Bányafelügyeletet is bevonták. A rendezvény keretében a hatóság képviselője részletes tájékoztatást adott a hazai kő-, kavics- és ásványbányák munkavédelmi helyzetéről, a hatóság által tapasztalt, leggyakoribb munkavédelmi hiányosságokról, a szakmai szempontból fejlesztésre javasolt területekről és az elmúlt időszakban bekövetkezett munkahelyi balesetekről, az ok-okozati összefüggésekről.

A kerekasztal beszélgetésen több fontos megállapításra került sor. Az Egyesület Szakcsoportja a jövőben tovább kívánja fejleszteni együttműködését a munkavédelem területén. Ennek érdekében a szakcsoport által kiadott hírlevélben és a szakmai konferenciákon tartott előadások keretében megosztja egymással munkavédelmi területet érintő tapasztalataikat és a munkavállalók biztonságát és egészségének védelmét szolgáló jó iparági gyakorlatokat.

A hatóság irányában elhangzott javaslatok közül a legfontosabb a munkavédelmi információkkal kapcsolatos tájékoztatásra, a kommunikáció fejlesztésére vonatkozó kezdeményezés volt. A résztvevők kiemelt jelentőségűnek tartják a munkavédelem iparági helyzetével, baleseti statisztikákkal, baleseti okokkal a bányászati szakterületen tapasztalt jellemző hiányosságokkal kapcsolatos információk rendszeres megismerését, mely információk birtokában hatékonyabban fejleszthetik munkavédelmi rendszereiket. A bányászat aktuális munkavédelmi helyzetét és kihívásait bemutató szakmai kiadványok tekintetében a környező országokban több jó példa is létezik, ezek áttekintése segítheti a hatékony hazai tájékoztatási rendszer kialakítását. Ennek megvalósítása érdekében a hatóságot és a bányavállalkozókat érintő bányászati szakigazgatási konferenciákon sor kerül a munkavédelmi helyzet értékelésére is.

12.5. Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkáltatói Oldalának véleménye a nemzetgazdaság 2022. évi munkavédelmi helyzetéről

Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkáltatói Oldala az elmúlt évben is tevékenyen részt vett a munkáltatói álláspont képviselte tekintetében a munkavédelem hazai és nemzetközi feladataiban. Több egyetemen részt vesz a munkavédelmi szakmérnökök és munkavédelmi szakemberek képzésében, valamint a munkavédelmi előadók képzésében és vizsgáztatásában.

A Nemzeti Akkreditációs Hatóság szakértői sorában is képviseltetik magukat a KEOR 1022 vizsgaközponti feladatok tekintetében. Több munkavédelemmel foglalkozó egyesületben adják az elnököt, vagy az elnökség egyik tagját.

Komoly munkát fordít a munkavédelmi képviselőkkel kapcsolatos folyamatokra. Részt vett a Munkáltatói Oldal az új ajánlás kidolgozásában, amely a választás egyszerűsítését, az időközben bekövetkezett változások végig vitelét is jelentette. Eredményes tevékenységük nyomán az irányító minisztérium honlapján megjelent az ajánlás.

A Munkáltatói Oldal értelmezte és előadásokon, konferencián keresztül kommunikálta a veszélyhelyzettel kapcsolatos jogszabályokat, intézkedéseket. Az egyszerűsítés, a jogszabályoknak való megfelelés erősítése, a jövőbeni változásokra való felkészülés jellemezte az oldal tevékenységét. Ugyanez volt jellemző a távmunka speciális kérdéseivel való foglalkozásra is. A Nemzeti Fókuszpont kereteit is felhasználták ehhez a feladathoz.

Részt vett a Munkáltatói Oldal az Európai Munkafelügyeleti Vezetőinek Bizottsága (SLIC) hazai munkavédelmi rendszerének értékelési folyamatában. A részvétel során figyelembe vették azt a tényt, hogy a SLIC felhatalmazással rendelkezik, hogy véleményt nyilvánítson minden olyan kérdésben, amely a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó uniós jogszabályok és munkavédelmi stratégiák tagállami végrehajtásával kapcsolatosak. Az értékelő csoport vizsgálta a mostanit megelőző 2012. óta bekövetkezett változásokat a jogszabályok, az érdekvédelmi szervek tevékenységét, a panaszok kezelését, a tripartit kommunikációt, a munkabaleseti és foglalkozási megbetegedések tapasztalatait. Külön kérdésként kezelte a Munkáltatói Oldal, hogy milyen területen lát fejlesztési lehetőséget a tripartizmusban.

Részt vett a Munkáltatói Oldal az Mvt. módosítási előkészítésében, véleményezték annak koncepcióját. A munkaegészségügyi szakterületet is érintő orvoshiányt figyelembe véve a rendelkezés megteremti annak a lehetőségét, hogy bizonyos, jogszabályban meghatározott munkaegészségügyi feladatokat szakmai, de nem orvosi szakképesítéssel is el lehessen látni. Az elmúlt évtizedek tapasztalatai alapján a szaktevékenységek nagy részét a foglalkozás-egészségügyi orvosok egyáltalán nem látták el.

A Munkáltatói Oldal elfogadta a megelőzési stratégia elkészítési szabályainak módosítását (egyrészt könnyítés az III. veszélyességi osztályba sorolt 1-9 főt foglalkoztatók esetében: a kockázatértékelés részét is képezheti, nem lenne szükség külön dokumentumra; másrészt szigorítás: munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység és I. és II. veszélyességi osztályba sorolt tevékenységek esetén a legalább 50 főt foglalkoztató munkáltatóknál csak felsőfokú munkavédelmi szakképzettséggel látható el. A szigorítás átrendezi a piacot, ezért

egyetértettünk abban, hogy kellő felkészülési időt kellett biztosítani, ezért ez csak 2026. januártól alkalmazandó.).

Új, és azonnali változást jelent annak konkrét rögzítése, hogy a munkavédelmi oktatási tematika elkészítése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység. A megvalósítás nem feltétlenül járul hozzá a munkahelyi biztonsághoz és egészségmegőrzéshez. Ténylegesen az viszont igen, ha minél szélesebb kör bekapcsolódik a munkavédelmi feladatok megvalósításába, és nem kizárólag a munkavédelmis által összeállított anyagot adják le.

Szükségesnek látta a Munkáltatói Oldal annak rögzítését az Mvt.-ben, hogy ha a munkáltató nem vizsgálja ki a munkabalesetet, és az erre való kötelezésnek sem tesz eleget, akkor a munkavédelmi hatóság töltse ki a munkabaleseti jegyzőkönyvet és a munkavédelmi hatóság küldje meg az érintetteknek, annak érdekében, hogy a sérültek hozzájussanak a társadalombiztosítási ellátáshoz.

A Munkavédelem Nemzeti Politikájának 2016-2022 évi végrehajtási időszakának utolsó évében 2022-ben a Munkáltatói Oldal kifejtette álláspontját az időarányos végrehajtással kapcsolatban. A hivatalos értékelés és zárás előtt fontosnak tartották a 2023-2030 közötti munkavédelmi vízió, jövőkép előkészítését.

- Jelezték, mely témaköröket tartanak átültetésre alkalmasnak és szükségesnek.
- Mit tartanak a szociális párbeszéd, és érdekegyeztetés tekintetében megerősítendőnek.
- A demográfiai helyzetnek megfelelő korrekciókra folyamatos figyelmet javasolnak.
- A KKV-k intenzívebb segítése az egyszerű, és olcsó munkavédelmi eszközök beiktatásával (OIRA).
- A foglalkozási megbetegedéssé minősítéssel kapcsolatos elhúzódó eljárások javítása.
- Ugyanakkor rögzítették a Munkáltatói Oldal álláspontját a 2016 -2022 időszakot illető értékelés szükségessége tekintetében.

12.6. Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldalának véleménye a nemzetgazdaság 2022. évi munkavédelmi helyzetéről

12.6.1. A Munkavállalói Oldal munkavédelmi érdekvédelmi tevékenysége, a munkavédelmi érdekegyeztetés

A Munkavállalói Oldal 2022. évben rendszeresen végezte tevékenységét, a kormányzati megkeresésekre határidőben válaszolt és átlagosan kéthavonta online ülést tartott.

Véleményt nyilvánított az Mvt. tervezett módosításának szabályozási koncepciójával összefüggésben. Az érdemi véleményalkotásnak azonban akadálya volt, hogy a jogszabály-módosítás koncepciója nem volt kellőképpen kidolgozott, a jogszabály-módosítás konkrét szövegének ismerete nélkül nehéz volt azt vitatni. Ezt a kifogást igazolta az is, hogy a hatályba lépett változásokkal kapcsolatban számos jogértelmezési kérdés merült fel. A jövőre nézve az Oldal álláspontja az, hogy lényegesen jobban előkészített koncepciókra van szükség, amely megfelel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 17. §-ának, továbbá indokolt lenne az Mvt. módosítás konkrét szövegének véleményeztetése is, vagy társadalmi egyeztetésre bocsátása.

Sajnálatos, hogy a háborús veszélyhelyzetre hivatkozással a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendeletet – egyeztetés nélkül – módosította a kormány, amely ráadásul számos értelmezési nehézséget okozott és méltánytalan helyzetet eredményezett a közszolgálatban foglalkoztatott munkavállalók számára.

A jogszabályváltozással kapcsolatos, néhány mondattal körülírt koncepció nem alkalmas a véleményalkotásra és az érdemi szociális párbeszédre. A Munkavállalói Oldal továbbra is javasolja, hogy a munkavédelmi érdekegyeztetésnek ne csak országos, hanem ágazati szintje is legyen, és az terjedjen ki ne csak a versenyszféra, hanem a közsféra területére is.

A munkahely munkavédelmi érdekképviselői létére és működésére nézve a Munkavállalói Oldal vegyes tapasztalatokkal rendelkezik. Egyes ágazatokban továbbra sem ismert a munkavédelmi érdekképviselő intézménye, nincs megszervezve a munkavédelmi képviselő választás.

A jövőre nézve a Munkavállalói Oldal elvárása, hogy a baleseti és foglalkoztatási kockázatok kezelésére szolgáló megelőzési és védelmi intézkedések meghatározásához és végrehajtásához a szociális partnereket szorosabban vonják be. Ennek jegyében a Munkavállalói Oldal részletes javaslatot fogalmazott meg az új Nemzeti Munkavédelmi Politika megalkotásához, melynek elfogadására 2022. évben nem került sor.

12.6.2. A Munkavállalói Oldal munkahelyek munkavédelmi helyzetével kapcsolatos tapasztalatai

A Munkavállalói Oldalt képező szakszervezeti szövetségek, konföderációk tapasztalata szerint a munkahelyek munkavédelmi helyzetében lényeges változás nem következett be. A munkabalesetek számát tekintve meglehetősen nagy a látencia. A munkavédelem irányítása alapvetően a hatósági ellenőrzéstől és a munkavédelmi feladatok szaktevékenységnek minősítésétől várja el a szabályok betartását. A munkavédelmi hatóság honlapján megjelenő számos tájékoztató anyag önmagában alkalmatlan a munkavállalói egészségtudatos magatartás kialakítására és a munkáltatói szabálykövetés kiváltására.

A munkavédelmi irányítási rendszerből jelenleg kevés hangsúly helyeződik a prevencióra. A Munkavállalói Oldal szerint ez arra vezethető vissza, hogy továbbra is késedelmet szenved a munkahelyi egészségsérelmek kompenzációját biztosító rendszer, holott ez a feladat szerepelt az MNP-ben (2016-2022). A munkahelyi egészségsérelmek megelőzése nem csupán emberiségkérdés, hanem népegészségügyi és versenyképességi, nemzetgazdasági szükségszerűség is. Ezért a szakszervezeti konföderációk továbbra is azt a határozott álláspontot képviselik, hogy a munkáltató prevencióra irányuló gazdasági érdekeltiségének megteremtése szükséges.

További probléma, hogy a digitalizáció, az Ipar 4.0 viszonylatában a magas pszichés stresszt jelentő tevékenységek a munkával összefüggő kockázatok és munkahelyi balesetek egyre nagyobb hányadáért felelősek. Ezen jelenségek rendszerszintű, tömeges kezelésére a jelenlegi rendszer egyáltalán nem alkalmas.

A közszférában szervezkedő szakszervezetek tapasztalata szerint az állam, mint munkáltató munkavédelmi tevékenysége számos kivetnivalót hagy maga után. Úgy tűnik, hogy az állam

vagy az önkormányzat által finanszírozott költségvetési szerveknél a prevenció, a munkáltató által biztosítandó személyi és tárgyi feltételek hiánya tartósan fennáll.

Összefoglalva a Munkavállalói Oldal meggyőződéssel támogat minden olyan kormányzati intézkedést, amely a munkavállalók egészségének és testi épségének védelmét szolgálja, amely a szociális partnerekkel és szakértőkkel történő egyeztetésen alapul.)